

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ

**ΙΣΗΓΗΤΡΙΑ:
ΛΑΡΑΒΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΗΛΙΑ &
ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ ΤΖΙΑΓΚΟΖΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ**

Καλαμάτα, Μάρτιος 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
-----------------------	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	7
1.2 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	8
1.3 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ	11
1.3.1 Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα.	13
1.3.2 Η Πρώτη Περίοδος Προγραμματισμού 1989-1993.....	13
1.3.2.1 Η Μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων.	14

1.3.2.2 Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης.	15
1.3.2.3 Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 1989-1993	16
1.3.2.4 Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 1989-1993	18
1.3.3 Η Δεύτερη Περίοδος Προγραμματισμού 1994-1999.	22
1.3.3.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 1994-1999. ..	23
1.3.3.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 1994-1999. ..	26
1.3.4 Η Τρίτη Περίοδος Προγραμματισμού 2000-2006	28
1.3.4.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 2000-2006 ..	29
1.3.4.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 2000-2006	32
1.4 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ INTERREG ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ.	33
1.4.1 Τα Είδη της Συνεργασίας	33
1.4.2 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG I	35
1.4.3 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG II	37
1.4.4 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG III	39
1.5 Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	41
1.5.1 Κοινοτικό Πρόγραμμα PHARE	42
1.5.2 Προγράμματα PHARE στις Υποψήφιες Χώρες.....	45
1.5.3 Τα Προγράμματα Πολλαπλών Δικαιούχων	45
1.5.4 PHARE: Διασυνοριακή Συνεργασία.....	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG ΚΑΙ Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	48
2.1 Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ	48
2.2 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.	49
2.3 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ INTERREG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	51
2.3.1 Το INTERREG I στην Ελλάδα	51
2.3.2 Το INTERREG II στην Ελλάδα	54
2.3.3 Το INTERREG III στην Ελλάδα	57

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	61
3.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ-ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	66
3.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.	67
3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ.	68

3.3.1 Οικονομική Ανάπτυξη.	68
3.3.2 Οικονομική Ανάπτυξη ανά παραγωγικό τομέα.	70
3.3.3 Αγορά εργασίας.	72
3.3.4 Ανεργία.	74
3.3.5 Εκπαίδευση.	74
3.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ.	75
3.5 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

SWOT ANALΥΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.	79
4.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT.	79
4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.	86
4.2.1 Διασυνοριακές υποδομές.	87
4.2.2 Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση.	88
4.2.3 Ποιότητα ζωής/ Περιβάλλον/ Πολιτισμός.	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΒΡΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ INTERREG

II

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.	91
5.1 ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.	92

5.2	ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ.....	98
5.2.1	Κατασκευή φράγματος ποταμού Άρδα.....	98
5.3	ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΕΡΓΑ.....	99
5.3.1.	Βελτίωση Οδικού Άξονα από Καστανιές έως Ορμένιο .	100
5.3.2	Μεθοριακός Σταθμός Ορμενίου	101
5.3.3	Κατασκευή κτιρίου ελέγχου φορτηγών TIR (NARK CONTROL) στο Μεθοριακό Σταθμό Ορμενίου.	101
5.3.4	Βελτίωση σιδηροδρομικής γραμμής Αλεξανδρούπολης – Ορμένιο	102
5.4	ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΜΟΥΣΕΙΑ-ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	103
5.4.1	Ολοκληρωμένη παρέμβαση στην ορεινή περιοχή του νομού Έβρου	103
5.4.2	Δημιουργία Πολιτιστικού Ιστορικού Λαογραφικού Κέντρου Φιλίας των λαών της Βαλκανικής και Ευρώπης.....	107
5.5	ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ.....	110
5.5.1	Κέντρα Προληπτικής Ιατρικής	110
5.5.2	Δημιουργία Διασυνοριακών Κέντρων Δημόσιας Υγείας (ΔΙΚΕΔΥ).....	113
5.6	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ INTERREG II	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟ INTERREG III ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	118
6.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	119
6.2 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	124
6.2.1 Άξονας 1. Υποδομές μεταφορών.	124
6.2.2 Άξονας 2. Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση.	127
6.2.3 Άξονας 3. Ποιότητα ζωής/ Περιβάλλον/ Πολιτισμός	130
6.2.4 Άξονας 4. Τεχνική Βοήθεια	132
6.3. ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ INTERREG III ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΒΡΟΥ	133
6.3.1 Ίδρυση οργάνωση και λειτουργία διασυνοριακού κέντρου επιχειρήσεων πολιτικής προστασίας νομού Έβρου.....	133
6.3.2 Διασυνοριακό κέντρο ελέγχου ποιότητας και ποσότητας υδάτων νομού Έβρου.	134
6.3.3 «Ο Έβρος στην προϊστορία».	134
6.3.4 Το «Τρενάκι Πολιτισμού».....	135
6.3.5 Τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του ποταμού Άρδα και η αξιοποίηση του διασυνοριακού χαρακτήρα της.....	136
6.3.6 Διασυνοριακό κτηνιατρικό κέντρο εξωτικών νοσημάτων νομού Έβρου	136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	143
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	148

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η αξιολόγηση της ανάπτυξης της διασυνοριακής συνεργασίας στην περιοχή του Νομού Έβρου, μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας INTERREG η οποία αποτελεί το κύριο μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προαγωγή της διασυνοριακής συνεργασίας στην Ευρώπη.

Η επιλογή του Νομού Έβρου για την περιπτώσιολογική μελέτη οφείλεται καταρχήν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής λόγω της θέσης της. Τα χαρακτηριστικά αυτά αναφέρονται:

- ✦ Στη διπλή περιφερειακότητά της, αφού αποτελεί συνοριακή περιοχή όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και της Ευρωπαϊκής κοινότητας.
- ✦ Στην κομβικότητα της περιοχής καθώς αποτελεί σημείο επαφής τριών περιοχών, της Ευρώπης, των Βαλκανίων, και της Ευρωπαϊκής Ασίας λόγω των συνόρων της με την Βουλγαρία και Τουρκία, με την οποία δεν έχει αναπτυχθεί συνεργασία.

Ένας δεύτερος λόγος επιλογής του Νομού Έβρου ήταν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της σπουδάστριας Τζιαγκόζη Κωνσταντίνας για την περιοχή λόγω της καταγωγής της από την πόλη της Αλεξανδρούπολης.

Η συλλογή των στοιχείων συγγραφής της πτυχιακής εργασίας έγινε κυρίως από δευτερογενής πηγές. Καταρχήν, η βιβλιογραφία μας, στοιχεία της οποίας χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στο πρώτο μέρος της πτυχιακής, σχετικά με την έως τώρα πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της εμφάνισης της διασυνοριακής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική. Επιπλέον δευτερογενής πηγές αποτελούν κάποια κείμενα πολιτικής, στοιχεία των οποίων χρησιμοποιήσαμε κυρίως στην παρουσίαση της δομής των πρωτοβουλιών INTERREG στο πρώτο μέρος της πτυχιακής.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης στατιστικά στοιχεία, κυρίως στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της διασυνοριακής περιοχής σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία, το επίπεδο απασχόλησης, ανεργίας κλπ, τα οποία μας δόθηκαν από την Νομαρχία Έβρου, καθώς και κάποια κείμενα σχετικά με την διασυνοριακή περιοχή όπως και χάρτες αυτής.

Στοιχεία δευτερογενών πηγών συγκεντρώθηκαν και από κάποια άρθρα τα οποία χρησιμοποιήσαμε κυρίως για περιγραφή των χαρακτηριστικών της βαλκανικής και της διασυνοριακής περιοχής.

Σημαντικά ήταν τα στοιχεία πρωτογενών πηγών τα οποία εξάγαμε μέσω μη δομημένων συνεντεύξεων κατά την περίοδο, 15/04/2003-15/01/2004, με μέλη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στο δεύτερο μέρος της πτυχιακής, στην αναφορά έργων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας, στην αξιολόγηση αυτών, καθώς και στην εξαγωγή συμπερασμάτων για το βαθμό επίτευξης διασυνοριακής συνεργασίας.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε ήταν κυρίως στη συλλογή στοιχείων αξιολόγησης και αποτελεσμάτων των πρωτοβουλιών INTERREG, καθώς δεν υπάρχει αξιολόγηση του INTERREG I και δεν έχει ακόμα συνταχθεί αυτή του INTERREG II, όπως μας ενημέρωσαν υπάλληλοι της βιβλιοθήκης του ΥΠ.ΕΘ.Ο., αλλά και η κυρία Μιράντα Κωσταρά, συντονίστρια της Ελληνικής πρωτοβουλίας INTERREG.

Επίσης, η μη ύπαρξη μετρήσιμων ποσοτικών αποτελεσμάτων των έργων της πρωτοβουλίας στον Νομό Έβρου, όπως για παράδειγμα ο αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν από έργα του τομέα υγείας, αλλά και η αδυναμία μέτρησης του βαθμού της διασυνοριακής συνεργασίας που επιτεύχθηκε, αποτελούν λόγους αδυναμίας εξαγωγής συγκεκριμένων ποσοτικών αποτελεσμάτων, στα οποία βασιστήκαμε κυρίως σε στοιχεία πρωτογενών πηγών, ώστε να μας βοηθήσουν στην αξιολόγηση των έργων και στο βαθμό διασυνοριακής συνεργασίας που επιτεύχθηκε μέσω αυτών.

Η πτυχιακή εργασία δομείται σε δυο μέρη, το πρώτο αποτελεί το θεωρητικό σκέλος στο οποίο παρουσιάζουμε την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την δημιουργία της, έως την θεσμοθέτηση της περιφερειακής πολιτικής, την δημιουργία της πρωτοβουλίας INTERREG και την δομή του προγράμματος στην Ελλάδα.

Το δεύτερο μέρος αποτελεί την περιπτωσιολογική μελέτη της πτυχιακής εργασίας στο οποίο αναλύεται η διασυνοριακή περιοχή που εξετάζουμε, από την υφιστάμενη κατάσταση της έως την υλοποίηση του INTERREG II, την αξιολόγηση των δράσεων του, το σχεδιασμό του νέου INTERREG III και την εξαγωγή των συμπερασμάτων μας.

Το πρώτο μέρος διαιρείται σε δυο κεφάλαια βάση του χώρου που αναλύουμε, το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην συνολική περιοχή της Ευρώπης και το δεύτερο στην περιοχή των Βαλκανίων και της Ελλάδας.

Το πρώτο κεφάλαιο αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναφέρει την πορεία της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής, μέσα από την οποία αναδεικνύεται η συνεργασία ως μέσω περιφερειακής πολιτικής και κλείνει με την ανάλυση της δομής του INTERREG όπως αυτή ισχύει σε Κοινοτικό επίπεδο.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στην περιοχή των Βαλκανίων και την Ελλάδα. Αναφέρει ιστορικά στοιχεία των διακρατικών σχέσεων των χωρών της Βαλκανικής, έπειτα αναλύει την θέση της Ελλάδας στην περιοχή των Βαλκανίων και κλείνει με τη δομή του Ελληνικού INTERREG.

Το δεύτερο μέρος της πτυχιακής μας εργασίας διαιρείται στα επόμενα τέσσερα κεφάλαια. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά η υφιστάμενη κατάσταση των επιλέξιμων περιοχών που εξετάζουμε.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η SWOT ανάλυση και αποτιμάται η καταλληλότητα και επικαιρότητα του σχεδιασμού και υλοποίησης του διασυνοριακού προγράμματος, ενώ στο πέμπτο εξετάζονται παραδείγματα έργων διασυνοριακής συνεργασίας.

Στο έκτο κεφάλαιο περιγράφεται ο σχεδιασμός του INTERREG III καθώς και έργα που επρόκειτο να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του. Ενώ το έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αποτελεί την αξιολόγηση του INTERREG II στην διασυνοριακή περιοχή που εξετάσαμε και την εξαγωγή των συμπερασμάτων μας.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την καθηγήτρια μας, κα. Μαραβά Νεκταρία, για την συμπαράστασή της και την καθοδήγησή μας κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης και συγγραφής της εργασίας μας καθώς και για την διόρθωση και εξέταση της μελέτης αυτής. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Οικονομολόγο Ντακοζούδη Αθανάσιο Διευθυντή του Τμήματος Σχεδιασμού και Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου καθώς και όλους τους υπαλλήλους του τμήματος που χωρίς τη βοήθειά τους το έργο μας θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεργασίες- συμμαχίες μεταξύ φυλών, κρατών ή πόλεων αποτελούσε πάντα λύση για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων από ιστορικούς χρόνους. Για παράδειγμα η συνεργασία μεταξύ των πόλεων -κρατών στην αρχαία Ελλάδα, όπου ενώ υπήρχαν πολεμικές συγκρούσεις μεταξύ τους για την επικράτηση κάποιας πόλης, με την εμφάνιση κάποιου κοινού εχθρού, ανέπτυσαν συμμαχίες για την απομάκρυνση του. Οι λαοί ήταν πάντα πρόθυμοι να συνεργαστούν για την απομάκρυνση κάθε κοινής τους απειλής. Ανάλογα παραδείγματα υπάρχουν και στην νεότερη ιστορία, όπως οι διακρατικές συμμαχίες στους δυο παγκόσμιους πολέμους.

Συνεργασία υφίστανται και λόγω των εμπορικών σχέσεων μεταξύ λαών καθώς ήταν πάντα γνωστά τα πλεονεκτήματα της ανταλλαγής προϊόντων και παραγωγικών συντελεστών στην ανάπτυξη της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των λαών.

Στην σύγχρονη εποχή η διακρατική συνεργασία αναπτύσσεται μέσα από διεθνείς οργανισμούς. Από τα μέσα του 19ου αιώνα παρατηρήθηκε μια κίνηση για τη συλλογική αντιμετώπιση διάφορων προβλημάτων και για συνεργασία μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων πάνω σε συγκεκριμένες διεθνείς ανάγκες. Έτσι μέσω των διεθνών διασκέψεων άρχισε να γίνεται κατανοητή σε βάθος η έννοια του «κοινού συμφέροντος» ως μεθόδου για την υπεράσπιση εθνικών συμφερόντων.

Η εμφάνιση διεθνών οργανισμών ξεκίνησε από διάφορες διεθνείς επιτροπές και συμβάσεις όπως η «Διεθνής Επιτροπή Δουνάβεως» το 1856, αλλά και αρκετές ιδιωτικές ή μη κρατικές ενώσεις όπως η ίδρυση του «Ερυθρού Σταυρού» το 1864. Στις αρχές του 20ου αιώνα οι διεθνείς οργανισμοί ήταν περίπου 200 ενώ σήμερα

έχουν υπερβεί τις 3000.¹ Οι οργανισμοί αυτοί έπαιξαν σημαντικό ρόλο στον υποσκελισμό των εθνικών συνόρων και στη ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των κρατών. Ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα διακρατικής συνεργασίας μπορούμε να πούμε πως αποτελεί και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία αποτελεί αντικείμενο μελέτης του κεφαλαίου αυτού, με στόχο αναδειχθεί η αναγκαιότητα και η ανάπτυξη της συνεργασίας, μέσα από την ανάλυση της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής και των δράσεων της.

¹ Βαρβαρούση Π, «Εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις», Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ Ν Σάκουλα.
Σελ 125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παράδειγμα διεθνούς συνεργασίας αποτελεί και η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία ξεκίνησε στις 9 Μαΐου 1950 όπου ο τότε Γάλλος υπουργός εξωτερικών Robert Schuman πρότεινε «να υπαχθεί το σύνολο της γάλλο-γερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα σε μια κοινή ανωτάτη αρχή στα πλαίσια μια οργάνωσης ανοιχτής στη συμμετοχή των υπόλοιπων χωρών της Ευρώπης», έτσι προβλήθηκε η ιδέα της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας άνθρακα και χάλυβα» (ΕΚΑΧ). Ένα χρόνο αργότερα στις 18 Απριλίου 1951 έξι Ευρωπαϊκά κράτη (Γαλλία, Δυτ. Γερμανία, Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία) υπέγραψαν την ίδια πρόταση, και τον Ιούνιο του 1955 αποφάσισαν, μετά την επιτυχία της ΕΚΑΧ, να προχωρήσουν περισσότερο προς την κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης υπογράφοντας στις 25 Μαρτίου 1957 τη Συνθήκη της Ρώμης με την οποία ιδρύθηκαν άλλες δυο Οικονομικές Κοινότητες:

- η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και
- η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ).

Οι τρεις αυτές Κοινότητες αργότερα σχημάτισαν με τη συγχώνευση των οργάνων τους, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ).

Τα αιτία της ίδρυσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μπορούν να αναζητηθούν σε δυο κατευθύνσεις, η μια είναι οικονομική και απέβλεπε στην ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών κρατών και η δεύτερη η

πολιτική, είχε ως στόχο την ανάπτυξη της πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών με μελλοντικό στόχο την ένωση των Ευρωπαϊκών λαών.²

1.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η κοινοτική οικονομία κατά τις δεκαετίες 70΄και 80΄ηταν πολύ χαμηλότερη από τις οικονομίες των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και Ιαπωνίας λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας και υψηλής ανεργίας που χαρακτήριζαν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα κατά τις δεκαετίες αυτές. Έτσι κατά την περίοδο αυτή έγινε η σύλληψη της ιδέας για τη δημιουργία Εσωτερικής Αγοράς και οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την απόφαση ήταν κυρίως οικονομικοί, οι κυριότεροι από αυτούς ήταν καταρχήν η μεγάλη εξάρτηση των ευρωπαϊκών κρατών στις τιμές του πετρελαίου, σα παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε την κρίση στην οποία εισήλθε η ευρωπαϊκή οικονομία όταν την δεκαετία του 70΄ με αρχές του 80΄ υπήρξε η μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου. Με συνέπεια την πτώση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών προϊόντων και τη μεγάλη αύξηση της ανεργίας.

Άλλος ένας λόγος ήταν η εξάρτηση του εμπορίου των ευρωπαϊκών κρατών από τα υπόλοιπα κράτη. Το μέγεθος των εξαγωγών της ευρωπαϊκής κοινότητας αυξανόταν με μεγαλύτερο ρυθμό από τις χώρες των ΗΠΑ και Ιαπωνίας. Οπότε η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς θα οδηγούσε σε ανάπτυξη των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων αφού το άνοιγμα μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς 500 εκατομμυρίων ατόμων θα έδινε πολλές ευκαιρίες και θα μείωνε την εξάρτηση που είχε δημιουργηθεί.

² Βαρβαρούση Π, «Εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις», Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκουλα. Σελ 135

1.2 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Δημιουργήθηκε όμως προβληματισμός λόγο του ότι το επίπεδο ανάπτυξης τη στιγμή εκείνη δεν ήταν το ίδιο για όλα τα κράτη μέλη ή τις διάφορες περιοχές της Ευρώπης, οπότε και οι ανισοροπίες που υπήρχαν δε θα λύνονταν με αυτό το τρόπο. Εκτός αυτού διατυπώθηκε μια έκθεση από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, γνωστή ως Padoa-Schioppa, στην οποία αναφερόταν πως ενδεχόμενος να υπήρχαν αρνητικές συνέπειες για τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη ή περιφέρειες ώστε όχι μόνο δε θα μειώνονταν οι ανισοροπίες ανάπτυξης, αλλά θα αυξάνονταν περισσότερο από την λειτουργία της Εσωτερικής Αγοράς³. Οι ανησυχίες αυτές έπειτα επιβεβαιώθηκαν και σύμφωνα με την 4η περιοδική έκθεση του 1991 για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και ανάπτυξη των περιφερειών⁴ οι περιφερειακές ανισότητες εξακολουθούσαν να υπάρχουν, και αργότερα με τα αποτελέσματα της 5ης περιοδικής έκθεσης το 1994 έγινε γνωστή η αύξηση της διαφοράς αυτής μεταξύ τους⁵. Οι περιφερειακές ανισότητες αποτελούν ένα σημαντικό εμπόδιο στην συγκρότηση και ολοκλήρωση του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, έτσι από τη στιγμή που παρατηρήθηκαν άρχισαν να γίνονται βήματα για την μείωση των διαφορών αυτών.

Η κοινότητα χρειάστηκε είκοσι χρόνια περίπου για να αναλάβει με συγκεκριμένες προσπάθειες και δράσεις, την αντιμετώπιση των περιφερειακών προβλημάτων. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε μετά την συγχώνευση των τριών

³ Καζάκος Π. (1989), «Η εξέλιξη της εσωτερικής αγοράς στην Ευρώπη και την Ελλάδα». Αθήνα, Ιωνική Τράπεζα.

⁴ «Οι περιφέρειες κατά τη δεκαετία του 90', τέταρτη περιοδική έκθεση των Ευρωπαϊκών Κρατών». 1991

⁵ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο.

ευρωπαϊκών κοινοτήτων⁶ το 1967 και την ίδρυση της 16ης Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής το 1968⁷ η οποία ξεκίνησε την προσπάθεια ανάδειξης της ανάγκης για τη δημιουργία μιας κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής. Οι ουσιαστικές δράσεις άρχισαν να γίνονται μετά τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) το 1975 το οποίο είχε σαν αποστολή τη διόρθωση των περιφερειακών ανισοτήτων στις περιοχές όπου παρουσιάζεται αναπτυξιακή καθυστέρηση, και σε αυτές που βρίσκονται σε βιομηχανική παρακμή.

Η περιφερειακή πολιτική στην πρώτη της μορφή, από το 1975 έως το 1985 πριν τις πρώτες αλλαγές και την μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων το 1988, στηριζόταν μόνο στο ΕΤΠΑ. Έως το 1988 συμπλήρωνε οικονομικά τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές, επιχορηγώντας τές με οικονομικούς πόρους. Οι επιχορηγήσεις αυτές έφταναν στον προορισμό τους μόνο μέσα από τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές, στους στόχους των οποίων εντάσσονταν οι μειονεκτικές περιοχές του κάθε κράτους. Οι επιχορηγήσεις κατανέμονταν στα κράτη μέλη βάση ενός ποσοστού το οποίο είχε καθοριστεί και αναλογούσε σε κάθε κράτος μέλος ανάλογα με τις ανάγκες του και την ένταση των περιφερειακών προβλημάτων.

Σημαντικό σημείο στην πορεία του ΕΤΠΑ αποτελεί η τροποποίηση της λειτουργίας του με τον κανονισμό 1787/84. Ο κανονισμός αυτός έθεσε νέους προσανατολισμούς, νέες έννοιες και μεθόδους στην περιφερειακή πολιτική. Οι σημαντικότερες καινοτομίες που εισήγαγε ο κανονισμός αυτός μπορούν να συνοψιστούν στις εξής:⁸

⁶ Την δεκαετία του 50' δημιουργήθηκαν τρεις ευρωπαϊκές κοινότητες, με τη συγχώνευση έπειτα των οποίων συγκροτήθηκε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Οι κοινότητες αυτές ήταν οι:

- ο Ευρωπαϊκή Κοινότητα άνθρακα και χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.) το 1951,
- ο Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ) το 1957, και
- ο Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), το 1957.

⁷ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ 147

⁸ Κούτρης Α. (1985), «Περιφερειακά προβλήματα και παρεμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», Αθήνα, Παπαζήση. Σελ 38-41

- Η έννοια της αξιοποίησης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των περιφερειών
- Η έννοια της ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης μέσω ολοκληρωμένων ενεργειών
- Η αύξηση των ποσοστών συμμετοχής του ΕΤΠΑ
- Ο συντονισμός της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής με τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές αλλά και με τις υπόλοιπες κοινοτικές πολιτικές
- Η εισαγωγή της νέας έννοιας του προγράμματος και ο προσδιορισμός δύο τύπων προγραμμάτων, των εθνικών προγραμμάτων Κοινοτικού ενδιαφέροντος και των Κοινοτικών προγραμμάτων.

Έως το σημείο αυτό, το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων είχε αναγνωριστεί, αλλά ενώ τονιζόταν η ανάγκη αρμονικής οικονομικής ανάπτυξης της κοινότητας, κυρίως μέσω της Συνθήκης ΕΟΚ, και υπήρχαν, σε διάφορα σημεία, αναφορές στις δυνατότητες άσκησης της από τα Κράτη- μέλη αλλά και από την Κοινότητα, η περιφερειακή πολιτική δεν περιλαμβανόταν ρητά ως πολιτική της Κοινότητας.

Η ένταξη της περιφερειακής πολιτικής ως πολιτική της Κοινότητας θεσμοθετήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) και την προσθήκη της στην Συνθήκη ΕΟΚ το 1987 με τον τίτλο «Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» .

Μέσω των πέντε άρθρων της ΕΕΠ⁹ ορίστηκε, εν συντομία, πως :

Η Κοινότητα αναλαμβάνει δράσεις με στόχο:

- την αρμονική ανάπτυξη της, μέσω της μείωσης των περιφερειακών διαφορών.
- την μείωση της καθυστέρησης των μειονεκτικών περιοχών.

Τα μέσα για την υλοποίηση των στόχων είναι:

1. Ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των Κρατών- μελών.
2. Οι κοινές πολιτικές και η εσωτερική αγορά.
3. Οι χρηματοδοτήσεις των τριών διαρθρωτικών Ταμείων και της ΕΤΕ.
4. Η ένταξη του ΕΤΠΑ στη Συνθήκη ΕΟΚ.
5. Η μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων.

⁹ Άρθρα 130 Α, 130 Β, 130Γ, 130Δ, 130 Ε.

6. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη λειτουργία των Ταμείων.

Έτσι με την έννοια της οικονομικής κα κοινωνικής συνοχής η περιφερειακή πολιτική εγκαινιάζεται ως «Κοινοτική» πολιτική και αποκτά κεντρική θέση μεταξύ των πολιτικών τη Κοινότητας.¹⁰

1.3 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Αν και ο στόχος της Κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής παραμένει ο ίδιος με τις διάφορες εθνικές περιφερειακές πολιτικές, δηλαδή ισόρροπη ανάπτυξη και μείωση των περιφερειακών διαφορών, υπάρχουν ιδιομορφίες στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι οποίες δημιούργησαν την ανάγκη εύρεσης ενός νέου μοντέλου περιφερειακής πολιτικής. Μια διαφορά είναι πως η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν αποτελεί κρατική οντότητα, έτσι η κοινοτική περιφερειακή πολιτική είναι κατά κύριο βαθμό συμπληρωματική των εθνικών περιφερειακών πολιτικών και δεσμεύεται να ακολουθεί τους στόχους και προτεραιότητες που θέτουν τα κράτη μέλη.

Κατά δεύτερον οι «υπανάπτυκτες» περιφέρειες της κοινότητας μπορεί να περιλαμβάνουν ολόκληρες χώρες όπως π.χ. την Ελλάδα, οπότε οι παρεμβάσεις ανάπτυξης τους θεωρούνται ως περιφερειακές, ενώ στο επίπεδο των κρατών μελών αποτελούν περισσότερο εθνική αναπτυξιακή πολιτική για το σύνολο της χώρας παρά των περιφερειών στο εσωτερικό τους.

Επίσης οι μεταξύ των κρατών μελών σχέσεις διαφέρουν κατά πολύ από τις κλασικές σχέσεις μεταξύ περιφερειών στο εσωτερικό μιας χώρας, οπότε οι θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί περί περιφερειακής ανάπτυξης θα πρέπει να αναχθούν στο επίπεδο της Κοινότητας.

Έτσι η κάθε περιφέρεια της κοινότητας αποτελεί διαφορετική περίπτωση, αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα και ακολουθεί ξεχωριστές μεθόδους ανάπτυξης. Οι διαφορετικές αυτές περιπτώσεις απαιτούν και ξεχωριστή αντιμετώπιση της κάθε

¹⁰ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. σελ.150- 153.

περιοχής, κάτι που δημιουργεί ένα νέο πρόβλημα για την περιφερειακή πολιτική, την ιδιαίτερη αντιμετώπιση κάθε περιοχής, το οποίο μπορεί να γίνει μόνο αποκεντρωμένα και με ευθύνη των ίδιων των περιφερειών. Οπότε το ζητούμενο είναι ένας συνδυασμός ελέγχου «εκ των άνω» με τη μορφή κεντρικών περιφερειακών πολιτικών και αναδιανομής, με την ανάπτυξη μιας «εκ των κάτω» συνεργασίας μεταξύ περιφερειών οι οποίες αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα.¹¹

Αυτή η άποψη εκφράζεται στην έκθεση της Επιτροπής «Ευρώπη 2000»¹² η οποία τονίζει την ανάγκη δημιουργίας δικτύων συνεργασίας μεταξύ περιοχών και πόλεων, και την ανάπτυξη της εδαφικής συνοχής του κοινοτικού χώρου. Η «λύση» αυτή εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα με μια κοινοτική περιφερειακή πολιτική η οποία αποσκοπεί:

- Στην προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας, με στόχο την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στον Ευρωπαϊκό χώρο, και
- Στην ανάπτυξη της συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ των περιφερειών και στην ισχυροποίηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών με αποφασιστικές αρμοδιότητες.¹³

Η νέα αυτή αντίληψη περιφερειακής πολιτικής ξεκίνησε να εφαρμόζεται πιλοτικά την πρώτη περίοδο προγραμματισμού, όπως θα δούμε στη συνέχεια, και το κύριο μέσω προαγωγής της διασυνοριακής συνεργασίας ήταν, η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG στα πλαίσια της οποίας συγκεντρώθηκαν έπειτα οι δράσεις διασυνοριακής συνεργασίας. Η πρωτοβουλία αυτή θα αποτελέσει το κύριο αντικείμενο μελέτης της παρούσας πτυχιακής έπειτα, λόγω της βαρύτητας του στην ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας.

¹¹ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. σελ 23

¹² ΕΕΚ, 1992α

¹³ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο.

1.3.1 Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) εγκρίθηκαν το 1985 και ξεκίνησαν το 1986 με περίοδο υλοποίησης τα επτά επόμενα έτη, έως το τέλος του 1992. Τα ΜΟΠ είναι τα πρώτα προγράμματα που δημιουργήθηκαν στο νέο πλαίσιο του κανονισμού 1787/84 και στα οποία εφαρμόστηκε η νέα αντίληψη περί προγραμματισμού. Αποτελούν σημείο σταθμό της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής αφού είναι τα πρώτα προγράμματα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο που ακολουθούν μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή προσέγγιση και τα οποία συγχρηματοδοτούνται από τα τρία διαρθρωτικά ταμεία.

Οι τομείς οικονομικής δραστηριότητας τους οποίους αφορούσαν οι δράσεις των ΜΟΠ ήταν η γεωργία, αλιεία και δραστηριότητες σχετικές η ενέργεια, η βιοτεχνία και βιομηχανία, και τέλος στις υπηρεσίες θα έπρεπε να υπήρχε συμπληρωματικότητα δράσεων, ώστε το σύνολο τους να έχει “ολοκληρωμένο χαρακτήρα.”

Τα ΜΟΠ χρηματοδοτούνταν από τα τρία διαρθρωτικά ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ¹⁴, ΕΓΤΠΕ-Π¹⁵), από πρόσθετους ειδικούς πόρους, και από δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ).

1.3.2 Η Πρώτη Περίοδος Προγραμματισμού 1989-1993

Η περιφερειακή πολιτική, μετά τον προσδιορισμό των δυο τύπων προγραμμάτων¹⁶ και την θεσμοθέτηση της περιφερειακής πολιτικής ως Κοινοτικής Πολιτικής με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, μπορεί να διαιρεθεί σε τρεις περιόδους προγραμματισμού. Οι περίοδοι αυτοί χαρακτηρίζονται από κάποια γεγονότα τα οποία είναι για κάθε περίοδο, η μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων, η συγκέντρωση των Κοινοτικών δράσεων σε συγκεκριμένους στόχους και τα νέα

¹⁴ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

¹⁵Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων- τμήμα Προσανατολισμού

¹⁶Τροποποίηση της λειτουργίας ΕΤΠΑ με τον κανονισμό 1787/84.

προγράμματα τα οποία θα υλοποιηθούν την περίοδο αυτή για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Η περίοδος 1989-1993 αποτελεί την πρώτη περίοδο προγραμματισμού, της οποίας τα χαρακτηριστικά θα δούμε στη συνέχεια.

1.3.2.1 Η Μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων

Η δεύτερη φάση της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής ξεκινά με την ένταξη του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη¹⁷ και με την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων όπως προβλεπόταν για την επίτευξη του προηγούμενου στόχου.

Έτσι το έτος 1988 εκδίδονται 5 κανονισμοί για την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών ταμείων. Ο σημαντικότερος κανονισμός, ο κανονισμός 2052/88 εκδόθηκε στις 24 Ιουνίου 1988. Ο κανονισμός αυτός ορίζει τη συγκέντρωση των κοινοτικών δράσεων σε πέντε στόχους οι οποίοι θα ισχύσουν έπειτα για την περίοδο 1989-1993 η οποία αποτελεί την περίοδο εφαρμογής τους και όπως προβλέπεται θα πρέπει να επανεξεταστούν πριν τη λήξη της περιόδου αυτής.

Οι στόχοι αυτοί είναι:

Στόχος 1: Προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών.

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 2: Μετατροπές των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή.

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 3: Καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας.

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 4: Διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 5 α: Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων.

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΓΤΠΕ-Π

Στόχος 5 β: Προώθηση της ανάπτυξης των γεωργικών περιοχών

¹⁷ Άρθρο 130^Α της Συνθήκης ΕΟΚ

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΕΤΕ.¹⁸

Ο 2ος κανονισμός ΕΟΚ 4253/88 εκδόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1988 και όριζε τις διατάξεις εφαρμογής των προηγούμενων για το συντονισμό των παρεμβάσεων των ταμείων.

Επίσης όριζε την εφαρμογή των προγραμμάτων και τα 4 στάδια υλοποίησής τους, τα οποία είναι:

- α. Ο σχεδιασμός τους από τα κράτη-μέλη
- β. Η έγκριση των Κ.Π.Σ. από την επιτροπή με συνεργασία των κρατών-μελών
- γ. Η εφαρμογή των Κ.Π.Σ.
- δ. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση τους από την επιτροπή και τα κράτη-μέλη

Ενώ με τους τελευταίους 3 κανονισμούς ορίζεται η αποστολή των τριών διαρθρωτικών ταμείων, και η συμμετοχή τους σε κάθε στόχο του 1ο κανονισμού, έτσι η συμμετοχή των ταμείων ανά στόχο διαμορφώθηκε έτσι όπως είδαμε στην προηγούμενη σελίδα.¹⁹

1.3.2.2 Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

Τα ΚΠΣ ήταν αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης και της διεύρυνσης των Διαρθρωτικών Ταμείων το 1988. Τα ΚΠΣ²⁰ δημιουργήθηκαν ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες που αποκαλύφθηκαν απ' την εφαρμογή των προηγούμενων προγραμμάτων

Τα Κοινοτικά πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) αποτελούν σύνολα παρεμβάσεων που εξυπηρετούν συγκεκριμένους στόχους και έχουν προβλέψιμες επιπτώσεις, με προσδιορισμένο κόστος και πηγές κάλυψής του, καθώς και χρονικά όρια εφαρμογής. Το «σύνολο» αυτό, έχει τη μορφή δεσμευτικής προγραμματικής

¹⁸ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ. 282

¹⁹ Βλέπε στόχους Κοινοτικών δράσεων της προηγούμενης σελίδας.

²⁰ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

συμφωνίας και είναι το αποτέλεσμα της σύζευξης της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας και εκείνης του κράτους – μέλους²¹.

Πιο συγκεκριμένα, αποτελούν την απάντηση της Επιτροπής στα υποβληθέντα σε αυτή Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης από τα κράτη – μέλη. Πρόκειται για μία αμοιβαία ανάληψη υποχρεώσεων οι οποίες θεσπίζονται με τυπική απόφαση της Επιτροπής σε συμφωνία με το κράτος – μέλος. Στο πλαίσιο των ΚΠΣ ορίζονται οι κατευθυντήριες γραμμές κοινής δράσης ΕΕ και κράτους – μέλους και εντάσσονται οι αιτήσεις χρηματοδότησης που υποβάλλονται στην Επιτροπή.

Κάθε ΚΠΣ αποτελείται από Άξονες Προτεραιότητας οι οποίοι, επιλέγονται από το κάθε Κράτος- μέλος σύμφωνα με τις οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές του και της ενδιαφερόμενης περιφέρειας, τις οικονομικές προοπτικές τους, τα αναμενόμενα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και τη συνοχή με τις άλλες πολιτικές της ΕΕ. Περιέχει επίσης μεταξύ των άλλων τις μορφές παρέμβασης, τα προγράμματα τα οποία θα υλοποιηθούν στο κράτος –μέλος καθώς και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες στις οποίες τα ενδιαφερόμενα κράτη θα συμμετέχουν.

Τα προτεινόμενα προγράμματα εξετάζονται έπειτα από την Επιτροπή ως προς την συμβατότητα με τους στόχους προτεραιότητας του Κανονισμού και τις Κοινοτικές πολιτικές. Η Επιτροπή υποχρεούται να εγκρίνει ένα ΚΠΣ εντός διαστήματος έξι μηνών από την παραλαβή αυτού, ενώ στην πορεία είναι δυνατό να υπάρξει αναθεώρηση του Προγράμματος ύστερα από σύμφωνη γνώμη όλων των εμπλεκόμενων μερών.

1.3.2.3 Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 1989-1993

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα είναι ειδικά μέσα διαρθρωτικής πολιτικής τα οποία προτείνονται στα κράτη – μέλη με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκή Επιτροπής προκειμένου να υποστηριχθούν ενέργειες που συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων με ιδιαίτερες επιπτώσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελούν «σύνολο συναφών ενεργειών σε πολυετή βάση, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση κοινοτικών στόχων και την εφαρμογή των πολιτικών της

²¹ Κόνσολα Ν. (1997), «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση. Σελ. 295.

Κοινότητας». Αποβλέπουν «στη λύση των σοβαρών προβλημάτων που επηρεάζουν την κοινωνικοοικονομική κατάσταση μιας ή περισσότερων περιφερειών και την εξασφάλιση καλύτερων δεσμών μεταξύ των στόχων της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής και των στόχων των άλλων κοινοτικών πολιτικών»²².

Οι περιοχές παρέμβασης επιλέγονται με απόφαση της Επιτροπής και ανήκουν σε περισσότερα από ένα κράτη – μέλη. Τα κράτη – μέλη υποβάλλουν τα αντίστοιχα λειτουργικά προγράμματα στην Επιτροπή προς έγκριση. Τα λειτουργικά αυτά προγράμματα περιλαμβάνουν τους στόχους και τα αποτελέσματα, το είδος των ενεργειών, το σχέδιο χρηματοδότησης, καθώς και τις ζώνες και τις περιφέρειες εφαρμογής.

Το 1987 εγκρίθηκαν από την Κοινότητα τα πρώτα Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Αυτά αφορούσαν τις τηλεπικοινωνίες (STAR) και το εγχώριο ενεργειακό δυναμικό (VALOREN). Ακολούθησαν ένα χρόνο αργότερα το RESIDER για τις περιοχές βιομηχανιών σιδήρου και χάλυβα και το RENAVAL που αφορούσε παρακμάζουσες ναυπηγικές ζώνες²³.

Πίνακας 1^ο: Ευρωπαϊκά προγράμματα της περιόδου 1989-1993.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1989-1993	
ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Πρόγραμμα Δράσης στον Τομέα των Τηλεπικοινωνιών	Το Πρόγραμμα 'STAR'
Αξιοποίηση τον Ενδογενούς Ενεργειακού Δυναμικού	Το πρόγραμμα 'VALOREN'
Μετατροπή των Βιομηχανικών περιοχών Σιδηρουργίας	Το πρόγραμμα "RESIDER"
Μετατροπή Ζωνών Ναυπηγείων	Το πρόγραμμα "RENAVAL"

Πηγή: Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Αναπτύξεως "Ιερώνυμος Πίντος".σελ.96-97.

²² Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Αναπτύξεως "Ιερώνυμος Πίντος". Σελ. 96-97

²³ Τα δυο πρώτα Προγράμματα εφαρμόστηκαν την περίοδο 1987-1991 και τα επόμενα το διάστημα 1988-1991.

1.3.2.4 Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 1989-1993

Η δημιουργία των κοινοτικών πρωτοβουλιών έγινε βάση του άρθρου 11 του 2ου κανονισμού στο οποίο ορίζεται πως η Επιτροπή μπορεί με δικής της πρωτοβουλία να προτείνει στα κράτη-μέλη να συμμετέχουν σε ενέργειες οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην υλοποίηση των στόχων περιφερειακής πολιτικής της κοινότητας. Αποτελούν παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων για τη στήριξη προγραμμάτων κοινοτικού ενδιαφέροντος και δρουν συμπληρωματικά με τις ενέργειες οι οποίες περιλαμβάνονται στα ΚΠΣ. Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες είναι μια διαφορετική μορφή προγραμμάτων τα οποία προωθούνται σε τομείς στους οποίους κρίνει η επιτροπή πως παρουσιάζουν προτεραιότητα ή είναι σημαντικοί για την ολοκλήρωση της Ενιαίας αγοράς . Αποσκοπούν στο να ευνοήσουν την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο και να επιτρέψουν στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε αναπτυξιακά καθυστερημένες περιοχές καθώς και σε περιοχές με βιομηχανική παρακμή, να δράσουν τις ευκαιρίες που προσφέρονται από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Αποτελούν διεθνικά προγράμματα με κοινούς στόχους για όλες τις επιλέξιμες περιοχές και επιδιώκουν να επιλύσουν προβλήματα που έχουν ιδιαίτερες κοινοτικές επιπτώσεις. Η λογική των προγραμμάτων αυτών είναι προσαρμοσμένη στην προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων ή ζητημάτων που αφορούν την Ένωση ως σύνολο και τα οποία αντιμετωπίζονται καλύτερα μέσω της συντονισμένης δράσης των κρατών – μελών. Κατά τη διαδικασία της κατάρτισης και της υλοποίησής τους, απαιτείται η ενεργός συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και των συλλογικών φορέων δράσης²⁴.

Οι πρωτοβουλίες αυτές διαχωρίζονται σε τρία είδη (όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού του ΕΤΠΑ) τα οποία αποσκοπούν :

α) στην επίλυση σοβαρών προβλημάτων τα οποία συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση άλλων κοινοτικών πολιτικών

β) να ευνοήσουν την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών

γ) να συμβάλουν στην επίλυση κοινών προβλημάτων σε ορισμένες κατηγορίες περιφερειών.

²⁴ Παπαδασκαλοπούλου Α., Χριστοφάκη Μ. (2002): «Περιφερειακός Προγραμματισμός», Αθήνα, Παπαζήση. Σελ. 94.

Η πρώτη δέσμη των κοινοτικών πρωτοβουλιών²⁵ ξεκίνησε το 1989 περιλαμβάνοντας πέντε πρωτοβουλίες, τις RECHAR, ENVIREG, STRIDE, INTERREG, και REGIS. Ακολούθησε το 1990 η δεύτερη δέσμη με τις REGEN, PRISMA, TELEMATIQUE, LEADER, EUROFORM, NOW, και HORIZON.

Οι πρωτοβουλίες αυτές, εκφράζουν τη θέληση της Επιτροπής να υπάρξει παρέμβαση σε τρεις τομείς προτεραιότητας όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1^β: Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της περιόδου 1989-1993.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1989-1993	
ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ
Στην αντιμετώπιση βαθιών βιομηχανικών αλλαγών	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'RECHAR'
Στην ανάπτυξη δικτύων:	
α) Διακρατικής συνεργασίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'REGEN'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'LEADER'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'EUROFORM'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'NOW'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'HORIZON'
β) Διασυνοριακής συνεργασίας	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'INTERREG'
γ) Τοπικών δικτύων	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'REGIS'
Στη μείωση αποκλίσεων σε θέματα τεχνογνωσίας	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'STRIDE'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'PRISMA'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'TELEMATIQUE'
	Κοινοτική Πρωτοβουλία 'ENVIREG'

Πηγή: Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Αναπτύξεως Ίερώωνμος Πίντος».

²⁵ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ. 360-373 και Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Αναπτύξεως Ίερώωνμος Πίντος». Σελ. 127-134.

Σελ.127-134, και Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ.360-373.

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε περισσότερο της Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αυτής της περιόδου, οι οποίες προωθούν την δημιουργία συνεργασίας, στα πλαίσια υλοποίησης του στόχου τους.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία 'INTERREG'

“Adaptation au Marche Interieur de la Progression des Agents Commissionaires en Douane» – “Κοινοτική Πρωτοβουλία για διασυνοριακή συνεργασία και επιλεγμένα δίκτυα ενέργειας”

Η πρωτοβουλία στόχευε στην αντιμετώπιση ειδικών αναπτυξιακών προβλημάτων περιοχών που βρίσκονται κοντά σε εσωτερικά ή εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας, εξαιτίας της σχετικής απομόνωσης τους. Επίσης, στόχος ήταν η δημιουργία εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης σε περιοχές που συνδέονταν με την ύπαρξη τελωνείων και οι οποίες θα επηρεάζονταν από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς . Το κόστος ανερχόταν στα 800 εκατ. ecu και καλύφθηκε από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΕΓΤΠΕ-Π και την ΕΤΕπ. η πρωτοβουλία αυτή θα αναλυθεί εκτενέστερα στη συνέχεια καθώς θα αποτελέσει το κύριο μέσο ανάπτυξης διασυνοριακής συνεργασίας.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία 'LEADER'

“Links between Actions for the Development of Rural Economy” – “Σύνδεση μεταξύ ενεργειών ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας”

Η προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης μέσω μέτρων τα οποία εντοπίζονται στην επαγγελματική κατάρτιση και τις ενισχύσεις στην απασχόληση, στον αγροτουρισμό, στις μικρές επιχειρήσεις, στην επιτόπου αξιοποίηση και εμπορία των τοπικών γεωργικών προϊόντων και σε άλλα μέτρα σχετικά με τον εξοπλισμό και τη δικτύωση των ομάδων, αποτέλεσε τον κύριο στόχο του Προγράμματος. Η Κοινοτική Συμμετοχή ήταν 400 εκατ. ecu και τα εμπλεκόμενα χρηματοδοτικά όργανα το ΕΓΤΠΕ, το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία 'REGEN'

“Initiative Communautaire concernant les Resaux Energetiques” – “Κοινοτική Πρωτοβουλία σχετικά με τα ενεργειακά δίκτυα”

Η Πρωτοβουλία Regen αφορούσε στην ενσωμάτωση των απομακρυσμένων περιοχών της Κοινότητας σε δίκτυα διανομής φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Το ύψος των κονδυλίων προσδιορίστηκε στα 300 εκατ. ecu και το πρόγραμμα συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ, την ΕΤΕπ και την ΕΚΑΧ.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία ‘EUROFORM’

“Community Initiative Concerning new qualification, new skills and new employment opportunities» – “Κοινοτική Πρωτοβουλία για τις νέες επαγγελματικές εξειδικεύσεις, νέες ικανότητες και τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης”.

Σκοπό αποτέλεσε η ανάπτυξη νέων εξειδικεύσεων, ικανοτήτων και ευκαιριών απασχόλησης. Η Κοινοτική Συμμετοχή ανήλθε σε 300 εκατ. ecu και πραγματοποιήθηκε από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία ‘NOW’

“Community Initiative to promote new equal opportunities for women in the field of employment and vocational training» – ‘Κοινοτική Πρωτοβουλία για την προώθηση ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης’.

Η Πρωτοβουλία NOW στόχευε στη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών στα προσδοκώμενα οφέλη από την επίτευξη της ενιαίας αγοράς, σε σχέση με την αγορά εργασίας και την τεχνολογική εξέλιξη. Υποστηρίχθηκε με 120 εκατ. ecu από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία ‘HORIZON’

‘Κοινοτική Πρωτοβουλία σχετικά με τα άτομα με ειδικές ανάγκες και ορισμένες μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού’

Στο πλαίσιο της προσπάθειας επίτευξης ευκολότερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας των ατόμων με σοβαρά φυσικά ή διανοητικά προβλήματα, των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων και των παλιννοστούντων, αναπτύχθηκε η ανωτέρω Πρωτοβουλία. Μέσω της ενίσχυσης τοπικών δραστηριοτήτων, επεδίωξε την κοινωνική και οικονομική ένταξη των ατόμων αυτών. Συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ με 180 εκατ. ecu.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία “REGIS”

“Initiative Communautaire concernat les regions ultraperipheriques” – “Κοινοτική Πρωτοβουλία που αφορά στις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες”

Η Πρωτοβουλία αποσκοπούσε στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιοχών της Κοινότητας. Η Κοινοτική συμμετοχή ανήλθε στα 200 εκατ. ecu και καλύφθηκε από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΕΓΤΠΕ-Π, και την ΕΤΕπ.

1.3.3 Η Δεύτερη Περίοδος Προγραμματισμού 1994-1999

Η δεύτερη περίοδος της Ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής σηματοδοτείται από την δεύτερη μεταρρύθμιση των κανονισμών των διαρθρωτικών ταμείων, η οποία, όπως είχε προβλεφθεί, έγινε πριν την πάροδο της πενταετίας από τη πρώτη μεταρρύθμιση του 1988.

Έτσι την 20η Ιουλίου 1993 εκδόθηκαν έξι νέοι κανονισμοί με τις διορθωτικές αλλαγές που θα ίσχυαν για την περίοδο 1994-1999. Οι πέντε τελευταίοι τροποποιούν τους κανονισμούς που ίσχυαν έως τότε, ενώ ο πρώτος εντάσσει στην διαρθρωτική πολιτική, το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ). Οι βασικές αρχές της μεταρρύθμισης διατηρούνται, ενώ οι σημαντικότερες τροποποιήσεις που έφεραν οι πέντε τελευταίοι κανονισμοί αφορούν:

- Την τροποποίηση των πέντε στόχων προτεραιότητας
- Τη διεύρυνση της εταιρικής σχέσης
- Τη σημασία που αποδίδεται στην αρχή της προσθετικότητας
- Την επέκταση των διαδικασιών παρακολούθησης κι αξιολόγησης

Μετά από τις τροποποιήσεις αυτές οι πέντε στόχοι προτεραιότητας όπως διαμορφώθηκαν για την περίοδο 1994-1999 είναι²⁶:

Στόχος 1: Προώθηση της ανάπτυξης και της προσαρμογής των περιφερειών με αναπτυξιακή καθυστέρηση.

²⁶ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ.405

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 2: Ανασυγκρότηση των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 3: Καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας, διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων και των προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 4: Διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων στις μεταβολές της βιομηχανίας και στην εξέλιξη των συστημάτων παραγωγής.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ.

Στόχος 5^α: Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της γεωργικής πολιτικής.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΓΤΠΕ-Π, ΧΜΠΑ.

Στόχος 5^β: Διευκόλυνση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αγροτικών περιοχών.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΕΤΕ.

1.3.3.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 1994-1999

Κατά την περίοδο αυτή, θεσπίστηκε και εφαρμόστηκε πληθώρα Προγραμμάτων για ζητήματα ανάπτυξης²⁷. Μάλιστα, επιχειρήθηκε από την Κοινότητα να καλυφθούν ανάγκες και απαιτήσεις στο σύνολο των τομέων. Στον

²⁷ Οδηγός Κοινοτικών Προγραμμάτων 1996 - 2000 (1996), εκδόσεις Apollo Media και Μούση Ν. (1997), «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία - Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση.

πίνακα 2^α που ακολουθεί, ομαδοποιούνται βάση αυτών των τομέων τα σημαντικότερα Προγράμματα της περιόδου.

Πίνακας 2^α: Ευρωπαϊκά Προγράμματα της περιόδου 1994-1999.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1994-1999	
ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Έρευνα - Τεχνολογική Ανάπτυξη – Καινοτομία	Το Πρόγραμμα “Καινοτομία” (Innovation Program)
	Τα Προγράμματα “RIS” και “RITTS”
Εκπαίδευση -Επαγγελματική Κατάρτιση –Νεολαία	Το Πρόγραμμα “Σωκράτης”
	Το Πρόγραμμα “Leonardo da Vinci”
	Το Πρόγραμμα “Νεολαία για την Ευρώπη III”
Βιομηχανία - Ενέργεια - Δίκτυα Προώθησης Συνεργασίας Επιχειρήσεων	Το “Δίκτυο Συνεργασίας Επιχειρήσεων” (BC – NET)
	Το Πρόγραμμα ‘Euromanagement ETA III’
	Το Πρόγραμμα ‘Ευρωσυνεργασία’ (Europartenariat)
	Το Πρόγραμμα “Interprise”
	Το Πρόγραμμα “Altener”
Περιβάλλον	Το Χρηματοδοτικό Μέσο “Life”

Πηγή: «Οδηγός Κοινοτικών Προγραμμάτων 1996 – 2000» (1996), εκδ. Apollo Media

Εν συνεχεία θα αναπτύσσονται περισσότερο τα προγράμματα αυτά τα οποία προάγουν μέσω των δράσεων τους την διασυνοριακή συνεργασία.

Το Πρόγραμμα “Σωκράτης”

Το Πρόγραμμα Σωκράτης²⁸ θεσπίστηκε στις 14/03/1995 και διήρκησε έως το 1999 και χρηματοδοτήθηκε με 850 εκατ. ecu από την αρμόδια Γενική Διεύθυνση XXII. Περιελάμβανε μέτρα και σχέδια με στόχο τη διεθνική συνεργασία γύρω από τρία θέματα. Το πρώτο αφορούσε τη συνεργασία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω της κινητικότητας των σπουδαστών και των διδασκόντων, τη δημιουργία πανεπιστημιακών δικτύων και πόλων και την εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης σε όλα τα επίπεδα σπουδών.

Το “Δίκτυο Συνεργασίας Επιχειρήσεων” (BC - NET)

Πρόκειται για ένα δίκτυο 600 περίπου συμβούλων επιχειρήσεων οι οποίοι προέρχονται από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και είναι διεσπαρμένοι σε όλη την έκταση της ΕΕ. Χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες και την πληροφορική και αναλύουν τις δυνατότητες συνεργασίας που προτείνονται από τις επιχειρήσεις στο βιομηχανικό τομέα, καθώς και σε αυτό των υπηρεσιών. Το δίκτυο δεν είναι απευθείας προσιτό από τις επιχειρήσεις. Μόνο οι σύμβουλοι μπορούν να εισάγουν εμπιστευτικές προσφορές ή αιτήσεις συνεργασίας.

Το Πρόγραμμα “Ευρωσυνεργασία” (Europartenariat)

Στο πλαίσιο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας σε περιφερειακό επίπεδο, η Επιτροπή ανέπτυξε τη δραστηριότητα της Ευρωσυνεργασίας. Σκοπός της ήταν η στήριξη της ανάπτυξης των λιγότερο ευνοημένων περιοχών της ΕΕ, όπως και αυτών που αντιμετώπιζαν προβλήματα αποβιομηχανοποίησης και βιομηχανική παρακμή. Παράλληλα ενθαρρύνθηκαν οι ΜΜΕ να συνεργαστούν με επιχειρήσεις από παρακμάζουσες περιοχές της Κοινότητας (Στόχοι 1,2 και 5β).

Το Πρόγραμμα “Interprise”

Και το Πρόγραμμα αυτό επεδίωκε τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Τρεις τουλάχιστον περιοχές τριών κρατών - μελών έπρεπε να

²⁸ Ιωαννίδη Σ. (1996), «Από Το Erasmus στο Socrates - Δομή και προοπτικές του νέου προγράμματος», στο Παπαθεοδοσίου Θ. (επιμ.), "Ημερίδα: Πρόγραμμα Σωκράτης", Αθήνα, Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, Σελ. 11 - 29.

συνεργαστούν για την οργάνωση μιας συνάντησης επιχειρήσεων με στόχο την εδραίωση τεχνικών, εμπορικών ή χρηματοοικονομικών συνεργασιών.

1.3.3.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 1994-1999

Οι πρωτοβουλίες της περιόδου αυτής²⁹, υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 1993 ύστερα από διαβουλεύσεις της με άλλα Κοινοτικά Όργανα, καθώς και με τα κράτη – μέλη. Καταβλήθηκε προσπάθεια για μία σφαιρική προσέγγιση των ζητημάτων που βρίσκονταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, μέσα από το συνδυασμό ολοκληρωμένων δράσεων κατάρτισης, υποστήριξης στους τομείς του τουρισμού, της γεωργίας, των ΜΜΕ, της καινοτομίας, της διαπεριφερειακής συνεργασίας κλπ³⁰.

Οι κοινοτικές πολιτικές που στηρίζονται κατά την προαναφερθείσα περίοδο εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

²⁹ Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ. 469-486, και Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Αναπτύξεως "Ιερώνυμος Πίντος". Σελ.160-165, και Μούση Ν. (1997), «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία – Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση. σελ.172-174, 192-194, 364-365, 510-511.

³⁰ Παπαδασκαλόπουλου Α., Χριστοφάκη Μ. (2002): «Περιφερειακός Προγραμματισμός», Αθήνα, Παπαζήση. σελ. 94

Πίνακας 2^β: Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της περιόδου 1994-1999.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1994-1999	
ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ
Πολιτική διασυνοριακής συνεργασίας	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "INTERREG II"
Πολιτική αγροτικής ανάπτυξης	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "LEADER II"
Πολιτική ενίσχυσης της απασχόλησης	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "EMPLOYMENT"
Πολιτική προώθησης της βιομηχανικής αλλαγής	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "ADAPT"
	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "RECHAR II"
	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "RESIDER II"
	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "KONVER"
	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "MME"
	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "RETEX"
Αστική Πολιτική	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "URBAN II"
Πολιτική ενίσχυσης της αλιείας	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "PESCA"
Πολιτική ενίσχυσης των απομακρυσμένων περιοχών	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "REGIS II"
Πρωτοβουλία υποστήριξη της ειρήνευσης στη Βόρεια Ιρλανδία	Η κοινοτική Πρωτοβουλία "PEACE"

Πηγή: Καστάνη Κ., Σκαραμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Ανάπτυξης "Ιερώνυμος Πίντος". Σελ.160-165, και Ανδρικοπούλου Ε. (1994), «Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ.469-486.

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε, τις Κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες εμπεριέχουν, όπως είδαμε και στην προηγούμενη περίοδο, δράσεις διασυνοριακής συνεργασίας.

Η κοινοτική Πρωτοβουλία "INTERREG II"

Αποτελεί συνέχεια της Πρωτοβουλίας Interreg η οποία είχε ως στόχο την προετοιμασία των παραμεθόριων περιοχών ενόψει της κατάργησης των συνόρων, καθώς και της Πρωτοβουλίας Regen, η οποία απασχολούσε στην ενίσχυση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και διάδοσης της ενέργειας. Η συνδρομή της

Κοινότητας έφτασε τα 2.900 εκατ. ecu και στη χρηματοδότηση συμμετείχαν το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΕΓΤΠΕ-Π, η ΕΤΕπ και η ΕΚΑΧ.

Η κοινοτική Πρωτοβουλία “LEADER II”

Αποτελεί συνέχεια της πρωτοβουλίας Leader στο πλαίσιο του τομέα της αγροτικής ανάπτυξης. Σε αυτή την περίοδο η Κοινότητα εκταμίευσε 1.400 εκατ. ecu από το ΕΓΤΠΕ, το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, την ΕΤΕπ και την ΕΚΑΧ.

Η κοινοτική Πρωτοβουλία “REGIS II”

Αποτελεί συνέχεια της Πρωτοβουλίας Regis για την υποστήριξη της αποτελεσματικής ένταξης των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών. Η Κοινότητα την ενίσχυσε με 600 εκατ. ecu μέσω του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ, του ΕΓΤΠΕ-Π και της ΕΤΕπ.

1.3.4 Η Τρίτη Περίοδος Προγραμματισμού 2000-2006

Οι νέοι κανονισμοί της περιόδου αυτής επιχειρούν δυο σημαντικές αλλαγές, η πρώτη αφορά τους στόχους προτεραιότητας και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες. Οι στόχοι προτεραιότητας μειώνονται σε τρεις ενώ οι κοινοτικές πρωτοβουλίες μειώνονται δραστικά από δεκατρείς της προηγούμενης περιόδου, σε μόλις τέσσερις. Η δεύτερη καινοτομία είναι πως κάθε μια από τις πρωτοβουλίες αυτές χρηματοδοτείται από ένα και μόνο ταμείο. Οι τρεις στόχοι³¹ προτεραιότητας όπως διαμορφώθηκαν εμφανίζονται παρακάτω.

Στόχος 1: Προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ-Π, ΧΜΠΑ.

Στόχος 2: Στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης των περιοχών με διαρθρωτικές δυσκολίες.

³¹ Ανδρικοπούλου Ε. (2000), «Η Πολιτική Συνοχής και οι Προοπτικές της στο Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ. 347

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ. (και ανάλογα με τον τύπο της περιοχής τα ΕΓΤΠΕ-Π, ΧΜΠΑ.)

Στόχος 3: Στήριξη της προσαρμογής και του εκσυγχρονισμού των πολιτικών και συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.

Χρηματοδοτικά όργανα: ΕΚΤ.

1.3.4.1 Ευρωπαϊκά Προγράμματα της Περιόδου 2000-2006

Η περίοδος την οποία διανύουμε , χαρακτηρίζεται από τη θέσπιση πλήθους Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στο σύνολο των τομέων της ανάπτυξης. Πολλά, όπως θα δούμε, αποτελούν συνέχεια παλαιότερων ενώ άλλα βρίσκουν αφετηρία την περίοδο αυτή. Στη συνέχεια, θα δούμε τα σημαντικότερα από αυτά κατηγοριοποιώντας τα σε τομείς δράσης όπως φαίνεται στον πίνακα 3^α, και έπειτα θα αναπτυχθούν αυτά τα οποία ενέχουν δράσεις συνεργασίας.

Πίνακας 3^ο: Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα της περιόδου 2000-2006

ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006	
ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Έρευνα – Τεχνολογική Ανάπτυξη- Καινοτομία	
	Το Έκτο πρόγραμμα- Πλαίσιο Δράσεων Έρευνας, Τεχνολογικής ανάπτυξης και Επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
	Το Πρόγραμμα "Regional Innovation Strategy Plus" (RIS+)
	Το Πρόγραμμα "Ανταγωνιστική και Αειφόρος Οικονομική Ανάπτυξη"
	το Πρόγραμμα "IST- Φιλική για του χρήστες Κοινωνία των Πληροφοριών"
	Τα Διευρωπαϊκά Τηλεπικοινωνιακά Δίκτυα "TEN-TELECOM"
	Σύνολο Προσανατολισμών συμπεριλαμβανόμενου του Προσδιορισμού Σχεδίων Κοινού Ενδιαφέροντος για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ηλεκτρονικής Ανταλλαγής Δεδομένων μεταξύ Διοικήσεων (IDA)
Εκπαίδευση- Επαγγελματική Κατάρτιση- Νεολαία- Πολιτισμός	
	Το Πρόγραμμα "Σωκράτης"
	Το Πρόγραμμα "Leonardo da Vinci"
	Το Πρόγραμμα "Νεολαία"
	Το Πρόγραμμα "Πολιτισμός 2000"
Βιομηχανία- Επιχειρήσεις- Ενέργεια	
	Το Πρόγραμμα Προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας "Altener"
	Το Πρόγραμμα "Save II"
	Το Πολυετές Πρόγραμμα για τις Επιχειρήσεις και την Επιχειρηματικότητα
	Το Πρόγραμμα Κοινών Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων "JEV"
Περιβάλλον	
	Το Πρόγραμμα "LIFE III"
	Το Πρόγραμμα "SMAP / Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση"
	Το Κοινοτικό Πλαίσιο Συνεργασίας για την Προαγωγή της Βιώσιμης Ανάπτυξης σε Αστικό Περιβάλλον
Γεωργία- Αλιεία	
	Δράσεις ενημέρωσης στον τομέα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ)
	Μέτρα Προώθησης Αγροτικών Προϊόντων
	Το Πρόγραμμα " Ποιότητα Ζωής και Διαχείριση των Ζώντων Πόρων"

Πηγή: «Οδηγός Κοινοτικών Προγραμμάτων 1996 – 2000» (1996), εκδ. Apollo Media

Το Πρόγραμμα “ Σωκράτης”

Η δεύτερη φάση του προγράμματος περιλαμβάνει την περίοδο 2000-2006 και συμμετέχουν σε αυτή τριάντα ευρωπαϊκές χώρες. Προσφέρει υποτροφίες για μελέτη, διδασκαλία, πρακτική άσκηση ή παρακολούθηση μαθημάτων στο εξωτερικό. Παράλληλα, συνδράμει τα εκπαιδευτικά ιδρύματα από το νηπιαγωγείο ως το πανεπιστήμιο να δημιουργήσουν παιδαγωγικά σχέδια και να ανταλλάξουν εμπειρίες και ενισχύει μη κυβερνητικές οργανώσεις για την οργάνωση δραστηριοτήτων σχετικά με εκπαιδευτικά θέματα. Τέλος, υποστηρίζει τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να προβούν σε ανοίγματα σε νέες ιδέες και πρακτικές, ιδίως με τη δημιουργία συμπράξεων με ιδρύματα του εξωτερικού ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 1.850εκατ. ευρώ.

Το Πρόγραμμα Κοινών Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων “JΕV”

Η έναρξη του προγράμματος χρονολογείται στο 1998, ενώ, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι δεν έχει προσδιοριστεί ημερομηνία λήξης του. Αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της δημιουργίας κοινών επιχειρήσεων μεταξύ ευρωπαϊκών ΜΜΕ και, με τον τρόπο αυτό, να του δοθεί η ευκαιρία να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινή αγορά. Το ύψος της κοινοτικής συνδρομής ανά έργο έχει οριστεί στα 100.000 ευρώ κατ ανώτατο όριο.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Συνεργασίας για την Προαγωγή της Βιώσιμης Ανάπτυξης σε Αστικό Περιβάλλον

Θεσπίστηκε προκειμένου να παρασχεθεί χρηματοδοτική και τεχνική υποστήριξη σε δίκτυα αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης που είναι οργανωμένα σε τουλάχιστον τέσσερα κράτη- μέλη με στόχο την ενθάρρυνση του σχεδιασμού, της ανταλλαγής και της εφαρμογής ορθών πρακτικών σε διάφορους τομείς. Το πλαίσιο συνεργασίας τέθηκε σε εφαρμογή την 1/1/2001 και θα διαρκέσει έως τις 31/12/2004 κα η συνολική κοινοτική επιβάρυνση θα ανέλθει στα 14 εκατ. ευρώ.

1.3.4.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της Περιόδου 2000-2006

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από αισθητή μείωση των κοινοτικών πρωτοβουλιών από δεκατρείς της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου σε μόλις τέσσερις, όπως θα δούμε στον παρακάτω πίνακα, εκ των οποίων οι τρεις αποτελούν συνέχεια προηγούμενων, ενώ μια (EQUAL) είναι νέα.

Πίνακας 3^α: Κοινοτικές Πρωτοβουλίες της περιόδου 2000-2006

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006	
ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ
Πολιτική διασυνοριακής συνεργασίας	Η κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG III
Αστική Πολιτική	Η κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN
Πολιτική αγροτικής ανάπτυξης	Η κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER +
Καταπολέμηση διακρίσεων στην αγορά εργασίας	Η κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL

Πηγή: Ανδρικοπούλου Ε. (2000), «Η Πολιτική Συνοχής και οι Προοπτικές της στο Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ 352-356.

Στην περίοδο αυτή σε αντίθεση με τις προηγούμενες, η μόνη κοινοτική πρωτοβουλία η οποία προάγει τη συνεργασία, είναι η INTERREG III, η οποία θα αναλυθεί παρακάτω ως προς τη δομή της, όπως ισχύει σε όλη την Κοινότητα.

Η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG III

Τη νέα περίοδο η κοινοτική πρωτοβουλία θα αναλάβει στην προοπτική της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις διασυνοριακές δραστηριότητες στα κράτη-μέλη που έχουν εκτεταμένα σύνορα με υποψήφια προς ένταξη χώρες και θα επιδιώξει τη βελτίωση του συντονισμού με τα προγράμματα PHARE, TACIS, MEDA. Τη δομή του προγράμματος αυτού θα αναλύσουμε στη συνέχεια.

Όπως φάνηκε και στις τρεις περιόδους προγραμματισμού, το INTERREG είναι από τις ελάχιστες πρωτοβουλίες οι οποίες διατηρήθηκαν και στις τρεις περιόδους, αυτό φανερώνει την ανάγκη ανάπτυξης συνεργασίας στην Ευρώπη.

Επίσης όπως είδαμε, ενώ στη πρώτη περίοδο υπήρχαν διάφορες πρωτοβουλίες οι οποίες περιείχαν δράσεις ανάπτυξης συνεργασίας, σταδιακά αυτές μειώθηκαν ώστε συγκεντρωθούν οι δράσεις αυτές στα πλαίσια μιας πρωτοβουλίας, του INTERREG, η οποία θα αναπτυχθεί περισσότερο στη συνέχεια αφού αποτελεί το κύριο μέσο ανάπτυξης της συνεργασίας.

1.4 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ INTERREG ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η συνεργασία νοείται σαν ένα πλέγμα διακρατικών επιλογών το οποίο κινείται σε τέσσερις κατευθύνσεις, τη διασυνοριακή συνεργασία τον απεγκλωβισμό και τη βελτίωση της προσπελασιμότητας περιφερειακών περιοχών, την ισόρροπη ανάπτυξη του αστικού συστήματος, τη διατήρηση της υπαίθρου, ενώ η συνεργασία με γειτονικές χώρες κατέχει κύρια θέση. Η ΕΕ λοιπών θεωρεί την Ευρωπαϊκή συνεργασία σα τη μόνη μέθοδο η οποία θα οδηγήσει σε ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εδάφους ώστε να μειωθούν οι περιφερειακές ανισότητες, και θα συμβάλλει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής οικονομίας.

Έτσι η διασυνοριακή-διαπεριφερειακή συνεργασία αναδεικνύεται σε ένα νέο μέσο περιφερειακής πολιτικής αφού θεωρείται πως θα βοηθήσει να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από την ενιαία αγορά.³²

1.4.1 Τα Είδη της Συνεργασίας

Βάση του άρθρου 10 του κανονισμού ΕΤΠΑ, τα μέτρα που έχουν ληφθεί προς αυτές τις ενέργειες υπάγονται στους τομείς της:

- α) διαμεθοριακής συνεργασίας
- β) διαπεριφερειακής συνεργασίας και δικτύων

³² "Το νέο πλαίσιο άσκησης χωροταξικής πολιτικής στην δεκαετία του 1990. Θεσμικές ανακατατάξεις και αβεβαιότητες". (8/94), Τζίνα Γιαννακούρου. Άρθρο στον ΤΟΠΟ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών.

Στον τομέα της διαμεθοριακής συνεργασίας εντάσσονται σχέδια και καινοτομίες οι οποίες προωθούν τη συνεργασία μεταξύ παραμεθόριων περιφερειών. Οι παραμεθόριες περιοχές επί το πλείστον εμφανίζουν σοβαρές δυσκολίες ανάπτυξης και συχνά εμφανίζουν υπανάπτυξη οι λόγοι είναι αρκετοί σαν κυριότερους μπορούμε να αναφέρουμε το ότι βρίσκονται στην περιφέρεια των κρατών-μελών με αποτέλεσμα την απομόνωσή τους από την ενδοχώρα και τα κέντρα οικονομικής δραστηριότητας και λήψης αποφάσεων, με συνέπεια τη δημιουργία προβλημάτων στο εμπόριο. Επίσης σημειώνεται ανεπάρκεια υποδομών μεταφορών και επικοινωνιών τόσο με το κέντρο της χώρας όσο και με τις περιφέρειες εκτός συνόρων.

Τη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών αυτών μπορούμε να τις διακρίνουμε σε δύο:

- α) συνεργασία εσωτερικών συνόρων της Ε.Ε.
- β) συνεργασίες εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε.

Στις δράσεις της μεθοριακής συνεργασίας εντάσσονται σχέδια και μελέτες τα οποία αφορούν τη συνεργασία μεταξύ των παραμεθόριων περιφερειών της Ευρώπης ενώ οι δράσεις διαπεριφερειακής συνεργασίας και δικτύων αναπτύσσονται μεταξύ όλων των περιφερειών και των πόλεων της κοινότητας.

Οι αρχικές μελέτες και χρηματοδοτήσεις των πρώτων “πειραματικών” σχεδίων συνεργασιών διαμεθοριακής συνεργασίας ξεκίνησαν το 1989 ενώ το 1990 πραγματοποιήθηκαν 70 ανταλλαγές εμπειριών, βάση τριών σχεδίων που κατατέθηκαν από την συνέλευση των ευρωπαϊκών περιφερειών (ARE)³³, του συμβουλίου κοινοτήτων και περιφερειών της Ευρώπης (CEMR)³⁴ και της διεθνούς ένωσης τοπικών αρχών, (IULA)³⁵. Επίσης το 1989 όσον αφορά τη διαπεριφερειακή συνεργασία τέθηκε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα δράσης από την επιτροπή για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών και πόλεων.

Τα πρώτα προγράμματα δικτύων συνεργασίας ξεκίνησαν το 1990 σε πειραματική βάση με 12 πρότυπα έργα τα οποία αναπτύχθηκαν με πρωτοβουλία της επιτροπής. Ο σκοπός της δημιουργίας δικτύων είναι να βοηθήσουν τις

³³ Assembly of European Regions

³⁴ Council of European Municipalities and Regions

³⁵ International Union of Local Authorities

περιφέρειες και τα αστικά κέντρα να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς και να αναπτυχθούν συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων των ζωνών που βρίσκονται στα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας.

Είναι το κυριότερο μέσο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τη στήριξη της διασυνοριακής διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας, εκφράζει την οριζόντια πολιτική της κοινότητας για ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών και ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας, και έχει σκοπό να προωθήσει την συνεργασία μεταξύ παραμεθόριων περιοχών εντός της κοινότητας ώστε να τις βοηθήσει να ξεπεράσουν τα προβλήματα που δημιουργούνται λόγω της απομακρυσμένης θέσης τους. Η δομή των πρωτοβουλιών αυτών, όπως ίσχυσε σε Κοινοτικό επίπεδο παρουσιάζεται στη συνέχεια.

1.4.2 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG I

Η πρωτοβουλία INTERREG αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα της κοινότητας για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων των ζωνών που βρίσκονται στα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα της κοινότητας και είναι μια από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες της Κοινότητας για την προγραμματική περίοδο 1989-1993.

Οι στόχοι του προγράμματος είναι σε γενικές γραμμές αναπτυξιακοί και εστιάζονται³⁶:

- α. Στην υποβοήθηση των παραμεθόριων περιοχών προκειμένου να ξεπεράσουν τα προβλήματα απομόνωσης και περιφερειακότητας που τις χαρακτηρίζουν.
- β. Στην προώθηση δικτύων συνεργασίας εκατέρωθεν των συνόρων, με προοπτική σύνδεσής τους με ευρύτερα δίκτυα κοινοτικής κλίμακας, μετά την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.
- γ. Στη στήριξη της προσαρμογής των εξωτερικών παραμεθόριων περιφερειών στο νέο ρόλο τους ως συνοριακών περιοχών του ευρύτερου κοινοτικού χώρου.

³⁶ Official Journal of European Community: Ser c215 90/08/30 (INTERREG I), p.4-10

- δ. Στη στήριξη της συνεργασίας με τρίτες χώρες που βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα.
- ε. Στη μείωση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών - αναπτυξιακών ανισοτήτων.
- στ. Στην επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού των συνοριακών περιοχών, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες αναπτυξιακές κατευθύνσεις.
- ζ. Στην αξιοποίηση προσανατολισμού και κινητοποίηση του υφισταμένου ενδογενούς δυναμικού. Επιδιώκεται η ενεργοποίηση των περιφερειακών παραγωγικών συντελεστών, καθώς και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.
- η. Στην αναβάθμιση του επιπέδου και της ποιότητας ζωής σε προβληματικές ή ευπαθείς αγροτικές περιοχές, που αποτελούν και το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού συνοριακού χώρου.

Οι προηγούμενες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας έκανε φανερό πως είναι δυνατόν να γίνει διάκριση μεταξύ τριών τύπων ενεργειών οι οποίες είναι³⁷:

- α. Από κοινού σχεδιασμός και εφαρμογή διασυνοριακών προγραμμάτων.
- β. Λήψη μέτρων για τη βελτίωση της διασυνοριακής και μεταξύ των παραμεθόριων περιοχών ροής πληροφοριών μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών, ιδιωτικών οργανισμών και εθελοντικών φορέων.
- γ. Καθιέρωση συμμετοχικών, θεσμικών και διοικητικών δομών για την ενίσχυση και την προώθηση της συνεργασίας.

Οι προτάσεις που υποβάλλονται από τα κράτη-μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές για διασυνοριακή συνεργασία, πρέπει να αφορούν τους τρεις τύπους ενεργειών που προαναφέρθηκαν. Είναι επίσης αναγκαίο να αναπτύσσουν τις στρατηγικές τους για συνεργασία, σε σχέση με αυτές τις ενέργειες. Αυτό βέβαια γίνεται κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων που πρόκειται να υποβληθούν για έγκριση.

Οι επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος περιλαμβάνουν όλες τις περιοχές οι οποίες βρίσκονται κατά μήκος των εσωτερικών και εξωτερικών χερσαίων

³⁷ Official Journal of European Community, Ser c215 90/08/30 (INTERREG I), p.4-10

συνόρων της Κοινότητας (όπως χαρακτηρίζονται στο διοικητικό επίπεδο III της Ονοματολογίας Εδαφικών και Στατιστικών Μονάδων - NUTS III).

Κατά την υποβολή των επιχειρησιακών προγραμμάτων τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιλέγουν, από τον πίνακα μέτρων που είναι επιλέξιμα για συνδρομή βάσει της πρωτοβουλίας INTERREG, μία περιορισμένη αλλά εξισορροπημένη σειρά μέτρων, στα οποία θα επικεντρώνεται η Κοινοτική συνδρομή. Ο πίνακας αυτός παρατίθεται στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Τα μέτρα αφορούν τόσο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ εσωτερικών παραμεθόριων περιοχών όσο και τα εξωτερικά σύνορα. Τέτοιου είδους ενέργειες, τις οποίες είναι δυνατόν να δοθεί συνδρομή, είναι, για παράδειγμα, μέτρα για τη βελτίωση γεωργικών προϊόντων και μεθόδων, μέτρα γενετικής βελτίωσης και υγειονομικής προστασίας των ζώων, ενέργειες για την παροχή τοπικής ύδρευσης, αερίου και ηλεκτρισμού, για την προστασία του περιβάλλοντος κ.λ.π.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα INTERREG χρηματοδοτήθηκαν από κοινού από τα κράτη-μέλη και την Κοινότητα.

Τα πρώτα προγράμματα ξεκίνησαν για την περίοδο 1990-1993, υποβλήθηκαν 31 προτάσεις προγραμμάτων μεταξύ τους και της Ελλάδας, το οποίο έδωσε προτεραιότητα στις υποδομές μεταφορών. Ενώ το 1992 εγκρίθηκε το πρόγραμμα INTERREG-REGEN για την σύνδεση των δικτύων ηλεκτροδότησης Ελλάδας-Ιταλίας. Το σύνολο της χρηματοδότησης των προγραμμάτων αυτών εκτιμήθηκε στα 800 εκ.ECU.

1.4.3 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG II

Για την περίοδο 1994-1999 εγκρίθηκαν 13 νέες κοινοτικές πρωτοβουλίες, μεταξύ τους ήταν η συνέχεια του INTERREG, το INTERREG II. Η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG II είναι η συνέχεια δύο πρωτοβουλιών, του INTERREG και της πρωτοβουλίας REGEN η οποία αποσκοπούσε στη δημιουργία και διασύνδεσης δικτύων μεταφοράς ενέργειας στις απομακρυσμένες περιφέρειες του πρώτου στόχου.

Το INTERREG II αποτελείται από δύο σκέλη δράσεων:

- α) τη διασυνοριακή συνεργασία και
- β) τη συμπλήρωση των ενεργειακών δικτύων

Το δεύτερο σκέλος αποτελείται από δυο στόχους οι οποίοι είναι:

1. Η επιτάχυνση της δημιουργίας υποδομής για την παραλαβή και μεταφορά φυσικού αερίου σε περιφερειακές περιοχές οι οποίες δεν διαθέτουν τέτοιες υποδομές.
2. Η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης δικτύων σε Κοινοτική κλίμακα για τη μεταφορά και διανομή αερίου και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ηλεκτρισμού, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν επαρκείς διασυνδέσεις μεταξύ των περιφερειακών περιοχών της Κοινότητας και των λοιπών εδαφών της.³⁸

Για την συμπλήρωση των ενεργειακών δικτύων προβλέφθηκαν τέσσερα σχέδια³⁹, τα δύο αφορούσαν την εισαγωγή φυσικού αερίου σε περιφέρειες της Ελλάδας και της Πορτογαλίας, και τα άλλα δύο την ολοκλήρωση της διασύνδεσης των δικτύων ηλεκτροδότησης της Ιταλίας και της Ελλάδας και τη διασύνδεση των δικτύων μεταφοράς φυσικού αερίου της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

Για το σκέλος της διασυνοριακής συνεργασίας οι στόχοι παραμένουν σχεδόν ίδιοι με αυτούς του INTERREG I. Ωστόσο μετά τη δήλωση του Συμβουλίου του Εδιμβούργου ότι η διασυνοριακή- διαπεριφερειακή συνεργασία και η βοήθεια των απομακρυσμένων περιοχών αποτελεί το βασικό στόχο των κοινοτικών πρωτοβουλιών, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη διασυνοριακή συνεργασία η οποία συναντάται σε όλους τους άξονες του προγράμματος. Επίσης οι επιλέξιμες περιοχές της πρωτοβουλίας επεκτάθηκαν και σε ορισμένες θαλάσσιες περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται σαν NUTS III.

Τα επιλέξιμα μέτρα της πρωτοβουλίας παραμένουν ίδια με αυτά του INTERREG I και παρατίθενται σε πίνακα της επίσημης εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα μέτρα αφορούν τόσο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ εσωτερικών παραμεθόριων περιοχών όσο και τα εξωτερικά σύνορα. Τέτοιου είδους ενέργειες, τις οποίες είναι δυνατόν να δοθεί συνδρομή, είναι, για παράδειγμα, μέτρα για τη βελτίωση γεωργικών προϊόντων και μεθόδων, μέτρα γενετικής βελτίωσης και υγειονομικής προστασίας των ζώων, ενέργειες για την παροχή

³⁸ Official Journal of European Community: Ser c180 94/07/01 (INTERREG II). p.60-68.

³⁹ Official Journal of European Community: Ser c180 94/07/01 (INTERREG II). p.60-68.

τοπικής ύδρευσης, αερίου και ηλεκτρισμού, για την προστασία του περιβάλλοντος κ.λ.π.

1.4.4 Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG III

Ο γενικός στόχος των πρωτοβουλιών INTERREG ήταν και παραμένει να μην αποτελούν τα εθνικά σύνορα εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του ευρωπαϊκού εδάφους. Η απομόνωση μεθοριακών περιοχών είχε διττή φύση: αφενός, τα σύνορα αποκόπτουν μεθοριακές κοινότητες, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά και δυσχεραίνουν τη συνεκτική διαχείριση των οικοσυστημάτων, αφετέρου, οι μεθοριακές περιοχές υπήρξαν συχνά παραμελημένες στο πλαίσιο της Εθνικής πολιτικής με αποτέλεσμα να τείνουν οι οικονομίες τους να καταστούν περιφερειακές εντός των εθνικών συνόρων. Εντούτοις τα περιθώρια για ενίσχυση της συνεργασίας προς το αμοιβαίο συμφέρον των μεθοριακών περιοχών παραμένουν τεράστια. Η πρόκληση είναι ακόμη μεγαλύτερη εάν ληφθεί υπόψη η μελλοντική διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένο ότι αυτό θα αυξήσει τον αριθμό των εσωτερικών συνόρων της και θα μετατοπίσει σταδιακά τα σύνορα προς την ανατολή.

Με βάση τη κτηθείσα πείρα από τις προηγούμενες πρωτοβουλίες INTERREG, η νέα αυτή φάση της πρωτοβουλίας θα υλοποιηθεί σε τρεις δέσμες:

Δέσμη Α. Διασυνοριακή συνεργασία: προώθηση της ολοκληρωμένης περιφερειακής ανάπτυξης μεταξύ γειτονικών μεθοριακών περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών συνόρων και ορισμένων θαλάσσιων συνόρων.

Δέσμη Β. Διεθνική συνεργασία: συμβολή στην αρμονική ενοποίηση του εδάφους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δέσμη Γ. Διαπεριφερειακή συνεργασία: βελτίωση των πολιτικών μεθόδων για την περιφερειακή ανάπτυξη και τη συνοχή, μέσω της διεθνικής / διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Ο σκοπός της πρώτης δέσμης δράσεων, η οποία απορροφά των κύριο όγκο των πόρων, είναι την ανάπτυξη οικονομικών και κοινωνικών διασυνοριακών κέντρων μέσω κοινών στρατηγικών για την αειφόρο ανάπτυξη.

Τα θέματα προτεραιότητας της δέσμης αφορούν κυρίως την :

1. Προώθηση της αστικής, αγροτικής και παράκτιας ανάπτυξης
2. Ενθάρρυνση της ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ανάπτυξη μικρών εταιρειών, καθώς και τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση
3. Προώθηση της ολοκλήρωσης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ένταξης
4. Κοινοί ανθρώπινοι πόροι και εγκαταστάσεις για δραστηριότητες στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, εκπαίδευσης, επικοινωνιών, και της υγείας
5. Ενθάρρυνση της προστασίας του περιβάλλοντος , αύξηση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας και προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
6. Ανάπτυξη της συνεργασίας σε νομικό και κοινωνικό επίπεδο, για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής
7. Αύξηση του ανθρώπινου και θεσμικού δυναμικού για τη διασυνοριακή συνεργασία, έτσι ώστε να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή.

Ο στόχος της δεύτερης δέσμης δράσεων είναι η προώθηση υψηλότερου βαθμού χωροταξικής ολοκλήρωσης σε μεγάλα συγκροτήματα ευρωπαϊκών περιφερειών, έτσι ώστε να επιτευχθεί αειφόρος, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ικανοποιητικότερη χωροταξική ολοκλήρωση με υποψήφιες και άλλες γειτονικές χώρες.

Οι προτεραιότητες της εν λόγω δέσμης είναι:

1. Η χάραξη επιχειρησιακών στρατηγικών χωροταξικής ανάπτυξης σε διεθνική κλίμακα, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας μεταξύ πόλεων και μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, με σκοπό την προώθηση αειφόρου ανάπτυξης.
2. Η προώθηση αποτελεσματικών και αειφόρων συστημάτων μεταφορών και βελτιωμένης πρόσβασης στην κοινωνία των πληροφοριών, ιδίως με σκοπό την προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ νησιωτικών και απομακρυσμένων περιφερειών.
3. Η προώθηση της διατήρησης του περιβάλλοντος και της ορθής διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Η τρίτη δέσμη απορροφά των μικρότερο όγκο των χρηματοδοτήσεων. Ο στόχος των δράσεων της τρίτης δέσμης είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και μέσων της περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής, μέσω της δικτύωσης, ιδίως για περιφέρειες με αναπτυξιακή υστέρηση και για εκείνες που βρίσκονται στο στάδιο της ανασυγκρότησης.

1. Τα θέματα προτεραιότητας που καλύπτει η δέσμη αυτή είναι:
2. Η ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών σε ολόκληρη την Ένωση καθώς και με χώρες που δεν είναι μέλη της Ένωσης και τις οποίες αφορά η διασυνοριακή και διεθνική συνεργασία στο πλαίσιο της δέσμης Α και Β
3. Τις ενέργειες συνεργασίας οι οποίες αφορούν άλλα θέματα που καθορίζονται από την Επιτροπή, όπως την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και τις ΜΜΕ⁴⁰.

1.5 Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η διεύρυνση προς τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης εντάσσεται στο νέο αυτό πλαίσιο και, ως εκ τούτου, αποτελεί σχέδιο ιστορικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πράγματι, η επέκταση της Ένωσης, τουλάχιστον σε μια πρώτη φάση, σε περισσότερους από 100 εκατομμύρια νέους πολίτες, θα ευνοήσει τις ανταλλαγές και την οικονομική δραστηριότητα ενώ θα δώσει μια νέα ώθηση στην ανάπτυξη και την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας στο σύνολό της. Η προσχώρηση νέων κρατών μελών θα συμβάλει στην αύξηση της βαρύτητας και της επιρροής της Ένωσης στο διεθνές προσκήνιο.

Από την ευρωπαϊκή διάσκεψη κορυφής του Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999, η ομάδα υποψήφιων χωρών περιλαμβάνει 13 χώρες:

- 10 χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης(ΚΑΕ, οι οποίες είναι οι Πολωνία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Σλοβενία, Εσθονίας, Λιθουανία, Λετονία)

⁴⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,(1999), Ανακοίνωση της Επιτροπής στα Κράτη- Μέλη, COM 479.

- την Κύπρο, τη Μάλτα και τη Τουρκία

Οι ανάγκες των χωρών αυτών είναι τεράστιες σε όλους τους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς σε σύγκριση με τις Χώρες- μέλη, η ανομοιογένεια αυτή επιφέρει έντονες πιέσεις για τομεακές και περιφερειακές προσαρμογές. Συνεπώς υπάρχει ανάγκη λήψης των κατάλληλων μέτρων πριν από την προσχώρηση όπως:

- μεταρρύθμιση της λειτουργίας των κύριων και επικουρικών ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.
- αναγκαιότητα για τις υποψήφιες χώρες να υιοθετήσουν το κοινωνικό κεκτημένο και να προετοιμαστούν για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς: αυτός ακριβώς είναι ο ρόλος που θα διαδραματίσει η προενταξιακή στρατηγική η οποία θα αναπτυχθεί στη συνέχεια.

Σε κάθε περίπτωση, το θέμα της διεύρυνσης θα αποτελέσει το κυρίαρχο θέμα της ευρωπαϊκής πολιτικής κατά τα προσεχή έτη. Οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες έχουν όλες, κατ' αρχήν, τις ίδιες ευκαιρίες στο σημείο εκκίνησης. Ωστόσο, η οικονομική και πολιτική πραγματικότητα καθεμιάς από τις χώρες αυτές, συχνά, διαφέρει πολύ από τις άλλες. Το γεγονός αυτό θέτει την Ευρωπαϊκή Ένωση ενώπιον θεσμικών και πολιτικών προκλήσεων άνευ προηγουμένου.

1.5.1 Κοινοτικό Πρόγραμμα PHARE

Το PHARE δημιουργήθηκε το 1989, με αρχικό στόχο να υποστηρίξει τις προσπάθειες των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, δηλαδή της Αλβανίας, Βοσνίας, Βουλγαρίας, Τσεχίας, Εσθονίας, Ουγγαρίας, Λετονίας, Λιθουανίας, Πολωνίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ρουμανίας, Σλοβακίας, Σλοβενίας στην μετάβασή τους στην οικονομία της αγοράς με αρχικό προϋπολογισμό 4.2 δις. ΕΥΡΩ για την περίοδο 1990 - 94 ο οποίος έφθασε τα 6.693 δις. ευρώ στην περίοδο 1995- 99.

Από το 1994 το Πρόγραμμα προσανατολίζεται στην υποστήριξη δημιουργίας νομοθετικού πλαισίου και των διοικητικών δομών, στα προγράμματα με στόχο την Δημοκρατία και Κοινωνία των Πολιτών καθώς και στις επενδύσεις σε έργα υποδομής συμπεριλαμβανόμενης και της Διασυνοριακής Συνεργασίας.

Μετά την υιοθέτηση της Agenda 2000, το PHARE προσανατολίζεται πλέον στην ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής εκείνων εκ των χωρών που είναι υποψήφιες προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτές είναι η Πολωνία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Σλοβενία, Εσθονίας, Λιθουανία, Λετονία.⁴¹

Οι κύριες προτεραιότητες για την προετοιμασία των υποψηφίων χωρών προς ένταξη είναι:

- Εναρμόνιση με της πολιτικές και τις διαδικασίες της Ε.Ε.
- Υποστήριξη για την εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά πρότυπα.
- Διεύρυνση και διασύνδεση με τα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα.

Για την επίτευξη των προτεραιοτήτων αυτών και βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου το Δεκέμβριο του 1997, τέθηκε σε εφαρμογή από την Επιτροπή η προενταξιακή στρατηγική η οποία προβλέπει για την επίτευξη του στόχου της δυο μέσα, τα προενταξιακά και τα χρηματοδοτικά.

α) Τα Προενταξιακά μέσα περιλαμβάνουν:

Τις ευρωπαϊκές συμφωνίες οι οποίες αποτελούν το βασικό νομικό μέσο που καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των υποψηφίων χωρών και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής. Οι ευρωπαϊκές συμφωνίες αφορούν ζητήματα εμπορίου, πολιτικού διαλόγου και άλλων τομέων συνεργασίας.

Η εταιρική σχέση για την προσχώρηση αποτελεί το βασικό άξονα της στρατηγικής που περιλαμβάνει όλες τις μορφές ενίσχυσης προς τις υποψήφιες χώρες μέσω ενός ενιαίου πλαισίου εφαρμογής των εθνικών προγραμμάτων προετοιμασίας για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω πολυετούς προγραμματισμού, το μέσο αυτό ορίζει βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες για κάθε υποψήφια χώρα και παραθέτει τα διαθέσιμα μέσα για την προετοιμασία των υποψηφίων προς ένταξη κρατών.

⁴¹ Από την 1.1.2000 οι Αλβανία, Βοσνία και Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας δεν καταλέγονται πλέον στις χώρες λήπτριες της βοήθειας PHARE. Για τις χώρες αυτές καθώς και για την Κροατία και Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας δημιουργήθηκε νέο πρόγραμμα κοινοτικής βοήθειας στο πλαίσιο της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα αποτελεί έναν από τους ενδιάμεσους στόχους της προσχώρησης. Η Επιτροπή παρείχε στις υποψήφιες χώρες δυνατότητα συμμετοχής στα κοινοτικά προγράμματα. Αυτά τα προγράμματα καλύπτουν την πλειονότητα των κοινοτικών πολιτικών και αποτελούν μία χρήσιμη προετοιμασία για την προσχώρηση, εξοικειώνοντας τις συνδεδεμένες χώρες και τους πολίτες τους με τις πολιτικές και με τις μεθόδους εργασίας της Ένωσης.

Η προσέγγιση των νομοθεσιών αποτελεί επίσης κύριο στόχο και ήταν επομένως αναγκαίο να ενισχυθεί η βοήθεια προς αυτή τη δραστηριότητα. Αυτό γίνεται μέσω του ΤΑΙΕΧ (Γραφείο τεχνικής βοήθειας και ανταλλαγής πληροφοριών). Το γραφείο αυτό παρέχει πληροφορίες για το σύνολο του κοινοτικού κεκτημένου και παρεμβαίνει στις υποψήφιες χώρες μέσω ειδικών σεμιναρίων ή επισκέψεων μελέτης.

β) Τα Χρηματοδοτικά μέσα.

Η υλοποίηση των στόχων της προενταξιακής στρατηγικής προϋποθέτει επίσης την προσφυγή σε μέσα ενίσχυσης και χρηματοδοτικής βοήθειας. Για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των υποψήφιων χωρών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου το 1999, αποφάσισε να δημιουργήσει δύο ειδικά μέσα:

- το προενταξιακό διαρθρωτικό μέσο (ISPA)
- το προενταξιακό γεωργικό μέσο (SAPARD)⁴²

Η ενίσχυση της προενταξιακής γεωργικής πολιτικής (SAPARD) ανέρχεται στο ποσό των 520 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως. Το ποσό αυτό διατίθεται σε τομείς προτεραιότητας, όπως η βελτίωση των δομών μεταποίησης, των κυκλωμάτων εμπορίας και του ελέγχου της ποιότητας των ειδών διατροφής. Αυτά τα μέτρα εφαρμόζονται βάσει εθνικών προγραμμάτων.

Το προενταξιακό διαρθρωτικό μέσο (ISPA) διαθέτει προϋπολογισμό 1.040 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως από το έτος 2000 και ενισχύει κυρίως τις επενδύσεις υποδομής στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών.

⁴² Στοιχεία από την ιστοσελίδα www.europa.eu.int.

Τα δύο αυτά μέσα συμπληρώνουν τις παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος Phare, το οποίο παραμένει η πρώτη πηγή βοήθειας προς τις υποψήφιες χώρες.

1.5.2 Προγράμματα PHARE στις Υποψήφιες Χώρες

Τα περισσότερα προγράμματα είναι Εθνικά Προγράμματα τα οποία καθορίζονται μετά από συμφωνία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κάθε υποψήφιας χώρας χωριστά, σε ετήσια βάση. Στο πλαίσιο των Εθνικών Προγραμμάτων η χρηματοδότηση PHARE συγκεντρώνεται σε ορισμένους κρίσιμους τομείς, που είναι καθοριστικοί για την μετάβαση της χώρας στην οικονομία της αγοράς. Τα Διασυνοριακά Προγράμματα τα οποία προωθούν συνεργασίες αφενός μεταξύ χωρών στα σύνορα Κρατών - Μελών και χωρών εταίρων PHARE αφετέρου μεταξύ υποψήφιας χωρών PHARE, αφορούν κυρίως στους τομείς υποδομών και περιβάλλοντος.

1.5.3 Τα Προγράμματα Πολλαπλών Δικαιούχων

Αν και τα περισσότερα προγράμματα είναι Εθνικά Προγράμματα και συμφωνούνται μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κάθε χώρας εταίρου, πολλά προβλήματα αφορούν περισσότερες της μιας χώρας και χρειάζονται συλλογικές λύσεις. Τα προγράμματα πολλαπλών δικαιούχων αφορούν τους τομείς των τηλεπικοινωνιών, ενέργειας, μεταφορών, πυρηνικής ασφάλειας, τελωνείων και την πάλη κατά των ναρκωτικών.

Τα Οριζόντια Προγράμματα προέκυψαν από τις ανάγκες της προενταξιακής στρατηγικής και αφορούν συλλογικές δράσεις οι οποίες δεν δημιουργήθηκαν βάσει αιτήματος των υποψηφίων χωρών αλλά βάσει πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι υποψήφιες χώρες καλούνται να συμμετάσχουν στα οριζόντια αυτά προγράμματα.

1.5.4 PHARE: Διασυνοριακή Συνεργασία

Το πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας στο πλαίσιο του Προγράμματος PHARE ξεκίνησε το 1994 με στόχο την εγκατάσταση διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των συνοριακών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις αντίστοιχες περιοχές των ομόρων Κρατών της Κεντρικής / Ανατολικής Ευρώπης. Το πρόγραμμα συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη των συνοριακών αυτών περιοχών, στη μεγαλύτερη σύγκλιση με το επίπεδο ανάπτυξης των αντίστοιχων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ προσφέρει δυνατότητες στις περιοχές αυτές να εξοικειωθούν με τις πρακτικές και τις διαδικασίες της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG καθώς και του σχεδιασμού στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης για τις εν λόγω περιοχές.

Σημειώνεται ότι το Διασυνοριακό Πρόγραμμα PHARE συνεργάζεται με την Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG, μέσω Μικτής Επιτροπής Συντονισμού, με στόχο την ανάπτυξη κατά το δυνατόν αντίστοιχων έργων διασυνοριακού χαρακτήρα στις δύο πλευρές των συνόρων π.χ. οδικών αξόνων, προστασία περιβάλλοντος κλπ. Για τον λόγο αυτό το πρόγραμμα είναι γνωστό και ως PHARE / INTERREG.

Το 1998, ενόψει της μελλοντικής ένταξης των υποψήφιων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Διασυνοριακό πρόγραμμα PHARE επεκτάθηκε και σε συνεργασία μεταξύ των συνοριακών περιοχών των χωρών αυτών μεταξύ τους. Έτσι, επιλέξιμες συνοριακές περιοχές είναι εκείνες των υποψήφιων χωρών της Κεντρικής / Ανατολικής Ευρώπης που έχουν κοινά σύνορα με την Ευρωπαϊκή Ένωση αφενός, και αφετέρου οι συνοριακές περιοχές μεταξύ των παρακάτω χωρών: Βουλγαρίας, Τσεχίας, Εσθονίας, Ουγγαρίας, Λετονίας, Λιθουανίας, Πολωνίας, Ρουμανίας, Σλοβακίας και Σλοβενίας.

Δράσεις που χρηματοδοτούνται από αυτό το πρόγραμμα αφορούν:

- Εξομάλυνση των διοικητικών και θεσμικών εμποδίων σχετικών με την ελεύθερη διακίνηση προσώπων, αγαθών ή υπηρεσιών,
- Βελτίωση των υποδομών, προστασία του περιβάλλοντος, γεωργική και αγροτική ανάπτυξη,
- Μέτρα στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών,

- Μέτρα στο πλαίσιο της Κοινοτικής πολιτικής για την δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις,
- Προώθηση της επιχειρηματικής συνεργασίας,
- Στήριξη στις επενδύσεις ειδικά στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις,
- Εκπαίδευση και μέτρα για την απασχόληση, τοπική οικονομική ανάπτυξη και τουρισμό,
- Μέτρα για την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της υγείας,
- Ανάπτυξη στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών και επικοινωνίας μεταξύ των συνοριακών περιοχών με την υποστήριξη και των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδες κλπ.) που δρουν στις διασυνοριακές περιοχές, πολιτιστικές ανταλλαγές
- Καθώς και πρωτοβουλίες τοπικής απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Από την 1.1.2000 η Ελλάδα συνεργάζεται μόνο με τη Βουλγαρία στο πλαίσιο του Διασυνοριακού Προγράμματος PHARE 4. ⁴³

⁴³ ΥΠ.ΕΘ.Ο., «Ελλάδα-Βαλκανικές χώρες, εξέλιξη των οικονομικών & εμπορικών σχέσεων», Αθήνα, Μάρτιος 2000. Σελ. 190.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG ΚΑΙ Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος “βαλκανική χερσόνησος” εισήχθη από τον γεωγράφο Johan August Zeune το 1808, με τη λέξη “Balkahaibinsel”, της οποίας το πρώτο συνθετικό, Balkan, είναι δανεισμένο από την Περσική λέξη “balakhana” η οποία δήλωνε ένα ψηλό οικοδόμημα, και χρησιμοποιούταν για να υποδηλώνει τα βουνά που βρίσκονταν σε κάποια κοιλάδα. Τη λέξη έπειτα δανείστηκε η Τούρκικη γλώσσα και στην οποία σαν “Koca Balkan” ονομαζόταν ένα βουνό στην σημερινή περιοχή της Βουλγαρίας. Έπειτα ο όρος εξαπλώθηκε στην ευρύτερη περιοχή ώστε να την διαφοροποιεί από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Από τότε λοιπόν ήταν φανερή η ιδιομορφία της περιοχής των Βαλκανίων με την υπόλοιπη Ευρώπη ώστε την καθιστούσε ένα ξεχωριστό κομμάτι της.

2.1 Η ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Ωστόσο η βαλκανική δεν αποτέλεσε ιστορικά μια ενιαία πολιτική και οικονομική οντότητα, μετά τη δημιουργία των σημερινών κρατών της η περιοχή αποτελούσε πεδίο πολεμικών συγκρούσεων και πολιτικών ζυμώσεων, λόγω των διαφορετικών κοινωνικών και οικονομικών προσανατολισμών των κρατών της. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα, η περίοδος του ψυχρού πόλεμου την αποξένωσε από τις βαλκανικές υποθέσεις και για καιρό οι σχέσεις της με τα υπόλοιπα κράτη ήταν ελάχιστες.

Η μεγάλη καμπή στην ιστορία των βαλκανικών χωρών σημειώθηκε μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού και παράλληλα του “τείχους ” ανάμεσα στη

δυτική και ανατολική Ευρώπη, όπου οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΚΑΕ) αναζήτησαν την ένταξη τους στα δυτικοευρωπαϊκά σχήματα οικονομικής συνεργασίας και ολοκλήρωσης και ειδικότερα με την ΕΕ⁴⁴. Οι χώρες της βαλκανικής, εκτός της Ελλάδας, βρίσκονται από τότε σε μια μεταβατική περίοδο, με δυσκολίες όσον αφορά την αναδιάρθρωση των πολιτικών τους και τον προσδιορισμό τους στον διεθνή καταμερισμό εργασίας. Με τις εξελίξεις αυτές και της αστάθειας που επικράτησε στην λειτουργία των κρατών της βαλκανικής, δημιουργήθηκαν συνέπειες εμφανείς τόσο σε αυτές αλλά και στις γείτονες χώρες τους, συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας, συνέπειες όπως η ανεξέλεγκτη μετανάστευση, ρύπανση και αύξηση νοσημάτων σε ορισμένες περιοχές. Προβλήματα όπως αυτά, τα οποία δε γνωρίζουν σύνορα, δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν μέσω εθνικών πολιτικών, αλλά μέσω μιας σταθερής συνεργασίας των χωρών της περιοχής, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ωστόσο η ανάληψη σοβαρών πρωτοβουλιών από τις εθνικές κυβερνήσεις δεν αρκούν για να καλύψουν όλο το φάσμα των τομέων και των αναγκών συνεργασίας στα κατώτερα επίπεδα, η αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων και η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στα Βαλκάνια μέσω της συνεργασίας στην περιοχή δεν είναι δυνατή χωρίς την ύπαρξη δυναμικών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών.

Είναι δεδομένο πως η Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη σήμερα έχει αναδειχτεί θεσμικά και ουσιαστικά σε πρωταγωνιστή της αναπτυξιακής διαδικασίας, αυτό παρατηρείται και στην περιοχή των Βαλκανίων, μέσω διαφόρων κινήσεων που έχουν γίνει με πρωτοβουλία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα της διασυνοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων της περιοχής, στις οποίες σημαντικό ρόλο έπαιξε η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση.

2.2 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Η Ελλάδα, από γεωγραφική άποψη, κατέχει δεσπίζουσα θέση στο βαλκανικό χώρο και σε αυτόν της Ανατολικής Μεσόγειου, λόγω του ότι βρίσκεται

⁴⁴ Άγγελος Κότιος, "Η βαλκανική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης", (Χειμώνας 2000), Αγορά χωρίς Σύνορα, Τόμος 5, Τεύχος 3. Σελ 4

ανάμεσα στις μεγάλες αγορές της Κεντρικής Ευρώπης, τη λεκάνη της Μεσογείου, τα παράλια της Βόρειας Αφρικής και τη Μέση Ανατολή. Οπότε και για τις χώρες του βαλκανικού χώρου η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών συνεργασίας με την Ελλάδα είναι σημαντική, δεδομένης της ιδιότητας της ως κράτους μέλους της ΕΕ, αλλά και του συνόλου των διεθνών οικονομικών και περιφερειακών Οργανισμών, οι οποίοι αποτελούν πόλο έλξης του ενδιαφέροντος των χωρών αυτών, αφού όπως έχει γίνει γενικά αποδεκτό, είναι ζωτικής σημασίας η επανένταξη τους στις διαδικασίες της παγκόσμιας αναπτυξιακής διαδικασίας. Έτσι η Ελλάδα διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των βαλκανικών χωρών μέσω πρωτοβουλιών της ΤΑ, οι οποίες αξίζει να σημειωθούν, καθώς και ο σημαντικός ρόλος της Θεσσαλονίκης σε αυτή. Θα πρέπει να αναφέρουμε πως με την προνομιακή θέση της Θεσσαλονίκης ως μοναδική πύλη της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Βαλκανικής και Κεντροανατολικής Ευρώπης και με το εξαιρετο λιμάνι της, γίνεται το κέντρο συνεργασίας των βαλκανικών χωρών σε όλους σχεδόν τους τομείς και σημαντικό σημείο αναφοράς για κάθε δραστηριότητα. Μια επιτυχής προσπάθεια συνεργασίας έγινε μέσω των εκπροσώπων τύπου των βαλκανικών χωρών, η οποία έπειτα από δυο συνέδρια στη Σόφια και τη Θεσσαλονίκη οδήγησε στη δημιουργία του Διαβαλκανικού Κέντρου τύπου του οποίου έδρα ορίστηκε η Θεσσαλονίκη.

Επίσης αξιόλογη εξέλιξη είχε το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στα πλαίσια του πιλοτικού προγράμματος BALCICOS⁴⁵ το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το ECOS. Μέσα από την εκδήλωση αυτή δημιουργήθηκε η Διαρκής Επιτροπή των Δημάρχων των πρωτεύουσών των βαλκανικών χωρών, με σκοπό τη συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών, πρόεδρος της οποίας ορίστηκε ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης.

Ακόμα μια σημαντική πρωτοβουλία έχει αναλάβει ο Δήμος Καλαμαριάς Θεσσαλονίκης ο οποίος μαζί με δώδεκα άλλους ελληνικούς και πέντε βουλγαρικούς Δήμους σχεδίασε και υλοποιεί από το Σεπτέμβριο του 1992 ένα πρόγραμμα ενταγμένο στα πλαίσια του INTERREG I, τη «Συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Βαλκάνια» Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην προώθηση της συνεργασίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Ελλάδας και Βουλγαρίας, καθώς και στη συνεργασία των επιχειρήσεων που λειτουργούν στις πόλεις του προγράμματος.

⁴⁵ Balkan Cities Cooperation System

2.3 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ INTERREG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG είναι το κύριο μέσο της ευρωπαϊκής πολιτικής για στήριξη της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Η πρωτοβουλία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Ελλάδα, αφού διαθέτει εκτεταμένα σύνορα, χερσαία και θαλάσσια, ενώ παράλληλα κατέχει δεσπόζουσα γεωγραφική θέση στο βαλκανικό χώρο και σ' εκείνο της Ανατολικής Μεσογείου.

Μέσω της πρωτοβουλίας αυτής που ξεκίνησε το 1990 με στόχο την άρση της απομόνωσης των μεθοριακών Περιφερειών διαπιστώνεται σύντομα ότι η άρση αυτή επιτυγχάνεται καλύτερα με τη θεώρηση της ανάπτυξης σ' ένα ευρύτερο χωρικό επίπεδο, όπου τα σύνορα δεν αποτελούν όριο στους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς αλλά ευκαιρία για προσέγγιση γειτονικών λαών και δημιουργία ευρύτερων περιοχών ανταλλαγών και συνεργασιών. Στο πλαίσιο των συνεργασιών αυτών αναπτύσσονται κοινοί προβληματισμοί και συντονίζονται οι προτεραιότητες προς όφελος των εκατέρωθεν πληθυσμών.

2.3.1 Το INTERREG I στην Ελλάδα

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας αλλά και οι σημαντικές διαφορές σε συγκριτικά οικονομικά κριτήρια, όπως π.χ. υστέρηση στο επίπεδο ανάπτυξης ή στις κοινωνικές υποδομές, καθιστούν ολόκληρη την Ελλάδα σε μια ειδική γεωγραφική περιφέρεια σε σχέση με την υπόλοιπη κοινότητα.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος αποτέλεσαν:

- Η άρση της απομόνωσης των περιοχών και ιδιαίτερα των νησιών, της Δυτικής Μακεδονίας, της Θράκης και της Ηπείρου.
- Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης όλων των τομέων της οικονομικής δραστηριότητας
- Η δημιουργία προϋποθέσεων διασυνοριακής συνεργασίας
- Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

- Και η βελτίωση του επιπέδου τεχνικής υποδομής⁴⁶

Η στρατηγική του προγράμματος επικεντρώθηκε σε τρεις στόχους οι οποίοι ήταν:

- Η βελτίωση της υποδομής και ειδικότερα της υποδομής μεταφορών
- Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων του τουριστικού τομέα και του πρωτογενούς τομέα, καθώς και η αναβάθμιση του επιπέδου επαγγελματικής κατάρτισης του εργατικού δυναμικού
- Η δημιουργία προϋποθέσεων ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα μέσω της βελτίωσης των υποδομών και των μέτρων που αποσκοπούν στη διασυνοριακή συνεργασία

Η πραγματοποίηση του προγράμματος υλοποιήθηκε μέσω πέντε υποπρογραμμάτων τα οποία συνδυάστηκαν με συναφείς ενέργειες που εκπονήθηκαν από το πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων και οι οποίες κατά μεγάλο ποσοστό συγχρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Τα πέντε υποπρογράμματα της πρωτοβουλίας INTERREG I αφορούσαν την:

1. Άρση της απομόνωσης
2. Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού
3. Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη
4. Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση
5. Εφαρμογή⁴⁷

Οι 22 επιλέξιμοι νομοί οι οποίοι εντάχθηκαν στο πρόγραμμα ταξινομημένοι κατά αναπτυξιακό δείκτη είναι αυτοί του επόμενου πίνακα.

⁴⁶ INTERREG I: Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα

⁴⁷ INTERREG I: Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

Πίνακας 4: Επιλέξιμες περιοχές Πρωτοβουλίας INTERREG I

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΝΟΜΩΝ			
ΝΟΜΟΣ	ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	
Λέσβου	104.620	0,718812	
Ροδόπης	107.957	0,711653	
Κιλκίς	81.562	0,671540	
Φλώρινας	52.430	0,671152	
Σάμου	40.519	0,664070	
Ξάνθης	88.777	0,660695	
Δράμας	94.772	0,655896	
Καστοριάς	53.169	0,653752	
Σερρών	196.247	0,648864	
Χίου	49.865	0,640555	
Ρεθύμνης	62.634	0,632220	
Πέλλας	132.386	0,623865	
Εβρου	148.486	0,622424	
Λασιθίου	70.053	0,619069	
Ιωαννίνων	147.304	0,610563	
Χανίων	125.856	0,592945	
Θεσπρωτίας	41.278	0,585311	
Καβάλας	135.218	0,578915	
Κέρκυρας	99.477	0,555600	
Ηρακλείου	243.622	0,538484	
Δωδεκανήσου	145.071	0,507530	
Θεσσαλονίκης	871.580	0,352904	
ΣΥΝΟΛΟ	3.092.883	ΜΕΓΙΣΤΟ:ΑΤΤΙΚΗΣ	0,000000
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9.740.417	ΕΛΑΧΙΣΤΟ:ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1,000000
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΧΩΡΑ	31,75%	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,614401
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΕΟΚ	0,97%	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΧΩΡΑΣ	0,389037

Πηγή: Interreg I, Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα

Ο διασυνοριακός χαρακτήρας του προγράμματος εκφράστηκε μόνο μέσω ενός μικρού μέτρου με ενέργειες προς αυτήν τη κατεύθυνση, το οποίο λειτούργησε πιλοτικά προς τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη διασυνοριακή συνεργασία και περιελάμβανε κυρίως ήπιες ενέργειες συνεργασίας.

Οι λόγοι στους οποίους οφειλόταν η μικρή έκταση του διασυνοριακού χαρακτήρα προγράμματος βρίσκονται στις παραμέτρους που ίσχυαν κατά την πραγματοποίηση του προγράμματος, οι οποίες είναι:

- Η έλλειψη εμπειριών σε θέματα διασυνοριακής συνεργασίας
- Η έλλειψη πόρων και ενδιαφέροντος από την άλλη πλευρά των συνόρων
- Η έλλειψη πλήρως διαμορφωμένης πολιτικοοικονομικής κατάστασης στις γείτονες χώρες
- Η έλλειψη ενδιαφέροντος της αγοράς προς την υποβολή σημαντικών προτάσεων
- Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του προγράμματος απορροφήθηκαν από τις μελέτες και τα έργα βασικών υποδομών το οποίο έφτασε το 76% του συνόλου⁴⁸.

2.3.2 Το INTERREG II στην Ελλάδα

Παρόλο ότι το INTERREG II αποτελεί συνέχεια του πρώτου INTERREG, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη διασυνοριακή συνεργασία η οποία συναντάται σε όλους τους άξονες του προγράμματος. Η δήλωση του Συμβουλίου του Εδιμβούργου ότι η διασυνοριακή- διαπεριφερειακή συνεργασία και η βοήθεια των απομακρυσμένων περιοχών αποτελεί το βασικό στόχο των κοινοτικών πρωτοβουλιών, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενη ενότητα, είναι ο λόγος της έμφασης που δίνεται στη διασυνοριακή συνεργασία, η οποία θεωρείται ως το μέσο για την αυτόνομη αναπτυξιακή διαδικασία γειτονικών περιοχών. Το πλαίσιο του προγράμματος για αυτή την περίοδο έχει διαφοροποιηθεί βάση κάποιων νέων δεδομένων που έλαβαν χώρα.

- Η πρώτη είναι η ψήφιση του Ευρωκοινοβουλίου ειδικής γραμμής κοινοτικού προϋπολογισμού για την επιδότηση δράσεων διασυνοριακού χαρακτήρα στις γειτονικές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η απόφαση αυτή έλαβε σημαντικό ρόλο στην κατάρτιση του Ελληνικού INTERREG αφού η χώρα μας λόγω της γεωγραφικής της θέσης,

⁴⁸ ΥΠ.ΕΘ.Ο. Μιράντα Κωσταρά. Πρόγραμμα Interreg. Διεθνές Συνέδριο ΣΕΠ.1995

αποτελεί σημείο επαφής με τις χώρες αυτές και τον πρεσβευτή της Κοινοτικής πολιτικής στην περιοχή των Βαλκανίων.

- Η δεύτερη είναι η νέα πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προώθηση συνεργασίας με τις Χώρες της Μεσογειακής Λεκάνης, η οποία διατυπώθηκε στο Συμβούλιο της Κέρκυρας, και οδήγησε στη δημιουργία του προγράμματος κοινού ενδιαφέροντος Ελλάδας- Κύπρου- Μέσης Ανατολής.
- Η τρίτη είναι η αύξηση της λαθρομετανάστευσης και του λαθρεμπορίου στις εξωτερικές παραμεθόριες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως συνέπεια του ανοίγματος των εσωτερικών συνόρων της το 1992. Η αύξηση αυτή δημιούργησε έντονα προβλήματα και απαιτεί μεγαλύτερη στήριξη των εξωτερικών συνόρων του Ευρωπαϊκού Χώρου, ώστε να ανταποκριθούν στο ρόλο τους.
- Η τέταρτη, η οποία κατά ένα μέρος συνεπάγεται τις πρώτες, είναι η επέκταση των επιλέξιμων περιοχών που εντάσσονται στο πρόγραμμα. Οι επιλέξιμοι νομοί γίνονται 28, από 22 της προηγούμενης περιόδου, οι έξι επιπλέον νομοί οι οποίοι εντάσσονται, είναι αυτοί της Πρέβεζας, Αχαΐας, Λευκάδας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας και Αιτωλοακαρνανίας για την ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχες περιοχές της περιφέρειας Puglia της Ιταλίας. Οι επιλέξιμες περιοχές ανά Περιφέρεια, φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί⁴⁹:

Πίνακας 5: Επιλέξιμες περιοχές Πρωτοβουλίας INTERREG II

ΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG II ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ			
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης	Δράμας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Φλώρινας
	Έβρου		Καστοριάς
	Καβάλας	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	Λέσβου
	Ξάνθης		Σάμου
Ροδόπης		Χίου	
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	Θεσσαλονίκης	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	Δωδεκανήσου
	Σερρών	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	Ζακύνθου
	Πέλλας		Κέρκυρας
	Κιλκίς		Κεφαλονιάς
Περιφέρεια Ηπείρου	Θεσπρωτίας		Λευκάδας
	Ιωαννίνων	Περιφέρεια Κρήτης	Ηρακλείου
	Πρέβεζας		Λασιθίου
Περιφέρεια Πελοποννήσου	Αχαΐας		Ρεθύμνου
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	Αιτωλοακαρνανίας		Χανίων

Πηγή: Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

⁴⁹ Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

Η στρατηγική του προγράμματος, όπως διαμορφώθηκε κάτω από τα νέα αυτά δεδομένα είχε τα ως εξής σημεία:

- Καταρχήν ο έντονα εξωστρεφής χαρακτήρας του προγράμματος. Το συνολικό ποσοστό κοινοτικών πόρων οι οποίες στηρίζουν διασυνοριακές δράσεις φτάνουν το 63,3% του συνόλου της πρωτοβουλίας για την Ελλάδα.
- Η ύπαρξη συμπληρωματικότητας ως προς τις δράσεις του INTERREG I, του δεύτερου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής. Η πολιτική της διασυνοριακής συνεργασίας τώρα αποτελεί βασικό στοιχείο του προγράμματος και απαντάται σε όλα του τα μέτρα. Έτσι, για παράδειγμα, η κατασκευή της Εγνατίας Οδού βελτιώνεται με διασυνδέσεις προς τις γείτονες χώρες.
- Η στήριξη των δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών ώστε να εδραιωθεί η δημιουργία δικτύων συνεργασίας, το οποίο προϋποθέτει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δράσεων δημιουργίας ανθρωπίνου και οργανωτικού κεφαλαίου και δράσεων δημιουργίας βασικών υποδομών.
- Επέκταση της διασυνοριακής συνεργασίας σε περισσότερους τομείς, όπως μεταξύ τομέων έρευνας, περιβάλλοντος, ποιότητας προϊόντων και διαβίωσης του πληθυσμού, και συνεργασία μεταξύ φορέων διοίκησης.
- Συνεργασία με τους περιφερειακούς φορείς των επιλέξιμων νομών, οι οποίοι κλήθηκαν να καταθέσουν προτάσεις ώστε να ληφθούν υπόψη κατά τη σύνταξη του προγράμματος. Επίσης συνεργασία με αρμόδιους φορείς γειτόνων χωρών, οι οποίες συμμετέχουν σε προγράμματα κοινού ενδιαφέροντος με την Ελλάδα, ώστε να υπάρξει εναρμόνιση μεταξύ παρεμβάσεων του INTERREG και του PHARE CBC. Στο διάστημα 1995-1999 έλαβαν χώρα οι παρακάτω επίσημες συνεδριάσεις των Κοινών Επιτροπών Σχεδιασμού: επτά με την Αλβανία, οκτώ με τη Βουλγαρία, πέντε με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (λόγω καθυστερημένης ένταξης της στο PHARE) και μία με Κύπρο (λόγω μη ύπαρξης κοινοτικών πόρων για κάλυψη ενεργειών συνεργασίας).
- Και τέλος η ύπαρξη καινοτόμων παρεμβάσεων κάποιων μέτρων του προγράμματος. Οι παρεμβάσεις αυτές ήταν η δημιουργία του Ταμείου Επενδύσεων, η δημιουργία εμπορικών κέντρων διασυνοριακής

συνεργασίας και χρηματιστηρίου εμπορευμάτων, η λειτουργία δικτύων μεταξύ κέντρων επιδημιολογίας, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ενδογενούς ανάπτυξης και η προώθηση ειδικών επιδοτούμενων διασυνοριακών τουριστικών πακέτων⁵⁰.

Η υλοποίηση της στρατηγικής του ελληνικού INTERREG II εστιάστηκε σε τρεις στόχους, οι οποίοι είναι:

1. Η ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών ώστε να αίρονται τα μειονεκτήματα λόγω της απομόνωσης τους
2. Η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας με την Αλβανία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο και την Μέση Ανατολή.
3. Η δημιουργία προϋποθέσεων ώστε οι εξωτερικές παραμεθόριες περιοχές να ανταποκριθούν στον ρόλο τους ως εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας⁵¹.

2.3.3 Το INTERREG III στην Ελλάδα

Για τη νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006, λαμβάνοντας υπόψη την προοπτική της διεύρυνσης των Ευρωπαϊκών συνόρων με την επικείμενη ένταξη χωρών τις Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, θα αναλάβει διασυνοριακές δράσεις στα Κράτη- μέλη που διατηρούν εκτεταμένα σύνορα με τις υποψήφιες χώρες.

Οι επιλέξιμες περιοχές της Ελλάδας διευρύνονται και συμμετέχει με ακόμα περισσότερους νομούς από τις δυο προηγούμενες περιόδους προγραμματισμού, οι έξι νέες επιλέξιμες περιοχές είναι αυτές των Νομών Χαλκιδικής, Ημαθίας, Πιερίας, Γρεβενών, Κοζάνης, Κυκλάδων. Οι 34 επιλέξιμοι Νομοί για την περίοδο αυτή εμφανίζονται ανά περιφέρεια στον πίνακα που ακολουθεί.

⁵⁰ Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

⁵¹ Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

Πίνακας 6: Επιλέξιμες περιοχές Πρωτοβουλίας INTERREG III

ΟΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG III ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ			
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης	Δράμας	Περιφέρεια Ηπείρου	Θεσπρωτίας
	Έβρου		Ιωαννίνων
	Καβάλας		Πρέβεζας
	Ξάνθης		Περιφέρεια Πελοποννήσου Αχαΐας
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	Ροδόπης	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	Λέσβου
	Θεσσαλονίκης		Σάμου
	Σερρών		Χίου
	Χαλκιδικής	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	Κυκλάδων
	Ημαθίας		Δωδεκανήσου
	Πέλλας	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	Ζακύνθου
	Πιερίας		Κέρκυρας
	Κιλκίς		Κεφαλονιάς
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών		Λευκάδας
	Κοζάνης	Περιφέρεια Κρήτης	Ηρακλείου
	Φλώρινας		Λασιθίου
	Καστοριάς		Ρεθύμνου
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	Αιτωλοακαρνανίας		Χανίων

Πηγή: Ανδρικοπούλου Ε. (2000), «Η Πολιτική Συνοχής και οι Προοπτικές της στο Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο», Αθήνα, Θεμέλιο. Σελ 352-353.

α) Συμφωνία με τις γενικές αρχές και στόχους του INTERREG II

Ο γενικός στόχος του INTERREG είναι να μην αποτελούν τα εθνικά σύνορα εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του Ευρωπαϊκού εδάφους. Η θέση των μεθοριακών περιοχών είχε ως αποτέλεσμα την απομόνωση των μεθοριακών κοινοτήτων προκαλώντας οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ασυνέχεια. Επιπλέον οι μεθοριακές περιοχές συνήθως δεν αποτελούσαν «εθνικές προτεραιότητες» στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στρατηγικών με αποτέλεσμα να τείνουν οι οικονομίες τους να καταστούν περιφερειακές εντός των εθνικών συνόρων.

Η μελλοντική διεύρυνση της Ε.Ε. δεδομένου ότι θα αυξήσει τον αριθμό των εσωτερικών συνόρων θα μετατοπίσει τα εξωτερικά σύνορα προς ανατολές με αποτέλεσμα να είναι περισσότερο από ποτέ σήμερα η κατάλληλη ευκαιρία να ενισχυθούν οι μεθοριακές περιοχές και να υποστηριχθεί η Ε.Ε. στον μελλοντικό σχεδιασμό της.

Η ύπαρξη διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών συστημάτων ένθεν και ένθεν των συνόρων δημιούργησε μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1990 την λειτουργία διπολικού συστήματος μέσα από την πλήρη αναίρεση του πλεονεκτήματος της «χωρικής συνέχειας». Οι στόχοι του INTERREG III A έχουν καθοριστική σημασία για την ενσωμάτωση των περιοχών αυτών στον ενιαίο οικονομικό Ευρωπαϊκό χώρο.

β) Συμπληρωματικότητα με τις Εθνικές, Κοινοτικές, & Περιφερειακές πολιτικές

Κατά την περίοδο 1994-1999 η πρωτοβουλία INTERREG II συνέχισε και διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής του INTERREG I το οποίο λειτούργησε εντελώς πιλοτικά- και κινούνταν προς την κατεύθυνση της χάραξης μιας συνεπούς αναπτυξιακής στρατηγικής. Στο πλαίσιο του INTERREG III A έγινε προσπάθεια για προσέγγιση μέσω της από κοινού ανάληψης δράσεων συνεργασίας οι οποίες επιφέρουν τελικά αναπτυξιακό αποτέλεσμα στις παραμεθόριες περιοχές με την διεύρυνση της αγοράς και την αξιοποίηση συμπληρωματικών ικανοτήτων/ πλεονεκτημάτων.

Η εμπειρία από το INTERREG II καταδεικνύει ότι σε πολλές περιπτώσεις έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα για τον από κοινού διασυνοριακό προγραμματισμό με σκοπό την χάραξη κοινής αναπτυξιακής στρατηγικής αλλά εμφανίστηκαν και προβλήματα στην από κοινού θέσπιση ουσιαστικής διασυνοριακής συνεργασίας. Αυτή η εμπειρία λειτούργησε καταλυτικά στην χάραξη του νέου προγράμματος INTERREG III με στόχο να λειτουργήσει συνοδευτικά και να αποφευχθούν λάθη και αδυναμίες που επισημάνθηκαν στην υλοποίηση του INTERREG II. Υπάρχει πλήρης συμβατότητα και συμπληρωματικότητα μεταξύ INTERREG III A και δράσεων εθνικού και περιφερειακού σκέλους του Γ' ΚΠΣ που θέτει ως βασικό εθνικό στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας με τις χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου.

γ) Συμπληρωματικότητα με το Γ' ΚΠΣ

Ο σχεδιασμός του προγράμματος βασίστηκε στην συμπληρωματικότητα που πρέπει να έχει σε σχέση με τα μέτρα που προωθούνται στα πλαίσια του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Γ' ΚΠΣ), ιδίως όσον αφορά τις υποδομές την πολιτική για τις ορεινές περιοχές, την προώθηση ίσων ευκαιριών, την ενίσχυση του ρόλου των μητροπολιτικών περιοχών, την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και με τις υπόλοιπες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Ειδικότερα, το Γ' ΚΠΣ θα συνεισφέρει

στην εμβάθυνση της ενσωμάτωσης της Ελλάδας στην Ε.Ε. καθώς και στην παγκόσμια οικονομία της γνώσης, ενισχύοντας τις διαρθρωτικές αλλαγές και αξιοποιώντας το δυναμικό για βελτιωμένη παραγωγικότητα και περισσότερη απασχόληση. Η παρέμβαση του ΚΠΣ αναμένεται να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και πραγματική σύγκλιση με την υπόλοιπη Ε.Ε.

Οι προτεραιότητες του Γ΄ ΚΠΣ εστιάζονται σε επενδύσεις στο φυσικό, ανθρώπινο και γνωστικό κεφάλαιο, που μπορούν να συμβάλουν περισσότερο για την αύξηση της παραγωγικότητας και την ανάπτυξη στην Ελλάδα, στην περίοδο 2000-2006.

δ) Συνεκτικότητα με άλλα χρηματοδοτικά μέσα

Στον σχεδιασμό του προγράμματος αναζητήθηκε η συνεκτικότητα και ο συγχρονισμός με τα άλλα χρηματοδοτικά μέσα αφού οι ενέργειες που θα εφαρμοστούν αφορούν διασυνοριακές συνεργασίες με χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης δράσεις που χρηματοδοτούνται και από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ε.Ε. όπως το PHARE.

Ο γενικός στόχος του προγράμματος PHARE είναι να βοηθήσει την προετοιμασία των χωρών υπό ένταξη να ενωθούν με την Ε.Ε. Υπό αυτήν την έννοια, το πρόγραμμα έχει «προενταξιακό προσανατολισμό», και επικεντρώνεται στην υποστήριξη εκείνων των προτεραιοτήτων που θα βοηθήσουν τις χώρες υπό ένταξη να εκπληρώσουν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης.

Λαμβάνοντας υπόψη τις περιοχές-στόχους του προγράμματος PHARE, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις που συμφωνούν με τους ακόλουθους στόχους:

- Αύξηση των δραστηριοτήτων στον παραγωγικό τομέα
- Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού
- Βελτίωση των υποδομών που έχουν επιχειρηματικό χαρακτήρα.

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε να βελτιωθεί η συνεργασία και ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ INTERREG III και PHARE προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή των εταίρων εκατέρωθεν των συνόρων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών της διασυνοριακής περιοχής που εξετάζουμε.

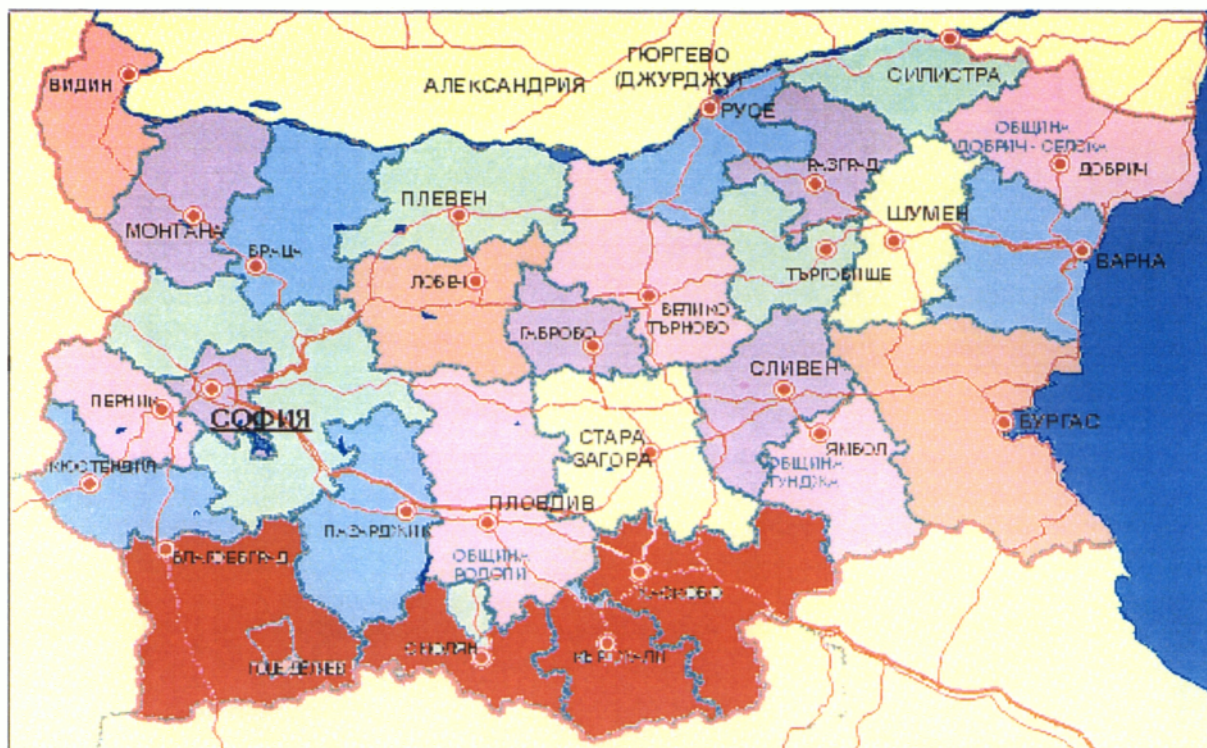
Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας καλύπτει 40.202 km² (το 16,6% της συνολικής έκτασης της Βουλγαρίας και 16,5.% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας) και έχει πληθυσμό 2.836.976 (16,9% ελληνικού πληθυσμού και 12,1% Βουλγαρικού πληθυσμού). Από ελληνικής πλευράς καλύπτει 2 διοικητικές μονάδες σε επίπεδο NUTS II (Περιφέρειες), 7 μονάδες σε επίπεδο NUTS III (Νομοί) και 112 μονάδες σε επίπεδο NUTS IV (δήμοι), (βλέπε χάρτη 1). Από βουλγαρικής πλευράς περιλαμβάνει 2 μονάδες σε επίπεδο NUTS II (περιφέρειες προγραμματισμού), 4 μονάδες σε επίπεδο NUTS III (νομοί) και 42 μονάδες σε επίπεδο NUTS IV (δήμοι) (βλέπε χάρτη 2). Οι περιοχές και από τις δύο πλευρές των συνόρων ανήκουν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές των δύο χωρών.

Πίνακας 7. Διασυνοριακή περιοχή: Έκταση, Πληθυσμός, Διοικητικές μονάδες⁵²

	Περιφέρεια. Δ. Σ.	Ελλάδα	Βουλγαρία
Έδαφος	40.202	21.808	18.393,9
% επί του συνολικού εδάφους		16,5	16,6
Πληθυσμός	2.836.976	1.852.966	984.010
% επί του συνόλου		16,9	12,1
Διοικητικές-περιφερειακές μονάδες και μονάδες προγραμματισμού			
NUTS II		2 περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία-Θράκη και Δυτική Μακεδονία	2 περιφέρειες προγραμματισμού – Νοτιοδυτική και Νοτιοκεντρική
NUTS III		7 νομοί: Έβρου, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Δράμας, Θεσσαλονίκης, Σερρών	4 νομαρχίες (oblast) – Πλαγκόεβγκραντ, Σμόλγιαν, Κάρντζαλι, Χάσκοβο
NUTS IV		112 δήμοι	42 δήμοι

Χάρτης 1. Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας από την πλευρά της Ελλάδας⁵³

⁵² Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Κομοτηνή, 28/5/2003

Χάρτης 2. Με κόκκινο φαίνεται η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας από τη πλευρά της Βουλγαρίας.⁵⁴

Η επιλέξιμη περιοχή καλύπτει όλη τη συνοριακή μεθόριο μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας. Η Ελληνική πλευρά των συνόρων περιλαμβάνει τις περιφέρειες Αν. Μακεδονίας – Θράκης, με επιλέξιμους Νομούς τους: Ν. Έβρου, Ν. Καβάλας, Ν. Ξάνθης, Ν. Ροδόπης, Ν. Δράμας και Κεντρικής Μακεδονίας, με επιλέξιμους Νομούς τους: Ν. Θεσσαλονίκης και Νομό Σερρών, αλλά εμείς εξετάζουμε συγκεκριμένα το νομό Έβρου(βλέπε χάρτη 3) και τη Νομαρχία Χασκάβου από την πλευρά της Βουλγαρίας.

Σημαντική ώθηση στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας των δύο νομών έδωσε η Κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG I (1989-1993) παρά τους περιορισμένους πόρους που διέθετε.

53 Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού & Προγραμματισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

54 Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού & Προγραμματισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

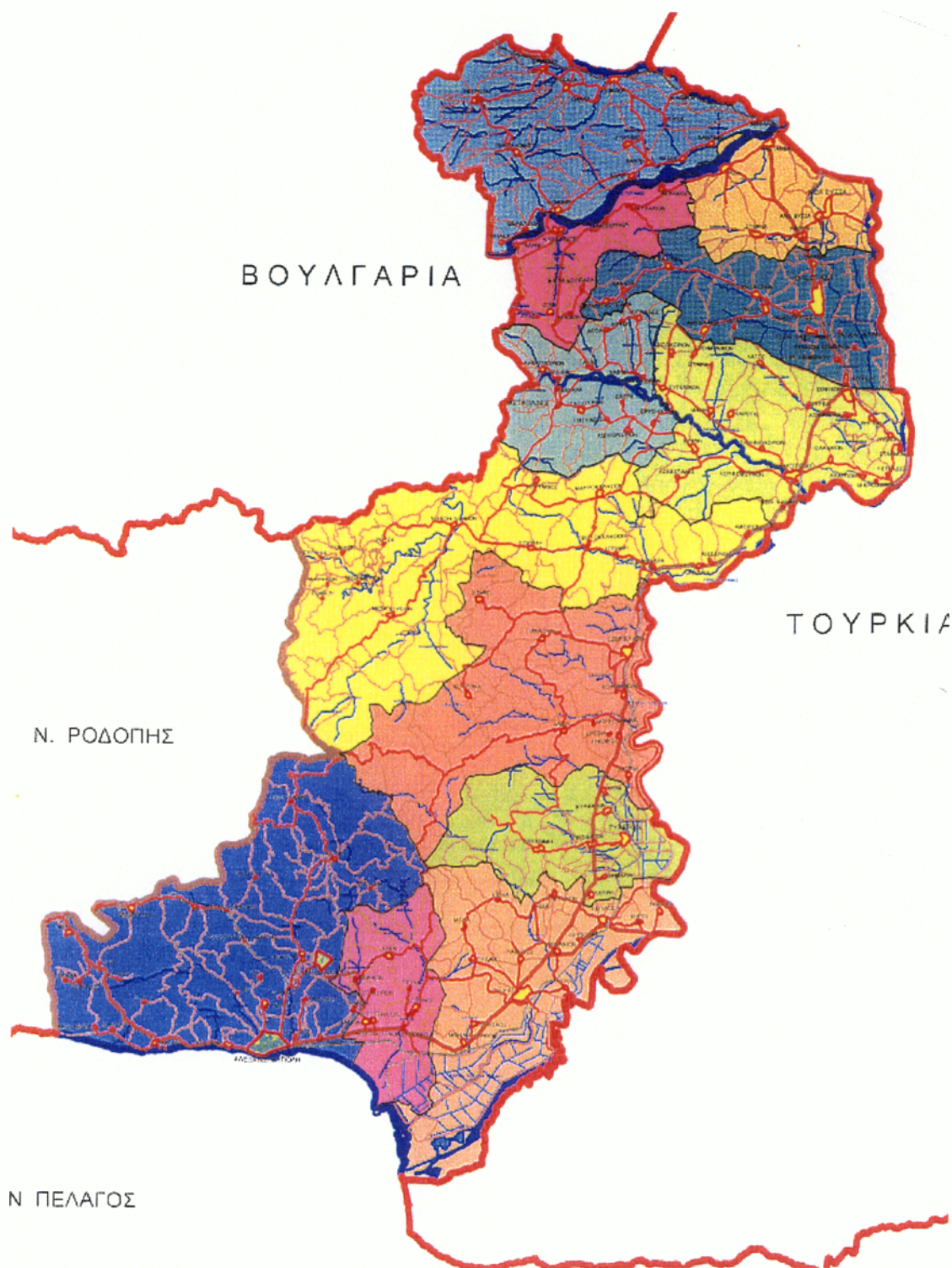
Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και μέσω της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG II (1994-1999) εδραιώνεται η αναγκαιότητα για διασυνοριακή συνεργασία και προωθούνται μεγάλα έργα ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας των δύο χωρών με έμφαση στη διασυνοριακή περιοχή.

Η έλλειψη μεταφορικών συνδέσεων μέσω του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου αποτέλεσε, και σε σημαντικό βαθμό εξακολουθεί να αποτελεί, βασικό ανασταλτικό παράγοντα. Τα κύρια σημεία σύνδεσης μεταξύ Ελλάδος-Βουλγαρίας ήταν δύο, στον Προμαχώνα (Kulata) που γεωγραφικά βρίσκεται στο δυτικότερο άκρο της επιλέξιμης περιοχής (νομός Σερρών και περιφέρεια Μπλαγκόεβγκραντ), και στο Ορμένιο - Novo Selo (νομός Έβρου και νομός Χασκόβου) που αποτελεί και το ανατολικότερο άκρο της επιλέξιμης περιοχής. Επίσης, σιδηροδρομική σύνδεση υπήρχε μόνο μέσω των δύο ανωτέρω σημείων. Η περαιτέρω βελτίωση της πρόσβασης και η αύξηση των διασυνοριακών σημείων σύνδεσης αποτελεί πρώτη προτεραιότητα.

Επιπλέον αποτελεί προτεραιότητα για το σύνολο της περιοχής η σημαντική αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης μεταξύ των δύο χωρών και η προβλεπόμενη διέλευση σημαντικών αγωγών μεταφοράς ενεργειακών πρώτων υλών.

Παράλληλα η βελτίωση της επικοινωνίας των λιμένων της Θεσσαλονίκης-Καβάλας-Αλεξανδρούπολης με τη Βουλγαρία δημιουργεί νέα δεδομένα και δυνατότητες.

Η βελτίωση των προσβάσεων του εθνικού επαρχιακού δικτύου με τους κάθετους άξονες της Εγνατίας οδού ένθεν και ένθεν των συνόρων επίσης θα συμβάλλει στην εξισορρόπηση των ρυθμών ανάπτυξης μεταξύ των αστικών περιοχών και των αγροτικών ζωνών της επιλέξιμης περιοχής.

Χάρτης 3. Νομός Έβρου⁵⁵

Όσον αφορά στην χωροταξική διάταξη των αστικών κέντρων και από τις δύο πλευρές των συνόρων, υπάρχει μία διάταξη των σημαντικών αστικών κέντρων

⁵⁵ Χάρτης από την Διεύθυνση Τοπογραφίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

παράλληλη προς τον άξονα Ανατολή-Δύση από την πλευρά της Βουλγαρίας (Μπλαγκόεβγκραντ - Χάσκοβο) αλλά και από την πλευρά των ελληνικών συνόρων (Θεσσαλονίκη – Καβάλα - Αλεξανδρούπολη).

Με βάση τα κριτήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον προσδιορισμό του χαρακτήρα των ζωνών περιοχών του Ευρωπαϊκού εδάφους⁵⁶, σχεδόν στο σύνολο της η επιλέξιμη περιοχή είναι αμιγώς αγροτική και ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη.

3.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ –ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το κύριο γνώρισμα της επιλέξιμης περιοχής είναι οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι που επηρεάζουν την ευκολία πρόσβασης στις εκατέρωθεν περιοχές των συνόρων. Οι οροσειρές χαρακτηρίζονται από έντονα ατμοσφαιρικά φαινόμενα και λειτουργούν ως «υδατοσυλλέκτες», τροφοδοτώντας τους πλούσιους υδατικούς πόρους της περιοχής οι οποίοι είναι στρατηγικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, οι υδατικοί πόροι στηρίζουν ευαίσθητα οικοσυστήματα (υγρότοπους, παραποτάμια δάση κλπ.) που χρήζουν προσοχής από άποψη διαχείρισης.

Ο νομός Έβρου διασχίζεται από υψηλής σημασίας για την διασυνοριακή περιοχή ποταμούς, εκ των οποίων οι μεγαλύτεροι είναι ο Έβρος (Maritsa) και ο ποταμός Άρδας (Arda). Στην περιοχή βρίσκονται επίσης οι κοιλάδες των ποταμών Άρδα και Έβρου περιλαμβάνοντας σημαντικούς διασυνοριακούς ορεινούς όγκους και οικοσυστήματα οικολογικής αξίας, από άποψη βιοποικιλότητας.

Ο νομός Χασκόβου χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία ορεινών εκτάσεων με πολυάριθμες κοιλάδες και φαράγγια. Στην περιοχή αυτή βρίσκονται οι οροσειρές του Ρίλα, του Πιρίν με εξαιρετικές δασικές εκτάσεις και δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης.

⁵⁶ πληθυσμιακή πυκνότητα κάτω από 100 κατ./km² προσδιορίζει μία περιοχή ως “κυρίως αγροτική”

Πίνακας 8. Η Διασυνοριακή περιοχή: Δείκτες ανά Περιοχές

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
	ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚ-ΘΡΑΚΗΣ	ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
	Ν. Έβρου	Ν. Χασκόβου
Έκταση (τ. χμ)	4242	5593,0
% της χώρας	3,21	5
Καλλιεργούμενες εκτάσεις (% της περιφέρειας)	41	17,9
Αρδευόμενες εκτάσεις (% της περιφέρειας)	32,6	2,4
Δάση (% της περιφέρειας)	29,56	9,2

Πηγή: Διεύθυνση Τοπογραφίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, συνέντευξη με τον κ. Τιφτικίδη Σάββα, στις 4/06/03

3.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία των επιμέρους περιοχών που αφορούν στην ηλικιακή κατανομή, η περίπτωση μελέτης παρουσιάζει μία σχετική ομοιομορφία που χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στις ηλικίες 15-64. Λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού από την ύπαιθρο προς τα αστικά κέντρα παρατηρείται έντονο φαινόμενο απεργήμωσης της υπαίθρου που υποστηρίζεται και από τις δύσκολες συνθήκες εύρεσης εργασίας.

Στο πλαίσιο των ορίων της επιλέξιμης περιοχής, οι ιδιαίτερες περιοχές και τοποθεσίες χαρακτηρίζονται από διαφορετικές δημογραφικές τάσεις.

Ο πληθυσμός του Νομού Έβρου όπως φαίνεται στον πίνακα 9 ανέρχεται σε 144.023 κατοίκους σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής, το 2001. Ο πληθυσμός του νομού εκτιμάται ότι μειώνεται σε σχέση με την απογραφή του 1991 (-3,2%) εξαιτίας της πτώσης του λόγου γεννήσεων προς θανάτους σε επίπεδα κάτω της μονάδας. Δεν συνυπολογίζεται όμως η εισροή των προσφύγων και κυρίως οικονομικών προσφύγων κατά την τρέχουσα δεκαετία.

Σε ό,τι αφορά στην Βουλγαρική πλευρά των συνόρων, σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία της απογραφής του πληθυσμού της 1ης Μαρτίου 2001, τα

οποία ανακοινώθηκαν από το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής, ο πληθυσμός του Νομού Χασκόβου ανέρχεται σε 291.770 κατοίκους.

Σε αντίθεση με το Νομό Έβρου, ο πληθυσμός του Νομού Χασκόβου αυξήθηκε κατά 2,4% από το 1991 και αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση των γεννήσεων καθώς και στη μείωση μετανάστευσης από το Νομό σε άλλα αστικά κέντρα.⁵⁷

Πίνακας 9. Η Διασυνοριακή περιοχή: Δημογραφικά στοιχεία

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2001	ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
	Ν. Έβρου	Ν. Χάσκοβο
Πληθυσμός	144.023	291.770
% της χώρας	1,32	3,6
Μεταβολή πληθυσμού	-3,2	2,4
0-14	17,2	15,8
15-64	69	65,9
65 και άνω	13,8	18,3
Συντελεστής ηλικιακής εξάρτησης.	44,59	51,7

Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

3.3.1 Οικονομική Ανάπτυξη

Η οικονομική δομή και ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής χαρακτηρίζεται από σημαντικές διαφορές. Οι μεγάλες αντιθέσεις που παρουσιάζονται στην Βουλγαρική πλευρά κυρίως λόγω των έντονων πολιτικό-οικονομικών ανακατατάξεων που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια δεν έχουν δώσει τη

⁵⁷ Συνέντευξη με την κα Παρισίδου Δέσποινα, υπάλληλος του τμήματος Σχεδιασμού Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου τον Ιούνιο 2003

δυνατότητα στην τοπική οικονομία να ωριμάσει και να δημιουργήσει δομές που ήδη υπάρχουν στην ελληνική πλευρά.

Σε γενικές γραμμές ο Νομός Έβρου παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και στους τρεις τομείς της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζεται ανεπτυγμένος και συνδεδεμένος με τον δευτερογενή, με κατεύθυνση την εθνική κατανάλωση αλλά και τις εξαγωγές. Ο τριτογενής τομέας της επιλέξιμης ελληνικής περιοχής είναι ο πιο ανεπτυγμένος κυρίως σε ό,τι αφορά τον τομέα των υπηρεσιών.

Ανερχόμενες δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα είναι οι τράπεζες και οι ασφάλειες, οι κτηματομεσιτικές υπηρεσίες και η δημόσια διοίκηση.

Τέλος, ο τουρισμός αποτελεί σημαντική δραστηριότητα στον Νομό, παρά το γεγονός ότι η υφιστάμενη τουριστική δραστηριότητα δεν αντιστοιχεί στους αξιολογούς φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους που συγκεντρώνει η περιοχή. Ο νομός Έβρου και η νήσος Σαμοθράκη αποτελούν πόλους έλξης εσωτερικού τουρισμού κυρίως.

Η οικονομία, της **επιλέξιμης στο πλαίσιο του προγράμματος περιοχής της Βουλγαρίας**, νομού Χασκόβου αποτελεί το 4.40% του συνολικού Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος της χώρας. Ο τριτογενής τομέας αγγίζει την υψηλότερη κατανομή (43.2%), ακολουθούμενος από τον πρωτογενή τομέα (36%) και ο δευτερογενής τομέας βρίσκεται τελευταίος (20,9%). Το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης συνολικά, μετρημένο βάσει του δείκτη Α.Ε.Π. / κεφαλήν , είναι χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονες αντιθέσεις στην οικονομική ανάπτυξη, αρχίζοντας από την γεωργία και την βιομηχανία και καταλήγοντας στην μοντέρνα οικονομία παροχής υπηρεσιών. Το Χάσκοβο αποτελεί τους τελευταίους πόλους ανάπτυξης της βουλγαρικής διασυνοριακής περιοχής. Οι μεμονωμένες περιοχές και δήμοι παρουσιάζουν διαφορετικές ικανότητες και ποσοστά προσαρμογής στην αλλαγή. Οι διαφορές στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα αντανακλούν την επίδραση της κρίσης που επέφερε η μετάβαση στην προσανατολισμένη προς την αγορά οικονομία, η οποία επέβαλλε στις τοπικές οικονομίες άνισες δυνατότητες ανάπτυξης στον ιδιωτικό τομέα, περιορισμένες πρωτοβουλίες από μέρους των τοπικών επιχειρηματιών καθώς και περιορισμένο αριθμό ξένων επενδύσεων στην περιοχή.

Η ετερογενής οικονομική δομή της διασυνοριακής περιοχής οφείλεται κυρίως στη διαφορετική οικονομική ανάπτυξη των επιμέρους περιοχών εξαιτίας

διαφορετικών πολιτικών επιλογών και συστημάτων διαχείρισης αλλά και στην πολιτική αστάθεια που για μεγάλο χρονικό διάστημα χαρακτήριζε την Βουλγαρική πλευρά των συνόρων.

Ο τριτογενής τομέας έχει για το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής τη μεγαλύτερη συμβολή στην κατανομή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και απασχολεί σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού. Στη διασυνοριακή περιοχή και παρά την αυξημένη δραστηριοποίηση του τομέα της μεταποίησης, υπερτερούν οι ενεργές επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα.

Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζεται να έχει περισσότερο σημαντικό ρόλο κυρίως στην ελληνική πλευρά των συνόρων, ενώ αντίθετα η επιλέξιμη στο πλαίσιο του προγράμματος περιοχή της Βουλγαρίας έχει σημαντικά πιο αυξημένη την γεωργική παραγωγή.

3.3.2 Οικονομική ανάπτυξη ανά παραγωγικό τομέα

- **Πρωτογενής τομέας**

Ο πρωτογενής τομέας στην επιλέξιμη περιοχή της Ελλάδας παρουσιάζεται ανεπτυγμένος και συνδεδεμένος με τον δευτερογενή, με κατεύθυνση την εθνική κατανάλωση και τις εξαγωγές. Συγκεκριμένα ο Νομός Έβρου είναι από τους πιο ανεπτυγμένους γεωργικά νομούς της χώρας στην ελληνική πλευρά και αποτελούν το κέντρο παραγωγής και εξαγωγής βασικών προϊόντων της Ελληνικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, ενώ υπάρχουν αγροτικές εξειδικεύσεις κατά περιοχές, όπως ζώνες οπωροκηπευτικών και βιομηχανικών καλλιεργειών.

Στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας⁵⁸ ο πρωτογενής τομέας αντιπροσωπεύεται από την γεωργία και τη δασοκομία. Η γεωργία χαρακτηρίζεται κυρίως από την εντατική καλλιέργεια όπως καλλιέργεια λαχανικών, αμπελουργία, καλλιέργεια καπνού, πατάτας, βαμβακιού, φρούτων καθώς και δημητριακών. Η τάση προς σημαντική μείωση της παραγωγής προϊόντων που παρατηρήθηκε στην δεκαετία του '90 άρχισε να μεταστρέφεται σε θετική κατεύθυνση. Εν τούτοις το πρόβλημα αναζήτησης αγορών για τα αγροτικά προϊόντα και οργάνωσης του τομέα

⁵⁸Τηλεφωνική συνέντευξη με υπάλληλο της Νομαρχίας Χασκόβου , στις 30/06/03

παραμένει και αποτελεί σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της περιοχής.

Πίνακας 10. Η Διασυνοριακή Περιοχή: Οικονομική Δομή

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
	Ν. ΕΒΡΟΥ	Ν. ΧΑΣΚΟΒΟ
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ		
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	24%	36%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	23%	20,9%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	53%	43,2%
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	4.861	3.407
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	3.331	22,322
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ		
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	39,2%	29,53%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	15,1%	29,94%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	43%	40,53%

Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού –Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του νομού Έβρου.

- **Δευτερογενής τομέας**

Όπως προκύπτει και από τον πίνακα 10 στο Νομό Έβρου, ο δευτερογενής τομέας και συγκεκριμένα η βιομηχανία είναι ανεπτυγμένη ιδιαίτερα στην μεταποίηση. Υπάρχουν σύγχρονες υποδομές ιδιωτικού τομέα (βιομηχανικές περιοχές και συχνά εθνικής εμβέλειας) και βρίσκονται υπό εξέλιξη προγράμματα ιδιωτικών επενδύσεων σε αντίστοιχες νέες υποδομές. Στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα στην περιοχή υπάρχουν 4.861 ενεργές επιχειρήσεις που απασχολούν περίπου 21.000 άτομα.

Στο νομό Χασκόβου η βιομηχανία συνιστά έναν σημαντικό τομέα στην περιοχή, παρέχοντας απασχόληση στο 29,94% του εργατικού δυναμικού. Η βιομηχανία ανεπτυγμένης τεχνολογίας και ο τομέας ενέργειας δημιουργούν

ορισμένα προβλήματα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Άλλοι σημαντικοί βιομηχανικοί κλάδοι είναι η παραγωγή τροφίμων και ποτών, η βιομηχανία καπνού, κατασκευή εργαλείων μηχανών και μεταλλουργία, υφαντουργία και βιομηχανία ενδυμάτων. Η ισχυρή κρίση στη βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής κατά τη δεκαετία του '90, είχε ως αποτέλεσμα έντονη παρακμή του τομέα και μη ευνοϊκές δομικές αλλαγές.

- **Τριτογενής τομέας**

Ο τριτογενής τομέας στην περιοχή του ελληνικού νομού είναι ανεπτυγμένος όσον αφορά τον τομέα παροχής υπηρεσιών με την παρουσία/ υποστήριξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και προηγμένων τεχνολογιών. Στον τομέα του τουρισμού υπάρχει μικρή ανάπτυξη αλλά και δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη.

Ο τριτογενής τομέας στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας αναπτύσσεται κυρίως στα κέντρα των νομών και τις μεγαλύτερες πόλεις. Στο νομό Χασκόβου ο τριτογενής τομέας παρέχει απασχόληση στο 40,53% των επικερδώς απασχολούμενων. Η ανάπτυξη των διαφόρων μορφών τουρισμού στην περιοχή ενισχύεται από την ύπαρξη πολλών φυσικών και ιστορικών μνημείων. Οι ποικίλοι και ακόρεστοι πόροι τουρισμού δεν προσφέρουν πάντα το επιθυμητό και αναμενόμενο επίπεδο. Παράλληλα, βρίσκονται εκεί ορισμένα από τα πιο διάσημα Βουλγαρικά ξενοδοχεία διεθνούς εμβέλειας καθώς και κέντρα χειμερινών διακοπών, ιαματικά λουτρά ιστορικές πόλεις όπως το Melnik κτλ⁵⁹

3.3.3 Αγορά εργασίας

Το επίπεδο απασχόλησης στην επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος παρουσιάζεται διαφοροποιημένο εκατέρωθεν των συνόρων με σαφώς βελτιωμένη εικόνα στην ελληνική πλευρά. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικό σύστημα σε αυτήν την περιφέρεια και συγκεκριμένα στο νομό Έβρου έχει αποτελέσει πόλο έλξης για όλη την Ελλάδα με αποτέλεσμα η αγορά εργασίας

⁵⁹ Στοιχεία από την Διεύθυνση Οικονομικού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου Ιούνιος 2003.

στην περιοχή να μπορεί να προσφέρει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες σε εξειδικευμένους τομείς της νέας οικονομίας.

Σε ότι αφορά τη διάρθρωση της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας είναι εμφανής η υπεροχή του πρωτογενούς τομέα συγκεντρώνοντας ένα αρκετά υψηλό ποσοστό απασχολούμενων, αν και είναι ο τομέας που έχει απολέσει το μεγαλύτερο αριθμό θέσεων εργασίας, ενδεικτικό της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού και της μεταστροφής των νέων σε εξωγεωργικές δραστηριότητες.

Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, η **Περιφέρεια Μακεδονίας-Θράκης και συγκεκριμένα ο Νομός Έβρου** είναι έντονα αγροτική περιοχή, αν και το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα παρουσιάζει σταθερή μείωση, σε αντίθεση με τον τριτογενή τομέα.

Το εργατικό δυναμικό στην περιοχή του **Νομού Χασκόβου** αποτελεί το 12,4% του εργατικού πληθυσμού της χώρας. Ο συντελεστής απασχόλησης δείχνει τον αριθμό των εργαζόμενων ατόμων στην περιοχή υπό μορφή ποσοστού του ενεργού πληθυσμού. Για όλη την περιφέρεια αυτός ο αριθμός είναι 42.1%, δηλαδή πάνω από τον μέσο εθνικό όρο 39,7%.

Η κατανομή των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα στο νομό Χάσκοβο είναι ανάμεσα στις μεγαλύτερες στην Βουλγαρία, ο οποίος νομός βρίσκεται στην πρώτη θέση σύμφωνα προς αυτό το κριτήριο. Η υψηλή κατανομή της απασχόλησης σε αυτόν τον τομέα οφείλεται στη μείωση θέσεων απασχόλησης στους άλλους τομείς και ιδιαίτερα στον δευτερογενή τομέα, ο οποίος έπληγε περισσότερο από την κρίση και τις σχετικές διαδικασίες στην περιφέρεια. Γι' αυτόν τον λόγο η απασχόληση σε αυτόν τον τομέα αυξήθηκε από το 1990. Η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα (28.7%) είναι ίση με τον εθνικό μέσο όρο (28.9%). Η κατανομή της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα είναι κατά πολύ χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (αντίστοιχα 37.5% έναντι 45.2%), γεγονός που οφείλεται στην υπανάπτυξη ορισμένων περιοχών της περιφέρειας.

3.3.4 Ανεργία

Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας είναι κοινό χαρακτηριστικό της περιοχής με μεγάλες ανάγκες εξειδίκευσης / επανακατάρτισης (κυρίως για τις επιλέξιμες περιοχές της Βουλγαρίας).

Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια στον Έβρο κυμαίνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του αντίστοιχου εθνικού ποσοστού. Επιπλέον τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας δεν διαφέρουν ουσιαστικά από τα εθνικά.

Το επίπεδο και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της **ανεργίας στην επιλέξιμη περιφέρεια της Βουλγαρίας** δεν διαφέρουν ουσιαστικά από τον εθνικό μέσο όρο. Το έτος 2000 το ποσοστό ανεργίας ήταν 18.5% και με εθνικό μέσο όρο 18.1%. Αυτός ο δείκτης είναι ιδιαίτερα υψηλός για τον νομό Χάσκοβο 17.1%.

Πίνακας 11. Η Διασυνοριακή περιοχή - Ανεργία

	ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000	ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
	N. Έβρου	N. Χασκόβου
Ανεργία	14,5	17,1

Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού – Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του νομού Έβρου

3.3.5 Εκπαίδευση

Στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού υπάρχουν ερευνητικά, πανεπιστημιακά ιδρύματα στην περιοχή με υψηλής ποιότητας έμψυχο δυναμικό, ενώ υπάρχει διαφαινόμενη έλλειψη σε εξειδικευμένα στελέχη στους νέους τομείς οικονομίας και διοίκησης διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως καταγράφεται και από αντίστοιχες έρευνες αγοράς.

Το ανθρώπινο δυναμικό του N. Έβρου έχει χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Το εργατικό δυναμικό το 1997 με εκπαίδευση μέχρι και το Δημοτικό υπερτερεί έναντι των υπολοίπων κατηγοριών καλύπτοντας το 55,4% του συνόλου και είναι σημαντικά

ανώτερο από το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας (38,1%). Τα ποσοστά για τα άλλα επίπεδα εκπαίδευσης είναι 8,8% και 20,5% για τη Γυμνασιακή και τη Λυκειακή εκπαίδευση αντίστοιχα. Μικρό μέρος του συνολικού εργατικού δυναμικού καλύπτει το εργατικό δυναμικό Ανωτέρας και Ανώτατης εκπαίδευσης, το οποίο αντιστοιχεί στο 15,2% ενώ μόνο το 0,1% του εργατικού δυναμικού κατέχει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών⁶⁰.

Το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στο Νομό Χάσκοβο παρουσιάζει επίσης κάποιες τοπικές διαφορές. Τα μεγάλα και μεσαία αστικά κέντρα έχουν καλύτερη εκπαιδευτική υποδομή, ενώ κατά μήκος των συνόρων το επίπεδο εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα χαμηλό. Το 1999 υπερείχε άλλων κατηγοριών το εργατικό δυναμικό με μόνη την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ανερχόταν στο 30,5% του συνόλου και ήταν ιδιαίτερα υψηλό σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά ανά τη χώρα (19,9%). Τα ποσοστά για τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης είναι 19,7% και 34,2% για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και την Δευτεροβάθμια - επαγγελματική εκπαίδευση αντίστοιχα. Το εργατικό δυναμικό με εκπαίδευση Πανεπιστημιακού επιπέδου ανέρχεται σε ένα μικρό μέρος του συνόλου και αντιστοιχεί στο 15,7%⁶¹.

3.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Στις υποδομές η συγκεκριμένη διασυνοριακή περιοχή στο σύνολό της θεωρείται κομβικό σημείο στα Βαλκάνια και υποστηρίζεται με μεγάλο αριθμό επενδύσεων για αύξηση της δυναμικότητας μεγάλων μεταφορικών υποδομών (διευρωπαϊκοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια). Επίσης υπάρχει σχεδιασμός για σημαντικές επενδύσεις από ιδιώτες.

Η περαιτέρω βελτίωση πρόσβασης χάρη στην ολοκλήρωση νέων διασυνοριακών κόμβων αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για μια διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ της Βουλγαρίας και της Ελλάδας.

⁶⁰ Τηλεφωνική Συνέντευξη με την κα Vania Serlakova υπάλληλος στην Νομαρχία Χασκόβου, στις 3/07/2003

⁶¹ Επικοινωνία με Νομαρχία Χασκόβου στις 3/7/2003

Το κύριο οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης περιλαμβάνει τις εθνικές οδούς και το επαρχιακό οδικό δίκτυο και έχει συνολικό μήκος 2.847 χλμ. (για το έτος 1996, πλην της Εγνατίας). Η κατάσταση του οδικού δικτύου της Περιφέρειας έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και ειδικά στην Εθνική Οδό 2 (Ε.Ο.2) και Εθνική Οδό 51 (Ε.Ο.51), στις οποίες έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις τα τελευταία χρόνια. Σημαντική εξάλλου αναμένεται η βελτίωση των μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης με την ολοκλήρωση του ανατολικού τομέα της Εγνατίας Οδού και των τεσσάρων καθέτων αξόνων.

Η Εγνατία οδός εντάσσεται στα διευρωπαϊκά δίκτυα και καλύπτει τον άξονα Ηγουμενίτσα – Γέφυρα Κήπων Έβρου, μήκους 680 χλμ. περίπου, ενώ τμήμα της διασχίζει την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης σε μήκος 258 χλμ. περίπου. Η Εγνατία Οδός συνδέεται με 8 κάθετους οδικούς άξονες που αποβλέπουν στη διασύνδεση της Ελλάδας με τους κυρίως διευρωπαϊκούς οδικούς άξονες. Από αυτούς, οι 4 κάθετοι άξονες προς Βουλγαρία βρίσκονται μέσα στα όρια της Περιφέρειας, συνολικού μήκους 254 χλμ. περίπου.

Στην Περιφέρεια Μακεδονίας-Θράκης λειτουργούν σήμερα δυο πολιτικά αεροδρόμια, της Καβάλας που εξυπηρετεί και τους Νομούς Δράμας και Ξάνθης και της Αλεξανδρούπολης που εξυπηρετεί και το Νομό Ροδόπης. Αεροπορική σύνδεση υπάρχει μόνο με την Αθήνα.

Στην Περιφέρεια λειτουργούν σήμερα 8 λιμάνια, τα οποία διακρίνονται σε εθνικής και τοπικής σημασίας. Εθνικής σημασίας έχουν χαρακτηριστεί τα νέα εμπορικά λιμάνια της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας, που περιλαμβάνονται στους 13 σημαντικότερους λιμένες της χώρας από πλευράς διακίνησης επιβατών και εμπορευμάτων, ενώ τοπικής σημασίας έχουν χαρακτηριστεί δύο στον ηπειρωτικό χώρο, τρία στη Θάσο και ένα στη Σαμοθράκη. Επίσης υφίστανται επτά αλιευτικά καταφύγια στον ηπειρωτικό χώρο, δύο στη Θάσο και ένα στη Σαμοθράκη.

Το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης είναι τεχνητό και αναπτύσσεται κατά μήκος του ΝΑ ανοικτού θαλάσσιου μετώπου της πόλης σε δυο λειτουργικούς χώρους, το Νέο Εμπορικό – Επιβατικό Λιμάνι και το υπάρχον λιμάνι. Το νέο λιμάνι της πόλης σχεδιάστηκε και υλοποιείται με την προοπτική να έχει σημαντική διαμετακομιστική κίνηση, με απαραίτητη προϋπόθεση την εξασφάλιση οδικής και σιδηροδρομικής σύνδεσης με το Ορμένιο και κατ' επέκταση με τον διευρωπαϊκό αυτοκινητόδρομο που συνδέει την Κεντρική Ευρώπη με την Κωνσταντινούπολη.

Το βασικό δίκτυο μεταφορών στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας είναι το οδικό, το οποίο αποτελεί τον κύριο και μοναδικό τρόπο μεταφοράς που είναι διαθέσιμος σε μεγάλο τμήμα των επιλέξιμων περιοχών. Η ανάπτυξη αυτού του οδικού δικτύου κατέχει πρωτεύουσα θέση λόγω της πιο εύκολης προσαρμογής του σε ένα κατ' εξοχήν ορεινό τοπίο όπως των συγκεκριμένων περιοχών.

Η εδαφική περιοχή στο πλαίσιο της διασυνοριακής συνεργασίας διασχίζεται από τρεις Δι- Ευρωπαϊκούς Διαδρόμους Μεταφορών – ήτοι, τον Διάδρομο Νο. 4, Νο. 9 και Νο. 10. Ο Διάδρομος Μεταφορών Νο. 10 εφάπτεται τρόπον τινά των ορίων της περιοχής δεδομένου ότι εξυπηρετεί συνοριακούς σκοπούς μέσω του διασυνοριακού σημείου ελέγχου Νόβο Σέλο- Ορμένιον.

Γενικότερα, η χωροταξική διάταξη των διεθνών διαδρόμων μεταφορών συμβάλλει τόσο στην ενσωμάτωση της επιλέξιμης περιοχής στο δίκτυο των Πανευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών, όσο και στην άμεση διασυνοριακή διέλευση επιβατών και εμπορευμάτων. Μέρος των υφιστάμενων εγκαταστάσεων του σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου που αποτελούν κομμάτι αυτών των διαδρόμων δεν πληρούν τα διεθνή πρότυπα και προδιαγραφές σχετικά με τη μεταφορά σε υψηλές ταχύτητες.

Τα σημεία διασυνοριακού ελέγχου μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας είναι ανεπαρκή, δεδομένου ότι, μέχρι σήμερα, ο αριθμός τους ανέρχεται σε μόλις δύο, τα οποία βρίσκονται στις παρυφές της περιοχής. Κατά μήκος των νοτίων συνόρων, το τοπίο είναι κατ' εξοχήν ορεινό, ενώ οι υπάρχουσες οδικές αρτηρίες είναι κακοσυντηρημένες και ακατάλληλες ως προς την πρόσβαση στα σημεία διασυνοριακού ελέγχου. Παρ' όλα αυτά, κατόπιν διακρατικής συμφωνίας, θα τεθούν σε λειτουργία τρεις νέοι σταθμοί, αν και δε θα διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή ως προς την προσβασιμότητα.

3.5 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στον τομέα του περιβάλλοντος και του πολιτισμού, η περιοχή είναι πλούσια σε φυσικούς και πολιτισμικούς πόρους. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος, γίνεται περισσότερο από αναγκαία η ανάπτυξη συνεργασίας για την

ανάδειξη, αξιοποίηση, προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ενώ πρέπει να αναπτυχθούν και εναλλακτικές μορφές.

Στην επιλέξιμη περιοχή του Νομού Έβρου⁶² η διαφορετική σύσταση του εδαφικού υποστρώματος, το έντονο ανάγλυφο της βόρειας Ελλάδας συμβάλλουν στη μεγάλη ποικιλία του φυσικού τοπίου. Η ποικιλία των διαμορφούμενων βιοκλιμάτων σε συνδυασμό με τους παραπάνω παράγοντες, αντικατοπτρίζεται στην ποικιλία και στο μωσαϊκό της βλάστησης καθώς και στη μεγάλη βιοποικιλότητα. Η έντονη ποικιλότητα των οικοσυστημάτων εμφανίζεται ακόμα και σε μικρή σχετικά επιφάνεια.

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας ανάμεσα στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, το κλίμα και η ποικιλία των βιοτόπων συμβάλλουν στον ιδιαίτερο χαρακτήρα και τον μεγάλο αριθμό ειδών ζώων και ειδικά πτηνών. Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα περισσότερα από 450 είδη πουλιών, τα περισσότερα των οποίων παρατηρήθηκαν στη Βόρεια Ελλάδα ενώ πολλά από αυτά είναι μεταναστευτικά.

Όσον αφορά τους υδάτινους πόρους στο Νομό Χάσκοβο , σημαντική θεωρείται η περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος ύδρευσης σε μερικούς πιο απομακρυσμένους οικισμούς, η δημιουργία αποχετευτικού δικτύου σε όλη την περιοχή, καθώς επίσης και η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρήθηκε η περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής η οποία βοηθά στην αντίληψη της κατάστασης της περιοχής, αλλά και στην κατανόηση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων τα οποία θα αναπτυχθούν στην ανάλυση SWOT του επόμενου κεφαλαίου.

⁶² Συνέντευξη με τον Κο Καρυπίδη Γεώργιο, υπάλληλο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, στις 30/06/03

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

SWOT ANALΥΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε μια περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των επιλέξιμων διασυνοριακών περιοχών. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ισχύει γενικότερα στον προγραμματισμό και στο σχεδιασμό το επόμενο στάδιο είναι η ανάλυση των δυνατών και αδύνατων σημείων της εξεταζόμενης περιοχής που αντανakλά τις ολικά διαφοροποιημένες συνθήκες της διασυνοριακής περιοχής, ώστε να προκύπτουν οι δυνατότητες και οι κίνδυνοι καθώς και οι στρατηγικές και οι στόχοι που πρέπει, ιδιαίτερα όταν, όπως στην προκειμένη περίπτωση, πρόκειται για έργα στα οποία ο δείκτης συνεργασίας πρέπει να είναι υψηλός.

4.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT

Η SWOT (STRENGTHS-WEAKNESSES-OPPORTUNITIES-THREATS)⁶³ ανάλυση βασίστηκε στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της επιλέξιμης περιοχής του προγράμματος ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ και με γνώμονα τους νέους προσανατολισμούς που προκύπτουν από την Ανακοίνωση της Επιτροπής της 28 Απριλίου 2000 από το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (1999) και από τα αποτελέσματα των μεγάλων έργων του INTERREG I και INTERREG II.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται:

- Στην παραδοχή ότι τα εθνικά σύνορα δεν μπορεί να αποτελούν εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του Ευρωπαϊκού εδάφους, ιδιαίτερα

⁶³ SWOT είναι τα αρχικά των λέξεων strengths=δυνατά (σημεία), weaknesses=αδυναμία (αδύνατα σημεία), opportunities=ευκαιρίες, threats = απειλές, κίνδυνοι.

- σε μία περίοδο όπου η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρείται επιβεβλημένη για την περαιτέρω αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη.
- Στην ενδυνάμωση των μεθοριακών σταθμών, δηλαδή των πυλών εισόδου και εξόδου των κρατών, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στρατηγικών.
 - Στην ενδυνάμωση των οικονομιών και της κοινωνικής ζωής των επιλέξιμων περιοχών ώστε να αποφευχθεί περαιτέρω περιθωριοποίηση τους, τόσο εντός των εθνικών συνόρων, όσο και στο διαμορφούμενο νέο Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο.
 - Στα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής (μεγάλοι ορεινοί όγκοι, ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες) που δημιουργούν έντονα προβλήματα στην προσπελασιμότητα των όμορων συνοριακών περιοχών και κατά συνέπεια εμπόδιο στην ομαλή διακίνηση ατόμων και αγαθών.
 - Στην αξιοποίηση της ιδιαίτερης γεωγραφικής θέσης της περιοχής και στην περαιτέρω ανάδειξή της ως στρατηγικό κόμβο διέλευσης διευρωπαϊκών δικτύων (ενεργειακών, μεταφορών, τηλεπικοινωνιακών) σε συνδυασμό με τη σχετικά μικρή απόσταση από την Παραεξίνα ζώνη αλλά και την Ασία.
 - Στην αναγκαιότητα ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε κλάδους κοινού ενδιαφέροντος αλλά και ευρωπαϊκού προσανατολισμού για την καλύτερη μελλοντικά ενσωμάτωση της οικονομίας της περιοχής στον ενιαίο Ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο.
 - Στην προστασία και αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος της περιοχής με σκοπό την εξασφάλιση πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων και για τις δύο χώρες που θα ανοίξουν νέες δυνατότητες και προοπτικές εναλλακτικών μορφών οικονομικής δραστηριοποίησης και ανάπτυξης.
 - Στη διασφάλιση συνθηκών αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης με την προστασία και την ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος (έδαφος, ύδατα, βιοπικιοιλότητα, δάση).
 - Στη διαμόρφωση νέων σχέσεων ισορροπίας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, ώστε να αναχαιπιστεί η διαπιστωμένη τάση απερήμωσης και η επακόλουθη αστική συγκέντρωση, φαινόμενα πηγές οικονομικών και κοινωνικών δυσλειτουργιών.

- Στην ενθάρρυνση της διασυνοριακής συνεργασίας των φορέων οικονομικού προγραμματισμού και φυσικού σχεδιασμού καθώς και των φορέων εκπαίδευσης και έρευνας.
- Στην άμβλυση των χωρικών ανισοτήτων σε όρους πληθυσμιακής μεταβολής έτσι ώστε να αντιμετωπισθούν τα έντονα προβλήματα πληθυσμιακής αραιώσης της περιοχής και αντίστοιχης υπερσυγκέντρωσης προς τα μητροπολιτικά κέντρα.
- Στην διατήρηση του κεφαλαίου φυσικών πόρων σε υψηλό επίπεδο που να επιτρέπει τη μακροπρόθεσμη συντήρηση ή ανάπτυξή τους και τη μείωση των ανθρώπινων παρεμβάσεων.
- Στη διαμόρφωση κοινής αντίληψης για τη διασυνοριακή συνεργασία σε επίπεδο πολιτιστικό, γλωσσικό, οικονομικό, τεχνικό, διοικητικό, γεωπολιτικό
- Στην αντιμετώπιση θεσμικών διαφορών και διαφορετικών πολιτικών που καθιστούν συχνά δυσχερή την ανάπτυξη συνεργασίας.
- Στην διαμόρφωση ασφαλών συνθηκών διαβίωσης και άμβλυση προβλημάτων που προκύπτουν από φαινόμενα λαθρομετανάστευσης.⁶⁴

Η Ελληνο-βουλγαρική διασυνοριακή περιοχή

Δυνατά και αδύνατα σημεία

Η Διασυνοριακή περιοχή έχει διακριτά δυνατά και αδύνατα σημεία σε ό,τι αφορά τόσο στη χωρική ανάπτυξη, όσο και στις οικονομικές δομές καθώς και στις υποδομές (υπό την έννοια των μεταφορικών συνδέσεων και δικτύων).

Η νέα οικονομικό-κοινωνική κατάσταση που φαίνεται να διαμορφώνεται στην περιοχή (και ιδιαίτερα στην Βουλγαρική πλευρά των συνόρων) δείχνει να έχει τις δυνατότητες να αποκτήσει μία σημαντική αναπτυξιακή δυναμική ώστε να καταστήσει την περιοχή ευρύτερο πόλο της απαιτούμενης αναπτυξιακής διαδικασίας και της θεμιτής επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου τόσο στην ενδοχώρα των Βαλκανίων, όσο και στην ευρύτερη περιοχή, δηλαδή στην Παραευξείνια Ζώνη και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ιστορικά, η διασυνοριακή συνεργασία είχε αναλάβει την υποχρέωση να επιλύσει προβλήματα που ήταν ακριβώς συνδεδεμένα με την παρουσία των

⁶⁴ πρόσβαση στο www.interreg.gr

συνόρων: εναρμόνιση των σπουδαιότερων δομών, κοινωνικής και οικονομικής συνεργασίας, πολιτιστικής ανταλλαγής. Η εμπειρία που αποκτήθηκε, χρησιμοποιήθηκε για να δημιουργηθούν εκατέρωθεν των συνόρων πόλοι εμπειρογνωμοσύνης, κέντρα πόρων και επαγγελματικών δικτύων, ικανά να διασφαλίσουν την τεχνική και πολιτιστική αλληλεγγύη που είναι απαραίτητη για την εφαρμογή κάθε προγράμματος συνεργασίας.

Με την τοποθέτηση της προοπτικής η διασυνοριακή περιοχή μπορεί να αποτελέσει τμήμα ευρύτερου πλαισίου συνεργασίας, μπορεί να επιτευχθεί ολοκληρωμένη προσέγγιση σε τομείς ευρύτερου δυναμικού ανάπτυξης του τουρισμού ή αξιοποίησης του δυναμικού των φυσικών της πόρων.

Η εικόνα της χωρικής ανάπτυξης της διασυνοριακής περιοχής παρουσιάζει πολλές εσωτερικές διαφοροποιήσεις.

Συγκεκριμένα:

- Μεγάλα αστικά κέντρα με υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης πληθυσμού.
- Αγροτικές περιοχές, των οποίων η οικονομική δομή δεν διακρίνεται για τη συνοχή της. Οι περιοχές αυτές έχουν επίσης και χαμηλό επίπεδο προσβασιμότητας, λόγω ελλιπών δικτύων σύνδεσης.
- Δυναμικές περιοχές με καλό επίπεδο ανάπτυξης.

Με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. για τον προσδιορισμό του χαρακτήρα των ζωνών περιοχών του Ευρωπαϊκού εδάφους, η επιλέξιμη περιοχή μπορεί να χαρακτηριστεί αμιγώς αγροτική και ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη.

Υπάρχει μία διάταξη σημαντικών αστικών κέντρων και από τις δύο πλευρές των συνόρων παράλληλη προς τον άξονα Ανατολή – Δύση. Στο εσωτερικό της επιλέξιμης περιοχής υπάρχει ένα δευτερεύον δίκτυο μικρότερων αστικών κέντρων.

Ως κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της επιλέξιμης περιοχής είναι οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι που επηρεάζουν άμεσα την ευκολία πρόσβασης στις εκατέρωθεν περιοχές των συνόρων. Ταυτόχρονα οι πλούσιοι κοινοί υδατικοί πόροι αποτελούν στρατηγικής σημασίας παράγοντες για την οικονομική ανάπτυξη και τη διατήρηση ευαίσθητων οικοσυστημάτων (υγράτοποι στα δέλτα, παραποτάμια δάση κλπ.).

Η διαχείριση των πόρων αυτών απαιτεί ιδιαίτερα προσεκτική και συντονισμένη από τις δύο πλευρές διαχείριση. Οι υδροφόροι ορίζοντες που αποτελούν στρατηγικής σημασίας παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης και

διατήρησης σημαντικών οικοτόπων για τις δύο χώρες και για το λόγο αυτό συνιστάται η ορθολογική χρήση και αξιοποίησή τους.

Παρά τα αναπτυξιακά προγράμματα που έχουν εφαρμοστεί στην διασυνοριακή περιοχή, οι διαφορές στο επίπεδο διαβίωσης και ανάπτυξης στο εσωτερικό της περιοχής είναι εμφανείς. Η οικονομική δομή και ανάπτυξη της διασυνοριακής περιοχής χαρακτηρίζεται από σημαντικές διαφορές στην ποιότητα ζωής, γεγονός που αντικατοπτρίζεται σε όλα τα επίπεδα οικονομικής ζωής της περιοχής. Οι μεγάλες αντιθέσεις που παρουσιάζονται στην Βουλγαρική πλευρά εξαιτίας των έντονων πολιτικό-οικονομικών ανακατατάξεων των τελευταίων χρόνων δεν έχουν δώσει τη δυνατότητα στην τοπική οικονομία να ωριμάσει και να δημιουργήσει δομές που ήδη υπάρχουν στην ελληνική πλευρά, γεγονός που λειτουργεί ανασταλτικά στον προγραμματισμό ολοκληρωμένων συνδυαστικών πολιτικών ανάπτυξης.

Η διασυνοριακή περιοχή παρουσιάζει μία σχετική ομοιομορφία που χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στις ηλικίες 15-64. Λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού από την ύπαιθρο προς τα αστικά κέντρα παρατηρείται έντονο φαινόμενο απεργήμωσης της υπαίθρου που ενισχύεται και από τις δύσκολες συνθήκες εύρεσης εργασίας.

Το επίπεδο απασχόλησης στην επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος παρουσιάζεται διαφοροποιημένο εκατέρωθεν των συνόρων με σαφώς θετικότερη εικόνα στην ελληνική πλευρά. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι υπάρχουν ερευνητικά πανεπιστημιακά ιδρύματα στην περιοχή με υψηλής ποιότητας έμπυχο δυναμικό, μπορεί η εικόνα να βελτιωθεί περισσότερο και να αποτελέσει τομέα ανάπτυξης της συνεργασίας των τοπικών οικονομιών. Επίσης, διαπιστώνεται έλλειψη σε εξειδικευμένα στελέχη στους νέους τομείς οικονομίας και διοίκησης διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως καταγράφεται και από αντίστοιχες έρευνες αγοράς.

Στις υποδομές η συγκεκριμένη διασυνοριακή περιοχή στο σύνολό της θεωρείται κομβικό σημείο στα Βαλκάνια και υποστηρίζεται με μεγάλο αριθμό επενδύσεων για αύξηση της δυναμικότητας μεγάλων μεταφορικών υποδομών (διευρωπαϊκοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια). Επίσης υπάρχει σχεδιασμός για σημαντικές επενδύσεις από ιδιώτες. Στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας δεν είναι ικανοποιητική η κατάσταση του στον Πανευρωπαϊκό Διάδρομο ΙΧ (Ελσίνκι – Αλεξανδρούπολη). Έχουν δρομολογηθεί επενδύσεις σε θέματα υποδομών αλλά ο

σχεδιασμός δεν είναι επαρκής για τις καταγεγραμμένες ανάγκες. Η έλλειψη μεταφορικών συνδέσεων μέσω του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου αποτελεί ακόμα και σήμερα βασικό ανασταλτικό παράγοντα ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

Τα εν ενεργεία σημεία διασυνοριακών διαβάσεων μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας είναι ανεπαρκή, δεδομένου ότι, μέχρι σήμερα, ο αριθμός τους ανέρχεται σε μόλις δύο, τα οποία βρίσκονται στις παρυφές της περιοχής. Η κατόπιν διακρατικής συμφωνίας του έτους 1994 αποφασισθείσα διάνοιξη τριών νέων διόδων αυξάνει σημαντικά τις δυνατότητες επικοινωνίας αλλά δημιουργεί ανάγκες για απαραίτητες υποδομές, εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό. Κατά μήκος των νοτίων συνόρων, το τοπίο είναι κατ' εξοχήν ορεινό, ενώ οι υπάρχουσες οδικές αρτηρίες είναι κακοσυντηρημένες και ακατάλληλες ως προς την πρόσβαση στα σημεία διασυνοριακού ελέγχου.

Στον τομέα του περιβάλλοντος και του πολιτισμού, η περιοχή είναι πλούσια σε φυσικούς και πολιτισμικούς πόρους. Υπάρχουν διασυνοριακοί ποταμοί (Εβρος), δρυμοί, επιφανειακά νερά με αποτέλεσμα επιβαρύνσεις σε απόβλητα να μεταφέρονται από την Βουλγαρία προς την Ελλάδα. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος, γίνεται περισσότερο από αναγκαία η ανάπτυξη συνεργασίας για την ανάδειξη, αξιοποίηση, προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων ενώ πρέπει να αναπτυχθούν και εναλλακτικές μορφές.

Στην επιλέξιμη ελληνική περιοχή η διαφορετική σύσταση του εδαφικού υποστρώματος, το έντονο ανάγλυφο της βόρειας Ελλάδας συμβάλλουν στη μεγάλη ποικιλία του φυσικού τοπίου. Η ποικιλία των διαμορφούμενων βιοκλιμάτων σε συνδυασμό με τους παραπάνω παράγοντες, αντικατοπτρίζεται στην ποικιλία και στο μωσαϊκό της βλάστησης καθώς και στη μεγάλη βιοποικιλότητα. Από χλωριδική άποψη στην βόρεια Ελλάδα απαντούν δύο κυρίως χλωριδικές μονάδες: η ευρωπαϊκή (Ευρασιατική) και η Ιρανοκασπική (ποντιακή). Η έντονη ποικιλότητα των οικοσυστημάτων εμφανίζεται ακόμα και σε μικρή σχετικά επιφάνεια.

Όσον αφορά τους υδάτινους πόρους στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας, σημαντική θεωρείται η περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος ύδρευσης σε μερικούς πιο απομακρυσμένους οικισμούς, η δημιουργία αποχετευτικού δικτύου σε όλη την περιοχή, καθώς επίσης και η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων.

Η μεγαλύτερη ατμοσφαιρική ρύπανση προκαλείται από το εργοστάσιο παραγωγής ενέργειας Μαρίτσα Ιστόκ. Παρότι βρίσκεται έξω από τα όρια της

επιλεγμένης περιοχής, οι επιβλαβείς ατμοσφαιρικές εκπομπές του έχουν διασυνοριακό αντίκτυπο. Η καθαρότητα του ατμοσφαιρικού αέρα εξαρτάται αφενός μεν από τη συμμόρφωση στα πρότυπα που ορίζονται βάσει Ευρωπαϊκών προδιαγραφών και αφετέρου δε από την αναβάθμιση των τεχνολογικών δυνατοτήτων στις επιχειρήσεις και την εισαγωγή επαρκώς αποτελεσματικών μεθόδων ούτως ώστε να φιλτράρονται οι επιβλαβείς εκπομπές.

Ευκαιρίες και κίνδυνοι

Ο χαμηλός βαθμός διασυνοριακής συνεργασίας, η διάρθρωση της οικονομικής βάσης με προτεραιότητα εθνικούς σχεδιασμούς, η συνεχή συσσώρευση πληθυσμού και οικονομικής δραστηριότητας σε αστικά κέντρα και η επακόλουθη απερίημωση αποτελούν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή πορεία της περιοχής.

Η ύπαρξη αναπτυξιακών προγραμμάτων τόσο στη συγκεκριμένη διασυνοριακή ζώνη όσο και στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, αποτελούν αξιόλογες ευκαιρίες ανάπτυξης διασυνοριακής συνεργασίας υψηλού επιπέδου με στόχο την οικονομική και κοινωνική ομογενοποίηση σε ανώτερο επίπεδο του σημερινού καθώς και στη βελτίωση των όρων και των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού της εξεταζόμενης περιοχής και της ευρύτερης περιφέρειας.

Η πολιτική επιλογή της διεύρυνσης της Ε.Ε. προς ανατολάς, καθώς και η μείωση της έντασης στην ευρύτερη Βαλκανική αποτελούν ευκαιρία για το σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινών αξόνων αναπτυξιακής πολιτικής, με σκοπό την αποφυγή της περαιτέρω περιθωριοποίησης της περιοχής και την προσαρμογή της στα πλαίσια του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, όπως αυτός ορίζεται από τις σχετικές επίσημες οδηγίες της Ε.Ε.

Παρά τον ανεπαρκή βαθμό διασύνδεσης των περιοχών, γεγονός που προκαλεί δυσλειτουργίες στη διαδικασία ανάπτυξης της περιοχής, η διέλευση διευρωπαϊκού δικτύου φυσικού αερίου της περιοχής, δίνει τη δυνατότητα ενίσχυσης του ρόλου της διασυνοριακής περιοχής ως κομβικού σημείου, γεγονός που δημιουργεί μεγαλύτερες ευκαιρίες οικονομικής αλλά και κοινωνικής δραστηριοποίησης και ανάπτυξης.

Η περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών της περιοχής δημιουργεί κινδύνους περαιτέρω υποβάθμισης των ευαίσθητων και αξιόλογων περιβαλλοντικών και πολιτισμικών πόρων της περιοχής. Εμφανής είναι ο κίνδυνος από την αλόγιστη

χρήση των φυσικών πόρων και από την μόλυνση του φυσικού περιβάλλοντος από τα απόβλητα. Επίσης, η άναρχη ανάπτυξη του τουρισμού, φαινόμενο που θα μπορούσε να ενταθεί τα επόμενα χρόνια, επιτείνει την ανάγκη για προστασία και ορθολογική αξιοποίηση των διασυνοριακών πολιτισμικών πόρων με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η υψηλή ανεργία και το φαινόμενο της ερήμωσης είναι δύο περαιτέρω κίνδυνοι για την περιοχή που επιβάλλουν τη συνεργασία των ερευνητικών ιδρυμάτων της διασυνοριακής περιοχής με σκοπό την σωστή διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και την προώθηση της απασχόλησης αλλά και τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών σε τομείς της κοινωνικής ζωής.⁶⁵

4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η θέση της επιλέξιμης περιοχής του προγράμματος **INTERREG III ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ** είναι στρατηγικής σημασίας λόγω της φυσικής της χωροθέτησης αφού θεωρείται κόμβος των διηπειρωτικών μεταφορικών, ενεργειακών και επικοινωνιακών δικτύων αφενός, αλλά και της τοποθέτησής της στην τομή των αξόνων των διευρωπαϊκών συνδέσεων (Βορράς-Νότου: κάθετες συνδέσεις Εγνατίας Οδού με Βουλγαρία) στα δημιουργούμενα διεθνή δίκτυα υποδομής αφετέρου.

Η στρατηγική του προγράμματος θα πρέπει να συνεισφέρει στην ισόρροπη ανάπτυξη των όμορων διασυνοριακών περιοχών, η οποία θα βελτιώσει τις οικονομικές δυνατότητες και θα ενισχύσει τον κοινωνικοοικονομικό ιστό των όμορων περιοχών σε όφελος του συνόλου των πολιτών της διασυνοριακή περιοχής.

⁶⁵ Τα δυνατά και αδύνατα σημεία καθώς και οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι στις επιλέξιμες περιοχές καταγράφηκαν με την βοήθεια του κ. Ντακοζούδη Αθανάσιο Διευθυντή του τμήματος Σχεδιασμού και Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, Αύγουστος 2003.

4.2.1. Διασυνοριακές υποδομές

Οι υποδομές είναι ουσιαστικής σημασίας για την περιοχή ως κόμβος διευρωπαϊκών μεταφορικών δικτύων και καθιστά στρατηγικής σημασίας την θέση της σε διασυνοριακό αλλά και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Γι αυτό το λόγο έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στον εθνικό σχεδιασμό για τις υποδομές (ύπαρξη διεθνούς αερολιμένα, λιμανιών εθνικής σημασίας κλπ) οι οποίες έχουν βελτιωθεί σημαντικά - λαμβάνοντας υπόψη του πόρους που έχουν διατεθεί στο INTERREG II, ΚΠΣ II (τμήμα κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού, λιμάνι της Αλεξανδρούπολης κλπ) αλλά και αυτούς που θα διατεθούν από το Γ΄ ΚΠΣ (ολοκλήρωση του ανατολικού τομέα της Εγνατίας Οδού, κλπ) με αποτέλεσμα να υποστηρίζεται ουσιαστικά η διασύνδεσή της με την υπόλοιπη χώρα αλλά και με τις γειτονικές χώρες.

Η περαιτέρω βελτίωση των διασυνοριακών μεταφορικών υποδομών (σε συνδυασμό με τα ήδη προς υλοποίηση έργα) θα δώσει την απαραίτητη ώθηση στην περιοχή για την ενίσχυση της θέσης της ως κύριος μεταφορικός κόμβος στα Βαλκάνια με αποτέλεσμα την αύξηση της δυναμικότητας των κυρίων μέσων (διευρωπαϊκοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί άξονες) που θα τονώσουν επίσης την ευρύτερη διεθνική σημασία και εξωστρέφεια της ευρύτερης περιοχής.

Η διευκόλυνση της επικοινωνίας και ελεύθερης ροής πολιτών, προϊόντων και υπηρεσιών που οφείλεται στις κομβικές διασυνοριακές μεταφορικές υποδομές που υπάρχουν στην περιοχή δημιουργεί επίσης ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά την ασφάλεια των συνόρων των δύο χωρών αφού αποτελεί εύκολο μέσο διέλευσης λαθρομεταναστών και διακίνησης λαθρεμπορίου.

Σε αρκετά υψηλό επίπεδο βρίσκεται το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο (σύνδεση με την Βουλγαρία με δυο διεθνείς άξονες οπτικών καλωδίων στην Σόφια και στο Χάσκοβο αλλά η περαιτέρω αναβάθμισή του θα βοηθήσει στην βελτίωση της διασυνοριακής επιχειρηματικότητας και θα δώσει την δυνατότητα ανάπτυξης διασυνοριακών πολυτομεακών δικτύων παροχής πληροφοριών σύγχρονης τεχνολογίας. Η δημιουργία τέτοιων δικτύων θα αποτελέσει τη νέα κατάσταση για τη δημιουργία νέων διασυνδέσεων μεταξύ των υφιστάμενων ή τη βελτίωση των υπάρχουσών με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την αποφυγή της

συγκέντρωσης πλούτου και πληθυσμού σε περιοχές που είναι καλύτερα στελεχωμένη σε υποδομές.

Επίσης πρέπει να αναπτυχθούν και να βελτιωθούν οι υποδομές περιβάλλοντος στις διασυνοριακές περιοχές (αξιοποίηση κοινών υδροφόρων οριζόντων, προστασίας διασυνοριακών ποταμών, προστασία παράκτιας ζώνης, αξιοποίηση χερσαίας ζώνης των λιμένων, επίλυση τοπικών διασυνοριακών προβλημάτων διάθεσης υγρών και στερεών αποβλήτων κλπ) που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και θα προστατεύσουν το φυσικό περιβάλλον από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

4.2.2 Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση

Η στήριξη και η ενθάρρυνση παραγωγικών δραστηριοτήτων στους τομείς μεταποίησης και των υπηρεσιών με έμφαση στον εξαγωγικό προσανατολισμό αποτελούν την βάση οικονομικής σχέσης της περιοχής. Με το πρόγραμμα πρέπει να υποστηριχθούν οι διασυνοριακές επιχειρηματικές συνεργασίες που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα, αυξάνουν τις οικονομικές σχέσεις σε μορφή διασυνοριακού εμπορίου και βελτιώνουν την απασχόληση.

Η σημαντική συγκέντρωση εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων διεθνούς εμβέλειας αποτελεί πολύτιμη βάση για την υποστήριξη δημιουργίας τακτικών δομών συνεργασίας μεταξύ φορέων και υπηρεσιών σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος με την υποστήριξη της νέας τεχνολογίας και καινοτομίας.

Η στενότερη διασυνοριακή επιχειρηματική συνεργασία θα επιτρέψει στη διασυνοριακή περιοχή να υποστηρίξει την τοπική οικονομία και να αποτελέσει Βαλκανικό «πόλο» προόδου και ανάπτυξης.

Ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού το πλεονέκτημα της ποικιλομορφίας και του φυσικού πλούτου της εξεταζόμενης περιοχής προσελκύει τα τελευταία χρόνια πολλούς επισκέπτες και έχει επιτύχει να αναπτύξει διάφορους τύπους τουριστικής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να αναδεικνύεται ως αναπτυσσόμενη οικονομική δραστηριότητα. Για να ισχυροποιηθεί περισσότερο, πρέπει να αναβαθμιστούν κοινές εναλλακτικές μορφές τουρισμού (για την αξιοποίηση ορεινών όγκων, λιμνών

κλπ) που θα βελτιώσουν την επιχειρηματικότητα στον τουριστικό τομέα, την κοινή προώθηση και αξιοποίηση τουριστικών προϊόντων.

Ο «σύνδεσμος» που θέτει η συγκεκριμένη στρατηγική είναι η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων ως κυτάρου αναπαραγωγής για την ανάπτυξη ευρύτερων διασυνοριακών κοινωνικό-πολιτιστικών και τεχνολογικών σχέσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για την περιοχή του προγράμματος σε συνδυασμό με την ενίσχυση των οικονομικών συναλλαγών και την ανάδειξη των τοπικών παραγωγικών κέντρων ως κοινών στρατηγικών κόμβων διαμετακόμισης προϊόντων και υπηρεσιών.

4.2.3 Ποιότητα ζωής /Περιβάλλον /Πολιτισμός

Η συγκεκριμένη περιοχή λειτουργεί ως διεπιφάνεια δύο διαφορετικών χωρών και υφίσταται τις επιπτώσεις που έχουν σχέση με κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις, λόγω του αυξημένου όγκου μετακινήσεων εμπορευμάτων, ανθρώπων κλπ.

Τα έντονα σημάδια της αλληλεπίδρασης των πολιτισμών που είναι εμφανή εκατέρωθεν των συνόρων με το μεγάλο αριθμό αναξιοποίητων ως επί το πλείστον μέχρι σήμερα μνημείων αλλά και άλλων πολιτιστικών πόρων μπορούν να αποτελέσουν ένα αξιόλογο σημείο αναφοράς, τόσο για την ανάπτυξη των στενότερων κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των λαών και την παραγωγή σύγχρονου πολιτισμού, όσο και του σπάνιου φυσικού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζει την περιοχή. Η αξιοποίηση αυτού του πλούτου (φυσικού και πολιτιστικού) πρέπει να συνδυάζει δύο σκοπούς-προστασία και ανάδειξη-και να υποστηρίζει σύγχρονες μορφές πολιτισμού (θέατρο, μουσική, ζωγραφική, βιβλίο κλπ).

Σε όλους τους τομείς παροχής υπηρεσιών απαιτείται ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποστήριξης έτσι ώστε να καταστεί ξεκάθαρη η κοινή επιθυμία των κοινωνικό-πολιτικών δυνάμεων στην περιοχή για παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών στο βαλκανικό χώρο. Ιδιαίτερα στον τομέα της υγείας το υψηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών στην περιοχή του προγράμματος πρέπει να υποστηριχθεί περαιτέρω με την υποστήριξη της νέας τεχνολογίας (τηλεϊατρική) έτσι ώστε να

βελτιωθούν οι συνθήκες υγιεινής στην περιοχή και το επίπεδο παρεχομένων υπηρεσιών.

Είναι κοινή παραδοχή ότι ο πολιτισμός ενώνει τους λαούς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η περιοχή του προγράμματος έχει αποτελέσει πεδίο πολιτιστικής ανταλλαγής για αιώνες και δεν αποτελεί νέο χαρακτηριστικό. Οι ήδη υπάρχουσες δομές θα πρέπει να ενισχυθούν με γνώμονα τη διατήρηση της τοπικής παράδοσης (λαογραφικής, λογοτεχνικής, μουσικής κλπ.) και με την υποστήριξη των νέων τεχνολογιών να καλύψει και τις νέες δραστηριότητες που αναπτύσσονται.⁶⁶

⁶⁶ Συνέντευξη με την κα Παρισίδου Δέσποινα υπάλληλο της Διεύθυνσης Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ν. Έβρου, στις 18/09/2003

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΒΡΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ INTERREG II

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προγράμματα INTERREG II (1994-1999) και PHARE CBC αποτέλεσαν για την Ελλάδα και τη Βουλγαρία μια πρώτη σημαντική ευκαιρία για θεσμοθετημένη, προγραμματική συνεργασία με στόχο την από κοινού λήψη αποφάσεων για την ανάπτυξη των παραμεθόριων ελληνοβουλγαρικών περιοχών που χαρακτηρίζονταν από:

- Αναπτυξιακή υστέρηση λόγω της διπλής περιφερειακότητας τους.
- Σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες
- Μειωμένης αποτελεσματικότητας παρεμβάσεις λόγω ανύπαρκτης ή μειωμένης συνεργασίας στον επιχειρηματικό τομέα, τον ερευνητικό, καθώς και στους τομείς των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της υγείας και του πολιτισμού.

Ο γενικός στόχος της πρωτοβουλίας INTERREG II και PHARE CBC ήταν και παραμένει να μην αποτελούν τα εθνικά σύνορα εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του ευρωπαϊκού εδάφους.

Για πρώτη φορά, λοιπόν, εκπρόσωποι των δύο Χωρών μέσω κοινών θεσμοθετημένων δομών επικεντρώθηκαν στα κοινά προβλήματα και επιδίωξαν τη σύγκλιση των εθνικών προτεραιοτήτων ώστε οι λαμβανόμενες αποφάσεις να οδηγούν σε ολοκλήρωση των επιλογών εκατέρωθεν των συνόρων.

Επισημαίνεται ότι το Πρόγραμμα Ελλάδα-Βουλγαρία κατένειμε τους πόρους στα ακόλουθα υποπρογράμματα.

Υποπρόγραμμα 1 - Βασικές υποδομές.

Υποπρόγραμμα 3 - Ανάπτυξη αγροτικού χώρου.

Υποπρόγραμμα 4 - Ενίσχυση οικονομικής βάσης.

Υποπρόγραμμα 5 - Ποιότητα ζωής-Περιβάλλον.

Υποπρόγραμμα 6 - Ανθρώπινο δυναμικό.

Η λειτουργία της Κοινής Επιτροπής Σχεδιασμού και Παρακολούθησης, της Κοινής Γραμματείας και των Κοινών Ομάδων Εργασίας που δημιουργήθηκαν για θέματα Μεταφορών και Περιβάλλοντος δημιούργησαν από μόνες τους μια καθαρή προστιθέμενη αξία, γιατί αποτέλεσαν βάση για κατανόηση των υφιστάμενων εκατέρωθεν των συνόρων μηχανισμών της διοίκησης για σχεδιασμούς καθώς και των θεσμικών πλαισίων μέσω των οποίων αυτές υλοποιούνται.

Έτσι θέματα για τα οποία οι επιλογές ήταν επί σειρά ετών αποκλίνουσες, με συνέπεια την αναποτελεσματικότητα, παραχώρησαν τη θέση τους, μέσω της συνολικότερης θεώρησης της περιοχής που καλύπτουν οι συνοριακές περιοχές των δύο Χωρών και συγκεκριμένα των νομών Έβρου και Χασκόβου σε κοινά στηριζόμενες επιλογές και σε ολοκληρωμένα έργα.

5.1 ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στις συνοριακές περιοχές, μια πρώτη μορφή συνεργασίας είναι η επιχειρηματική που τείνει να είναι μια φυσική και αυθόρμητη μορφή συνεργασίας οδηγούμενη από την αγορά και την δυνατότητα επίτευξης απτών οικονομικών ωφελειών. Σε όρους στόχων περιφερειακής ανάπτυξης, η συνεργασία άνοιξε νέες και μεγαλύτερες ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης μέσα από την συνδυασμένη χρήση των ενδογενών πόρων στην διασυνοριακή περιοχή. Η διασυνοριακή συνεργασία συνεισφέρει στην ενίσχυση της οικονομικής βάσης της περιοχής, εμβαθύνει τις προοπτικές για ανάπτυξη και βελτιωμένο ανταγωνισμό και βοηθάει στην πρόσβαση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων σε μεγαλύτερες αγορές,

Ειδικότερα η διασυνοριακή συνεργασία λειτουργεί σαν ένας πρακτικός μηχανισμός για να ξεπεραστούν τα προβλήματα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που σχετίζονται με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην διασυνοριακή περιοχή καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ΜΜΕ.(π.χ. σχετικά με το μέγεθος).

Τα κυριότερα Προβλήματα των ΜΜΕ στις Διασυνοριακές Περιοχές Ελλάδας Βουλγαρίας

Οι ΜΜΕ στις συνοριακές περιοχές της Ελλάδας και Βουλγαρίας αντιμετώπιζαν και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα εξαιτίας της Περιφερειακής τους θέσης στα πλαίσια της Εθνικής οικονομίας. Αυτό με την σειρά του εμπόδιζε τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας. Τα προβλήματα αυτά αναφέρονταν σε:

- Διαταραχές στον τύπο του εμπορίου και της παροχής υπηρεσιών, που προκύπτουν από το γεγονός ότι οι γειτονικές συνοριακές περιοχές λειτουργούσαν ως ξεχωριστά κι ανταγωνιστικά εμπορικά κέντρα αφού δεν εστίαζαν στην φυσική τους ενδοχώρα.
- Χαμηλές φυσικές και οικονομικές υποδοχές και σχετική απομόνωση από τα κέντρα αποφάσεων και σχεδιασμού της οικονομικής δραστηριότητας. Διαφορές στις προσφερόμενες κοινωνικές υπηρεσίες και πολιτιστικές παραδόσεις, εμποδίζουν την επικοινωνία και τις επαφές κατά μήκος των συνόρων.
- Ανεπάρκεια διασυνοριακών οργανωτικών δομών και πολύ συχνά αναγκαίου τοπικού δυναμικού για την δημιουργία δικτύων, που θα ήταν δυνατό να οδηγήσουν στην οικονομική, κοινωνική και αυτοδύναμη αναγέννηση της διασυνοριακής περιοχής.
- Συντηρητικές στάσεις και αντιλήψεις που συνδυαζόμενες με την επιφυλακτικότητα στην υιοθέτηση καινοτομιών, λειτουργούσαν σαν εμπόδια στην δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για αναδιάρθρωση και ανάπτυξη.

Επιπρόσθετα, οι ΜΜΕ αντιμετώπιζαν προβλήματα που σχετίζονταν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μεγέθους της επιχείρησης και ειδικότερα με ελλείψεις ή περιορισμούς σε:

- Κεφάλαια κίνησης, επιχειρηματικά και επενδυτικά.
- Θέματα διοίκησης και γενικής επιχειρηματικής εξειδίκευσης.
- Πόρους Μάρκετινγκ και εξειδίκευσης στους τομείς προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών και ανάπτυξης προϊόντων, καθώς και επέκταση σε νέες αγορές.

- Έρευνα και στην Τεχνολογία, στις εξυπηρετήσεις καινοτομίας και ανάπτυξης προϊόντων. Γενικά χαμηλή προσοχή σε θέματα ποιότητας προϊόντων, παράδοσης και τυποποίησης των υπηρεσιών μετά την πώληση.
- Τεχνικών τυποποίησης και διαδικασιών.
- Ανάλυση συμβάσεων δημοσίων αγορών και ερευνητικών προγραμμάτων.⁶⁷

Τύποι και Στάδια Διασυνοριακής Συνεργασίας

Η διασυνοριακή οικονομική συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG II υποπρόγραμμα 4 ενίσχυση οικονομικής βάσης αφορούσε τόσο στην συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων όσο και σε αυτή μεταξύ ενδιάμεσων φορέων (ιδιωτικών, μικτών, δημοσίων), που στηρίζουν την ανάπτυξη των Επιχειρήσεων. Οι τύποι της συνεργασίας περιλάμβαναν ευρύ φάσμα και διαφοροποιούνταν από το περιεχόμενο ή τον τομέα (πολιτικής ή δραστηριότητας), καθώς και από τις διαδικασίες ή μεθόδους εργασίας και τον τύπο της συνεργασίας (πχ. Τον τρόπο με τον οποίο ξεκίνησαν, αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν). Η συνεργασία αυτή διαχωρίστηκε σε 2 στάδια.

• Στάδιο 1

Περιλάμβανε τις προπαρασκευαστικές ενέργειες για την δημιουργία του πλαισίου και των συνθηκών αποτελεσματικής συνεργασίας, όπως ενέργειες υποκίνησης για την δημιουργία δεσμών και επαφών, δημιουργία τυπικών ή άτυπων δικτύων, μελέτες και έρευνες σχετικά με την διασυνοριακή περιοχή.

• Στάδιο 2

Αναφερόταν σε μια περισσότερο αναπτυξιακή, στρατηγική και πρακτικά προσανατολισμένη συνεργασία στην κατεύθυνση της ενεργοποίησης λανθάνοντος δυναμικού, της προώθησης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή, μέσω της ανάπτυξης και εκμετάλλευσης νέων ευκαιριών.

Παρ' όλα αυτά όμως στον τομέα της επιχειρηματικής συνεργασίας υπήρξε η ιδιομορφία της μη χρηματοδοτικής κάλυψης από τη βουλγαρική πλευρά, λόγω

⁶⁷ Στοιχεία από την Αναπτυξιακή Εταιρεία Έβρου Α.Ε.

περιορισμένων πόρων, αυξημένων αναγκών στις υποδομές μεταφορών-επικοινωνιών και στον τομέα του περιβάλλοντος, καθώς και σε ιδιαιτερότητες του κανονισμού PHARE CBC ως προς τις διαδικασίες χρηματοδότησης για τις οποίες υπήρχε πλήρης έλλειψη σχετικής εμπειρίας.

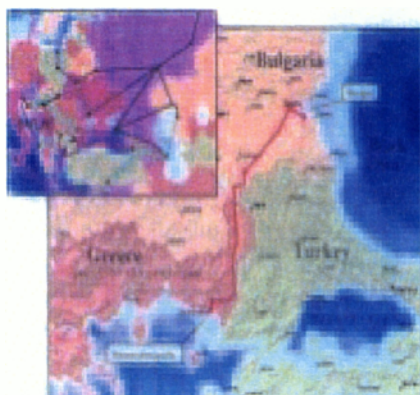
Από ελληνικής πλευράς το ανωτέρω μειονέκτημα έγινε προσπάθεια να καλυφθεί είτε με ανάπτυξη περιορισμένης συνεργασίας με φορείς της Βουλγαρίας που εισέφεραν σε είδος είτε με δημιουργία αντενών των ελληνικών φορέων στη Βουλγαρία.

Στο νομό Έβρου λοιπόν δεν έχουμε αποτελέσματα διασυνοριακής συνεργασίας στον επιχειρηματικό τομέα. Παρ' όλα αυτά αξίζει να σημειωθεί πως έγινε προσπάθεια μέσω του INTERREG II ώστε η στήριξη των ΜΜΕ για συνεργασία αντιπροσωπευτικών φορέων να προωθηθεί στοχευόμενα και συντονισμένα. Έτσι δόθηκε έμφαση στη δημιουργία ενός φορέα/ πυρήνα στη Θεσ/νίκη του Διαβαλκανικού και Παρευξείνιου Επιχειρηματικού Κέντρου (ΔΙΠΕΚ) που προήλθε από συνεργασία του Συνδέσμου Εξαγωγέων Β. Ελλάδος, του Συνδέσμου Βιομηχάνων Β. Ελλάδος, της Διεθνούς Έκθεσης Θεσ/νίκης, του ΕΟΜΜΕΧ, και του ΟΠΕ, που βάσει συγκεκριμένου business plan, προέβη σε συγκέντρωση πληροφοριών για την περιοχή, δημιούργησε κεραιές / antennas στις βαλκανικές χώρες, συγκεντρώνει τις απαιτούμενες για επιχειρηματική συνεργασία πληροφορίες και προωθεί βασικές ενέργειες συνεργασίας. Σ' αυτό το πλαίσιο στρατηγικής, το ΔΙΠΕΚ δημιούργησε στη Βουλγαρία κεραία στο Plovdiv, εκδίδει έκθεση συγκυρίας ανά 6μηνο και επιχειρηματικό οδηγό ανά έτος, κατάρτισε μελέτες, οργάνωσε επιχειρηματικές επαφές και συνεργάστηκε με επιμελητήρια της Σόφιας και του Plovdiv.

Προκειμένου να υπάρξει στήριξη της συνεργασίας σε χαμηλότερο περιφερειακό επίπεδο, δόθηκε η δυνατότητα σε ενώσεις επιμελητηρίων οι οποίες είχαν καλύτερη πρόσβαση στο τοπικό δυναμικό και καλύτερη γνώση των δυνατοτήτων προώθησης της συνεργασίας, να ενεργοποιήσουν κατάλληλα τις επιχειρήσεις του χώρου ευθύνης τους. Τέλος ενισχύθηκαν για περιορισμένες δράσεις συνεργασίας κλαδικοί φορείς.

Το ΔΙΠΕΚ θα μπορούσε σ' επόμενη φάση να δικτυωθεί με τις ενώσεις των επιμελητηρίων ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και να προωθήσουν περαιτέρω τη συνεργασία στον τομέα αυτό.

Στον τομέα της ενέργειας υπήρξε συνεργασία μεταξύ των αντίστοιχων επιχειρήσεων ηλεκτρισμού για την μελέτη (χρηματοδοτήθηκε και από τις δύο πλευρές) λειτουργικής συνεργασίας των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας Ελλάδας-Βουλγαρίας καθώς και συνεργασία για την εκπόνηση μελέτης μεταφοράς πετρελαίου Βουργας-Αλεξανδρούπολης, η οποία καλύφθηκε από πόρους του INTERREG.

Εικόνα 1. Αγωγός πετρελαίου Βουργας - Αλεξανδρούπολης

Δράσεις αναλήφθηκαν επίσης στα πλαίσια του INTERREG για προώθηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων ευρύτερου ενδιαφέροντος, όπως πολιτιστικές διαδρομές (Δρόμοι Ορθόδοξου Μοναχισμού) ή εκδηλώσεις πολιτιστικών φορέων που έφεραν σε επαφή τους πληθυσμούς εκατέρωθεν των συνόρων ευαισθητοποιώντας σε πολιτικά θέματα.

Πίνακας 12. Έργα – μελέτες στο πλαίσιο του INTERREG II στο Νομό Έβρου

Α/Α	φορέας Υλοπ.	ΕΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ-ΤΟΜΕΑΣ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ
				σε εκατ. Δρχ.
			1 ΓΕΩΡΓΙΑ	
1	Δ/ση Αγρ.Ανα πτυξης	1999	Βελτίωση της ερευνητικής υποδομής και της διασυνοριακής συνεργασίας με την Βουλγαρία της Ελληνικής βιομηχανίας Ζάχαρης.	
			2 ΔΑΣΗ -ΑΛΙΕΙΑ	
1	Δ/ση Δασών	1997	Προστασία Δασών	30.000
2	Δ/ση Δασών	1997	Υποβαθμισμένα Δάση	45.000
3	Δ/ση Δασών	1997	Χείμαρροι	15.000
4	Δ/ση Δασών	1997	Μελέτες	10.000

3 ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ				
1	1η ΔΕΚΕ	1996	Έργα Προστασίας και διευθέτησης κοίτης ποταμού Ερυθροπόταμου στην Ελληνοβουλγαρική Μεθόριο	400.000
2		1996	Κατασκευή αναχώματος μήκους 300 μ με τα απαιτούμενα έργα προστασίας για την αποκατάσταση της διαβρωθείσης δεξιάς όχθης του ποταμού Άρδα.	180.000
5 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ				
1	2η ΔΕΚΕ	1995	Βελτίωση εθνικής οδού 51 από Γέφυρα Άρδα μέχρι Κριό	4.800.000
2	2η ΔΕΚΕ	1995	Βελτίωση εθνικής οδού 51 από Γέφυρα Κριό μέχρι Ορμένιο	5.000.000
3	2η ΔΕΚΕ	1995	Γέφυρα Άρδα με προσβάσεις	3.000.000
4		1995	Ελικοδρόμιο Σαμοθράκης	35.500.
5	ΠΥΔΕ	1995	Μελέτη Φέρρες - Αρδάνιο- Καστανιές- Ορμένιο, Μελέτη Μάκρης -Γέφυρα Κήπων	1.000.000
6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ -ΜΟΥΣΕΙΑ -ΜΝΗΜΕΙΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ				
1	Συνδ. Προστ	1996	Οικοτουριστική αξιοποίηση Δέλτα του Έβρου	115.000
2	Σ.Π. 6ης Ε.Π.	1996	Δημιουργία Πολιτιστ. Κέντρου Βαλκαν. Φιλίας στα Πετρωτά	150.000
3	N.A.	1998	Τουριστική Προβολή του Νομού	32.000
4	N.A.	1998	Προμήθεια Κινητού Σταθμού Ελέγχου ποιότητας των νερών του διασυνοριακού ποταμού Έβρου	30.000
5	N.A.	1999	Ανάδειξη περιοχής Μπάρας-Πενταλόφου	40.000
6	N.A.	1999	Αποκατάσταση ανεμόμυλων στον οικισμό Μελίας	70.000
7	N.A.	1999	Έργα κατασκευής δασοτουριστικών μονοπατιών	40.000
8	N.A.	1999	Περιοχή Δερείου, ανάδειξη περιοχής ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	50.000
9	Αναπτ. Εταιρία	1999	Προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης του φυσικού πάρκου του Δέλτα του Έβρου	27.000
7 ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ				
1	Προγρ. Συμβ.	1997	Κέντρο Προληπτικής Ιατρικής Αλεξ/πολης	253.000
2	Δ/νση Υγείας ΕΣΔΥ	1997	Ίδρυση και λειτουργία διασυνοριακού κέντρου δημόσιας υγείας (ΔΙΚΕΔΥ) Έβρου	414.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ				15.736.500

Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού –Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του νομού Έβρου

5.2 ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

5.2.1 Κατασκευή Φράγματος ποταμού Άρδα.

Στην κατηγορία των εγγειοβελτιωτικών έργων υλοποιήθηκε η κατασκευή αναχώματος προστασίας λεκάνης κατακλίσεως φράγματος ποταμού Άρδα

Ο ποταμός Άρδας που το μήκος του είναι 290χμ., πηγάζει από τη Βουλγαρία και εκβάλλει στο ποταμό Έβρο. Με τα νερά του αρδεύονται 240.000 στρέμματα γεωργικής γης. Οι πλημμύρες για τους κατοίκους των γύρω οικισμών ήταν συνηθισμένο φαινόμενο. Ο ποταμός Άρδας φούσκωνε αρκετές φορές το χρόνο καλύπτοντας χωριά και χωράφια.

Το 1996 ο Νομός Έβρου σε συνεργασία με το Νομό Χασκόβου στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG II Υποπρόγραμμα 3 Ανάπτυξη Αγροτικού Χώρου, υλοποίησε το έργο που είναι αντιπλημμυρικό και περιλαμβάνει την κατασκευή προστατευτικού αναχώματος 300μ., επενδυμένο με λιθοπληρούμενα συρματοκιβώτια και επίχωση διάβρωσης 80 στρεμμάτων Ελληνικού εδάφους.

Με την κατασκευή του έργου αποφεύγεται η κατάκλιση 200 στρεμμάτων Βουλγαρικής καλλιεργήσιμης έκτασης εκ του ανάρρου του σε απόσταση 2,5 χλμ. Φράγματος Κυπρίνου όταν η στάθμη του νερού φθάνει στο ύψος του υπερχειλισμού ($H_0=65$). Εξαιτίας του γεγονότος αυτού στο φράγμα κατακρατείται νερό μέχρι το $H=63,3$. Με την κατασκευή του έργου η αποθηκευτικότητα του φράγματος αυξήθηκε κατά 700.000 περίπου M^3 .

Φορέας υλοποίησης του έργου ήταν το Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων (Διεύθυνση Κατασκευής Έργων, της 6ης Περιφερειακής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων).

Οι εργασίες έγιναν παράλληλα τόσο από την Ελληνική πλευρά όσο και από τη Βουλγαρική.⁶⁸

Προϋπολογισμός: 180.000.000 δρχ.

⁶⁸ Συνέντευξη με τον κο Παπακωνσταντίνου Παύλο, Διευθυντή της Διεύθυνσης Εγγείων Βελτιώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, στις 1/10/2003

Εικόνα 2. Ο ποταμός Άρδας πριν την κατασκευή του φράγματος

Εικόνα 3. Ο ποταμός Άρδας μετά την κατασκευή του φράγματος

5.3 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΕΡΓΑ

Στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG II, ένα σημαντικό τμήμα των πόρων διατέθηκε για την ενίσχυση των υποδομών μεταφορών. Η τεθείσα στρατηγική στόχευε κυρίως στην αναβάθμιση των βασικών κάθετων συνδέσεων με τις γειτονικές χώρες, δεδομένου ότι η ανάπτυξη οποιασδήποτε μορφής συνεργασίας προϋποθέτει τη δυνατότητα καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ των κατοίκων εκατέρωθεν των συνόρων. Τα έργα υποδομών μεταφορών απαιτούν επενδύσεις σημαντικού ύψους, έτσι οι πόροι του INTERREG II, λειτούργησαν συμπληρωματικά προς εκείνους του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής.

Όμως η καθαρή προστιθέμενη αξία του INTERREG II συνίσταται στο ότι στα πλαίσια των Κοινών Επιτροπών Σχεδιασμού και Παρακολούθησης του προγράμματος λήφθηκαν αποφάσεις για κοινές προτεραιότητες αναβάθμισης συγκεκριμένων κάθετων αξόνων, έτσι ώστε να προωθηθούν επενδύσεις σε τμήματα των αξόνων αυτών που βρίσκονται πέραν των Ελληνικών συνόρων, χρησιμοποιώντας πόρους του PHARE, PHARE CBC ή άλλων Διεθνών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης.

Έτσι αποφασίστηκαν οι κάτωθι προτεραιότητες ανά σύνορο:

α) Με τη Βουλγαρία οι κάθετες συνδέσεις:

Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο - Νόβο Σέλο - Σβίλεγκραντ - Χάσκοβο ως βασική απόληξη του διευρωπαϊκού διαδρόμου IX (Helsinki - Alexandroupoli).

Σε κάθε κάθετη σύνδεση οι επενδύσεις δεν αφορούν μόνο αναβαθμίσεις οδικών αξόνων αλλά και έργα σε σιδηροδρομικά δίκτυα, στους μεθοριακούς σταθμούς ή στα λιμάνια, για την ταχύτερη και ασφαλέστερη διακίνηση εμπορευμάτων και επιβατών.

Τέλος πρέπει να αναφερθεί ότι, με δεδομένες τις δυνατότητες των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων η προβληματική θέση των παραμεθόριων περιοχών παρουσιάζεται αναστρέψιμη. Η εκμετάλλευση της σύγχρονης τεχνολογίας, η δημιουργία ευρύτερων δικτύων στα πλαίσια συνεργασιών, διανοίγουν ευρύ πεδίο δράσεων, συντελώντας στη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για τη διεύρυνση επιχειρηματικών δράσεων και πρωτοβουλιών.⁶⁹

Πίνακας 13. Ενδεικτική αναφορά έργων⁷⁰

Άξονας Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο - Svilegrand - Haskono		
Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
1 Βελτίωση Οδικού Άξονα από Καστανιές έως Ορμένιο	20,500 εκάτ.ευρο	Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων και Δ/ση Δημοσίων Έργων Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης.
2 Μεθοριακός Σταθμός Ορμενίου	2,538 εκάτ.ευρο	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
3 Κατασκευή κτιρίου ελέγχου φορτηγών TIR (NARK CONTROL) στο Μεθοριακό Σταθμό Ορμενίου	0,792 εκάτ.ευρο	Υπουργείο Οικονομικών
4 Βελτίωση σιδηροδρομικής γραμμής Αλεξανδρούπολης - Ορμένιο	0,345 εκάτ.ευρο	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος

Πηγή: Πρόσβαση στο www.mnec.gr

5.3.1 Βελτίωση Οδικού Άξονα από Καστανιές έως Ορμένιο

Προϋπολογισμός: 20,500 εκάτ.ευρο

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων και Δ/ση Δημοσίων Έργων Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης.

Βελτίωση οδικού τμήματος 23 χλμ. και κατασκευή γέφυρας στον ποταμό Άρδα.

⁶⁹ Στοιχεία από την Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

⁷⁰ Πρόσβαση στο <http://www.mnec.gr>

Εικόνα 4. Οδικός άξονας Καστανιές-Ορμένιο

5.3.2 Μεθοριακός Σταθμός Ορμενίου

Προϋπολογισμός: 2,538 εκάτ.ευρο

Φορέας υλοποίησης: Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Αποπεράτωση των κτιριακών εγκαταστάσεων του Συνοριακού Σταθμού, διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου και προμήθεια εξοπλισμού⁷¹.

Εικόνα 5. Εσωτερικό του σταθμού

Εικόνα 6. Μεθοριακός Σταθμός Ορμενίου

5.3.3 Κατασκευή κτιρίου ελέγχου φορτηγών TIR (NARK CONTROL) στο Μεθοριακό Σταθμό Ορμενίου

Προϋπολογισμός: 0,792 εκάτ.ευρο

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Οικονομικών

Αφορά στην κατασκευή κτιρίου επιφάνειας 375 τ.μ., τη διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου και την προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού ώστε να

⁷¹ Πρόσβαση στο <http://www.mnec.gr>

ελέγχονται τα εισερχόμενα οχήματα και να μειώνονται οι περιπτώσεις εισαγωγής ναρκωτικών ουσιών σε Κοινοτικό έδαφος.⁷²

Εικόνα 7. Κτίριο ελέγχου φορτηγών

Εικόνα 8. Κτίριο ελέγχου φορτηγών

Τα κονδύλια που διατέθηκαν δεν έχουν καλύψει τις ανάγκες εξοπλισμού στο βασικό Μεθοριακό Σταθμό και στο κτήριο ελέγχου φορτηγών του Ορμένιου όπου θα πρέπει να διατεθούν πρόσθετοι πόροι από το νέο INTERREG III & PHARE CBC.

5.3.4 Βελτίωση σιδηροδρομικής γραμμής Αλεξανδρούπολης - Ορμένιο

Προϋπολογισμός: 0,345 εκάτ. euro

Φορέας υλοποίησης: Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος

Με στόχο τη βελτίωση της χάραξης της γραμμής και την αύξηση της ταχύτητας, ο ΟΣΕ προέβη στην ανακαίνιση της επιδομής στα τμήματα της Γραμμής Σουφλί - Λαγυνά καθώς και σε τμήματα της Γραμμής στην περιοχή Διδυμοτείχου.

Οι εργασίες που έγιναν αφορούν στην αντικατάσταση υλικών γραμμής, τη συμπλήρωση έρματος και αναγόμωση - συγκόλληση αρμών, τη βελτίωση γεωμετρικών στοιχείων χάραξης και την επέκταση και τροποποίηση μικρών τεχνικών⁷³.

⁷²Πρόσβαση στο <http://www.mnec.gr>

⁷³ Πρόσβαση στο <http://www.mnec.gr>

Εικόνα 9. Πριν την ανακαίνιση της σιδηροδρομικής γραμμής

Εικόνα 10. Μετά την ανακαίνιση

5.4 ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΜΟΥΣΕΙΑ-ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

5.4.1 Ολοκληρωμένη παρέμβαση στην ορεινή περιοχή του νομού Έβρου.

Στόχοι- άξονες ανάπτυξης- άξονες προτεραιοτήτων

Οι άξονες για την ανάπτυξη και χωροταξική διάρθρωση της περιοχής πάνω στους οποίους βασίστηκαν οι προτεινόμενες ενέργειες εντάχθηκαν στο ακόλουθο πλαίσιο παραδοχών και υποθέσεων:

1. Έπρεπε οπωσδήποτε να διατηρηθεί ο πληθυσμός που κατοικούσε το 1994 στην περιοχή. Όχι μόνο η σταθεροποίηση αλλά και η αύξηση του πληθυσμού ήταν απαραίτητη να συνδυασθεί με μια ριζική δημογραφική αναδιάρθρωση του (νέες και παραγωγικές ηλικίες, αύξηση παιδικού πληθυσμού, κ.λ.π.). Προς εξασφάλιση αυτής της κυρίαρχης παραδοχής έπρεπε να συμβάλλει η όποια προσωρινή μετακίνηση πληθυσμού (καθημερινή, τακτική, εποχιακή) για λόγους εργασίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης προς την περιοχή.
2. Οι φυσικοί πόροι της περιοχής συνέθεταν ένα ενιαίο αντικείμενο προγραμματισμού, σχεδιασμού και διαχείρισης. Οι φυσικοί πόροι αποτέλεσαν την βάση για την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ανέλιξη της περιοχής, η αειφορική χρήση τους και η διατήρηση της οικολογικής αξίας τους ήταν οι βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της περιοχής. Τόσο η οικονομική όσο και η οικολογική αξία των πόρων αυτών έπρεπε να προστατευθεί από πρότυπα αξιοποίησης που είχαν είτε αμφίβολη οικονομική σκοπιμότητα, είτε ανεπανόρθωτες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

3. Οι οικισμοί της περιοχής θα έπρεπε να διατηρηθούν και να αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία θα αρθρώνονταν το κάθε πρόγραμμα και οι προτάσεις ανάπτυξης. Οι όποιες παρεμβάσεις θα έπρεπε να κατευθύνονται προς την ενίσχυση του δικτύου των οικισμών και των ιεραρχημένων ενοποιήσεων αυτού.
4. Θα έπρεπε να διατηρηθούν και να αναδειχθούν , ο ιστορικός πλούτος και τα παραδοσιακά και γενικότερα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής. Η αξιοποίηση τους έπρεπε να ενταχθεί αποφασιστικά σε κάθε πρόγραμμα που θα στόχευε στην ανάπτυξη της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό ήταν απαραίτητο να επανεξετασθεί η δυνατότητα αξιοποίησης στοιχείων οικισμών που είχαν πλήρως εγκαταλειφθεί ή ήταν εποχιακά ακατοίκητοι.
5. Το πρόγραμμα και η χωροταξική διάρθρωση της περιοχής θα έπρεπε να συσχετισθεί οικονομικά, κοινωνικά και λειτουργικά με την ευρύτερη περιοχή.

Οι παραδοχές που προαναφέρθηκαν οδήγησαν στην διατύπωση ορισμένων βασικών αξόνων ανάπτυξης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της περιοχής και τη διατύπωση ενός προγράμματος παρεμβάσεων ώστε να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που αυτή παρουσίαζε.

Οι βασικοί άξονες για την ανάπτυξη της περιοχής ήταν :

A. Αειφορική χρήση των πόρων της περιοχής: Η διαχείριση των φυσικών πόρων ευθυγραμμίστηκε με τις αρχές της αειφορίας και της οικονομικότητας. Η αρχή της αειφορίας αναφέρεται στην ιδιότητα των ιδίων των πόρων να παράγουν αγαθά στη δυνατότητα προγραμματισμού των χειρισμών και των απόψεων ώστε τα αγαθά να αποδίδονται σε σταθερές ποσότητες από περίοδο σε περίοδο. Στην περιοχή του προγράμματος σχετίστηκε με την αναζήτηση νέων μορφών αξιοποίησης των φυσικών πόρων και αναδιαρθρώσεις εκείνων των παραγωγικών δραστηριοτήτων που έτειναν να γίνουν ανεξέλεγκτες μέσα στην γενική πορεία αποδιάρθρωσης του κοινωνικού ιστού.

B. Ανάπτυξη βασικών τομέων παραγωγής: Οι φυσικοί πόροι, τα ιστορικά και παραδοσιακά δεδομένα, το οικιστικό δίκτυο, η σχέση και η εξάρτηση τους με το νομό Έβρου οδήγησαν στη σκέψη ότι ο κυριότερος άξονας οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής θα μπορούσε να είναι μια ήπια ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής.

Παράλληλα στο πλαίσιο των οικονομικών δραστηριοτήτων στην περιοχή αναπτύχθηκαν και δραστηριότητες στη γεωργία, κτηνοτροφία, δασοπονία, μεταποίηση ξύλου κτλ. Τέτοιες δραστηριότητες χωρίς να είναι μεγάλης κλίμακας ήταν απαραίτητες για την περιοχή.

Γ. Οικιστική αναδιάρθρωση και σχεδιασμός των οικισμών: Οι οικισμοί που υπάρχουν και μια σειρά από οικισμούς που είχαν εγκαταλειφθεί αποτέλεσαν τον κορμό διάρθρωσης των απαιτούμενων παρεμβάσεων. Ο οικιστικός πλούτος στον οποίο υπήρχε ήδη επενδεδυμένο κεφάλαιο αξιοποιήθηκε κατάλληλα και εν γένει οι υπάρχοντες οικισμοί ανασυντέθηκαν. Με την έννοια αυτή αποκαταστάθηκαν οι εσωτερικές επικοινωνίες μεταξύ των οικισμών καθώς και με την δασική ακατοίκητη ορεινή υποενοότητα του νομού. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα ανάδειξης της περιοχής **Δερείου** με προϋπολογισμό **50.000.000 δρχ** και της περιοχής **Μπάρας –Πεντάλοφου** με προϋπολογισμό έργου **40.000.000 δρχ**.

Δ. Φυσικός σχεδιασμός και εκτός αστικού δικτύου χωροθέτησης: Οι επιλογές των βασικών περιοχών επίσκεψης και πιθανόν διανομής στην ορεινή περιοχή του νομού Έβρου σχετίζονται με τα ειδικά φυσικά ενδιαφέροντα (περιοχές θέας ή ιδιαίτερης ομορφιάς, φυσικά μνημεία, ιστορικοί χώροι και μνημεία).

Στο πλαίσιο του φυσικού σχεδιασμού οι δασικές περιοχές με την πανίδα και τη χλωρίδα τους αντιμετωπίστηκαν ως στοιχεία που παράλληλα με τη διατήρηση του οικοσυστήματος, υποβοήθησαν τις διαδικασίες ανάπτυξης της περιοχής. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της αποκατάστασης ανεμόμυλων στον οικισμό **Μελίας** με προϋπολογισμό έργου **70.000.000δρχ**.

Ε. Υποδομές: Η αντιμετώπιση των υποδομών κάλυψε :

- Τις κοινωνικές ανάγκες του πληθυσμού καθώς και την τεχνική υποστήριξη του συνόλου των δραστηριοτήτων στην περιοχή.
- Τις ελλείψεις που υπήρχαν στο κοινωνικό εξοπλισμό των οικισμών και στην τεχνική υποδομή της περιοχής.

Τέλος αντιμετωπίστηκαν όλα τα προβλήματα μόλυνσης , ρύπανσης και γενικά καταστροφής του περιβάλλοντος που δημιουργήθηκαν και δημιουργούνται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Εκτιμήθηκε πως το επιχειρησιακό Πρόγραμμα INTERREG II για να είναι ρεαλιστικό, αποτελεσματικό και κυρίως αποδεκτό έπρεπε και έγιναν τα παρακάτω:

- Συμπεριέλαβε παρεμβάσεις που ήταν δυνατόν να ολοκληρωθούν στο χρονικό πλαίσιο που έθετε η ίδια η πρωτοβουλία δηλαδή μέχρι το 1999.
- Ανέδειξε τους κύριους τομείς παρέμβασης σε ότι αφορούσε τις οικονομικές δραστηριότητες. Η ανάδειξη αυτών των καθοριστικών και αναγκαίων για την περιοχή δραστηριοτήτων αποτέλεσε λύση απάντηση στα βασικά αναπτυξιακά προβλήματα που είχε η περιοχή και αξιοποίησε αποτελεσματικά τις όποιες δυνατότητες ανάπτυξης που παρουσίαζε⁷⁴.

Συνολικός Προυπολογισμός του έργου: 554.000.000 δρχ

Φορείς υλοποίησης του έργου: Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Έβρου, Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης, Δασαρχείο Διδυμοτείχου, Τοπικά Συμβούλια των περιοχών που εφαρμόστηκε το πρόγραμμα.

Συμπεράσματα

Από την κτηθείσα ως ανωτέρω εμπειρία της υλοποίησης του προγράμματος INTERREG II και του PHARE CBC προέκυψε ότι:

α) Παρά την έλλειψη εμπειρίας στον κοινό σχεδιασμό και την παρακολούθηση, τις σημαντικές διαφορές στους κανονισμούς των χρηματοδοτικών μέσων INTERREG & PHARE CBC και τη μη ύπαρξη ενιαίου προγραμματικού εγγράφου, όπως στην παρούσα περίοδο, οι προσπάθειες που κατεβλήθησαν οδήγησαν σε απόλυτα θετικά αποτελέσματα και κοινούς σχεδιασμούς.

β) Υπήρχε αναγκαιότητα ολοκλήρωσης των επιλογών που δεν ολοκληρώθηκαν λόγω έλλειψης πόρων ή απαιτούμενου χρόνου, με τους πόρους των χρηματοδοτικών μέσων για τη νέα προγραμματική περίοδο.

γ) Υλοποιήθηκαν έργα στους κάθετους άξονες τα έργα είχαν χαρακτηριστεί στην τελευταία Επιτροπή Παρακολούθησης ως έργα γέφυρες.

δ) Υπήρξε συντονισμός των κανονισμών των δύο χρηματοδοτικών μέσων INTERREG και PHARE CBC κυρίως όσον αφορά τις διαδικασίες επιλογής και

⁷⁴ Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG II «Ολοκληρωμένη Παρέμβαση στην ορεινή περιοχή του νομού Έβρου», Περιφέρεια Αν Μακεδονίας Θράκης, Κομοτηνή, Οκτώβριος 2000

χρηματοδότησης έργων και εξέτασης της συμπληρωματικότητάς τους στα πλαίσια των Επιτροπών Παρακολούθησης και με άλλα χρηματοδοτικά μέσα.

5.4.2 Δημιουργία Πολιτιστικού- Ιστορικού-Λαογραφικού Κέντρου Φιλίας των Λαών της Βαλκανικής και Ευρώπης

Ο Παραδοσιακός Οικισμός Πετρωτών του Δήμου Τριγώνου, αποτελεί χαρακτηριστικό πρότυπο κοινής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των όμορων λαών Ελλάδας – Βουλγαρίας. Οι πρόγονοί τους – γνωστοί μάστορες της πέτρας - άριστοι χτίστες γεφυριών, στέριωσαν πολλές γέφυρες στον ποταμό Έβρο. Οι τοξωτές γέφυρες που κατασκευάστηκαν το 1531 μ.χ. κοντά στο Σβίλεγκραντ της Βουλγαρίας είναι ένα από τα θαυμαστά τους έργα.

Σήμερα είναι ένα όμορφο χωριουδάκι με παραδοσιακό χρώμα. Εντυπωσιάζουν οι φορεσιές των παλαιών, που αρχίζουν σιγά σιγά να στολίζουν μόνο τα μουσεία.

Εδώ ο επισκέπτης θα δει τη σπηλιά των θρύλων, του "Κογιουμτζή την τρύπα", όπου ένας χρυσοχόος έφτιαχνε αριστουργήματα για τους φύλακες των κάστρων. Η παράδοση αναφέρει πως μερικοί κάτοικοι κατάγονται από την Μάλτα το νησί-κράτος της Μεσογείου. Μάστορες και δουλευτάδες της πέτρας ήρθαν να χτίσουν γέφυρα στον Έβρο. Άλλη εκδοχή λέει πως οι μάστορες αυτοί ήρθαν από την Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία.

Με την κοινοτική πρωτοβουλία **INTERREG II**, Υποπρόγραμμα **4 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ** υλοποιήθηκε το έργο: Δημιουργία Πολιτισμικού Πολύκεντρου Βαλκανικής Φιλίας.

Στο πλαίσιο του έργου αυτού έγινε η αποκατάσταση στην αρχική τους μορφή και επανάχρηση σειράς παραδοσιακών κτιρίων του χωριού Πετρωτά, τα οποία αποτέλεσαν την βάση της κτιριακής υποδομής του κέντρου φιλίας των λαών Βαλκανικής και Ευρώπης, προκειμένου αυτά να καταστούν λειτουργικά και σειρά ήπιων δράσεων ενεργοποίησης και λειτουργίας του κέντρου.

Η δημιουργία ενός Κέντρου Συναντήσεων και Κοινών Δράσεων των λαών της Βαλκανικής και κατ' επέκταση της λοιπής Ευρώπης αποτέλεσε το βασικό παράγοντα για να προαχθεί η λοιπή φιλία, οι λαϊκοί πολιτισμοί, οι τέχνες και οι

επιστήμες των σημαντικότερων λαών. Ταυτόχρονα με τα έργα αποκατάστασης παραδοσιακών κτιρίων διασώθηκε και αναδείχτηκε η παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής καθώς και δημιουργήθηκαν νέα μοντέλα οικιστικής ανάπτυξης⁷⁵.

Η δημιουργία Κέντρου Παραγωγής Πολιτιστικής Δραστηριότητας περιλάμβανε:

- ◆ Μουσείο προπολεμικής τεχνολογίας.
- ◆ Εκθεσιακό Κέντρο.
- ◆ Κέντρο Συναντήσεων-Συνεδριάσεων όλων των Νεολαίων της Βαλκανικής.
- ◆ Κέντρο Φιλοξενίας.
- ◆ Γραφείο-Info Center για όλη την περιοχή καθώς και βιβλιοθήκη.

Το Τρίγωνο του Νομού Έβρου στα σύνορα με την Βουλγαρία και με την Τουρκία αποτελούσε και αποτελεί μνημείο - χώρο πολιτισμικής αναφοράς όλων των Νεολαίων των Βαλκανίων ακόμη και της Ευρώπης. Με την παρέμβαση λοιπόν του παραπάνω έργου επιτεύχθηκε:

- Ανάπτυξη και ενίσχυση των παραδοσιακών δεσμών φιλίας με τους λαούς των Βαλκανίων (Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία κλπ) μέσα από την λειτουργία ομάδων εργασίας και από κοινού παρουσίασης των αποτελεσμάτων.
- Συνεργασία των Νέων της Βαλκανικής και Ευρώπης για την διάδοση της λαϊκής παράδοσης της πολιτιστικής κληρονομιάς των ηθών και εθίμων.
- Προώθηση από κοινού δράσεων εναλλακτικού τουρισμού (αειφόρος τουρισμός) στον ποταμό Έβρου σημείο αναφοράς των τριών λαών.
- Συνεργασία των Νεολαίων των τριών χωρών σε όλα τα ζητήματα που απασχολούν τους νέους.
- Εμπλοκή του ντόπιου πληθυσμού στην φιλοξενία των νέων στα σπίτια των Πετρωτών και όλου του Τριγώνου.

Η δημιουργία Πολιτιστικού - Ιστορικού Κέντρου Φιλίας των Λαών της Βαλκανικής και Ευρώπης περιλάμβανε:

- Την αποκατάσταση στην αρχική του μορφή του παραδοσιακού μύλου των Πετρωτών το οποίο χρησιμοποιήθηκε ως μουσείο προπολεμικής τεχνολογίας

⁷⁵ Συνέντευξη με την κα Κοσμαδάκη Ευαγγελία, υπάλληλος της Διεύθυνσης Σχεδιασμού –Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, στις 30/10/2003

και παράδοσης καθώς και ως εκθεσιακός χώρος για εκθέσεις λαογραφίας - παράδοσης - πολιτισμού των χωρών της Βαλκανικής.

Ο Μύλος Πετρωτών, το Διαβαλκανικό Πολύκεντρο Πολιτισμού και Τέχνης, κτίστηκε το 1932 και λειτούργησε μέχρι της αρχές της δεκαετίας του '80 αλέθοντας δημητριακά. Λειτούργησε ακόμη ως λανάρα για την επεξεργασία μαλλιού και βαμβακιού αναδεικνύοντας το χωριό σε κέντρο ανάπτυξης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής στην ευρύτερη περιοχή.

Η λειτουργία του Μύλου στόχευε:

- Στην ανάπτυξη δεσμών φιλίας και ειρηνικής συνεργασίας των λαών μας.
- Στη συγκέντρωση στοιχείων.
- Στη μελέτη δεδομένων.
- Στην εκπόνηση έρευνας.
- Στην καταπολέμηση της απομόνωσης των λαών.
- Στη Διοργάνωση Διαβαλκανικών και Πανελληνίων συνεδρίων, Εκθέσεων, Συναντήσεων, Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων.

Εικόνα 11. Μύλος των Πετρωτών

Εικόνα 12. Αίθουσα εκδηλώσεων

Τα κτίρια που βρίσκονται στο περιβάλλοντα χώρο του Μύλου και είναι δύο οικήματα χρησιμοποιήθηκαν το μεν ένα ως χώρος γραφείων info-centre και το άλλο ως χώρος συνεδριάσεων - ημερίδων εκδηλώσεων βιβλιοθήκης (ηλεκτρονική βιβλιοθήκη) (βλέπε εικόνα 12)⁷⁶.

⁷⁶ πρόσβαση στο www.aneta.gr

Η αξιοποίηση του Μύλου Πετρωτών τον καθιστά πλέον ως κέντρο συναντήσεων και κοινών δράσεων των λαών της περιοχής, διαφυλάσσοντας τις παραδοσιακές τέχνες και ένα μεγάλο κομμάτι του ζωντανού λαϊκού μας πολιτισμού.

Η ανακαίνιση του εγκαταλελειμμένου πλέον Διοικητηρίου του Στρατού χρησιμοποιήθηκε τόσο για την φιλοξενία των νέων όσο και κυρίως για αναψυχή ως χώρος επαφών, συζητήσεων- εργασίας σε ομάδες, εκδηλώσεων με την εμπλοκή του ντόπιου πληθυσμού.

Με το συγκεκριμένο έργο προωθήθηκε:

- Η Φιλοξενία νέων ,μαθητών, φοιτητών, φορέων πολιτιστικής δραστηριοποίησης από τις χώρες της Βαλκανικής και της Ευρώπης.
- Η εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας σε ταχύρυθμα τμήματα με την εμπλοκή δασκάλων καθηγητών και την συνεργασία του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.
- Η συλλογή όλου του Ιστορικού-Πολιτιστικού - Λαογραφικού υλικού (βιβλία, συγγράμματα κ.λ.π.).
- Η λειτουργία ομάδων εργασίας με συμμετοχή των νέων και εργασία πάνω σε θέματα όπως αρχιτεκτονική, πολιτισμός, ιστορία κ.τ.λ.
- Η ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των νέων της ευρύτερης περιοχής για την διάδοση της ιστορίας και του πολιτισμού και την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Ο προϋπολογισμός του έργου ήταν 150.000.000δρχ

5.5 ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ

5.5.1 Κέντρα Προληπτικής Ιατρικής

Σημαντική ήταν η συνεργασία με την Βουλγαρία στο θέμα της υγείας. Η συνεργασία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του υποπρογράμματος 5: Ποιότητα Ζωής – Περιβάλλον, Μέτρο: Υγεία με θέμα την "Επιστημονική Συνεργασία για την Πρόληψη των Λοιμωδών νοσημάτων".

Οι προϋποθέσεις υλοποίησης τέθηκαν από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ) και στις 17 Αυγούστου 1998 υπογράφηκε η προγραμματική σύμβαση του έργου με συμβαλλόμενους:

- Την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης.
- Το Νομαρχιακό Διαμέρισμα Έβρου.
- Το ΙΚΑ Αλεξ/πολης και
- Την Αναπτυξιακή Εταιρία Έβρου. Α.Ε.(ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.).

Οι κύριες υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων ήταν, για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης η εποπτεία του έργου ώστε να ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις του ΥΠΕΘΟ και η παροχή βοήθειας στους φορείς υλοποίησης μέσω της παροχής πληροφοριών.

Το Νομαρχιακό διαμέρισμα Έβρου συνέβαλλε με την οικονομική διαχείριση του προϋπολογισμού των έργων και την εγγραφή των ποσών αυτών στο δικό του προϋπολογισμό καθώς και με την εκταμίευση και διανομή αυτών στους φορείς υλοποίησης. Τέλος ορίζεται σαν φορέας εκτέλεσης και συμβάλλει στην προμήθεια υλικών.

Η ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε. ορίστηκε ως ο φορέας εκτέλεσης της προγραμματικής σύμβασης μαζί με το Νομαρχιακό Διαμέρισμα Έβρου και συμβάλλει στην προμήθεια υλικών, στην διοικητική, τεχνική υποστήριξη και εκτέλεση όλων των ενεργειών που αναφέρονται στον πίνακα έργων και ενεργειών⁷⁷.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου υπολογίσθηκε στο ποσό των 253.000.000δρχ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ αναλύεται κάθε έργο και ενέργεια του στον πίνακα έργων και ενεργειών. Και η κοινοτική συμμετοχή ανέρχεται στο ποσοστό 100%.

Για την παρακολούθηση των όρων της σύμβασης και το συντονισμό του έργου συστήθηκε Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης (ΚΕΠ) με 4 μέλη, 1 από κάθε συμβαλλόμενο φορέα και 4 αναπληρωματικά μέλη.

⁷⁷ Προγραμματική Σύμβαση « Επιστημονική συνεργασία για την πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων» που υπέγραψαν στις 17/8/1998 οι ακόλουθοι συμβαλλόμενοι:

- Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με εκπρόσωπο τον κο Σταύρο Καμπέλη
- Νομαρχιακό Διαμέρισμα Έβρου με εκπρόσωπο τον κο Ντόλιο Γεώργιο
- ΙΚΑ Αλεξανδρούπολης με εκπρόσωπο τον κο Σολωμό Γρηγόριο
- Αναπτυξιακή Εταιρία Έβρου Α.Ε. με εκπρόσωπο τον κο Ιωάννη Λασκαράκη

Η Κ.Ε.Π. ελέγχει επίσης χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου του οποίου ολοκλήρωση ορίσθηκε στις 31/12/1999.

Ο σκοπός της παρέμβασης ήταν η διασυνοριακή συνεργασία για την καταπολέμηση των λοιμωδών νοσημάτων, πιο συγκεκριμένα του AIDS, ηπατίτιδα τύπου Β και C και σύφιλη, τα οποία αποτελούν μάλιστα της εποχής και μεγάλη απειλή για την περιοχή λόγω της αύξησης κρουσμάτων και της διακίνησης πληθυσμών μεταξύ των δύο χωρών.

Η παρέμβαση ήταν ολοκληρωμένη και περιελάμβανε την δημιουργία και λειτουργία τεσσάρων νέων Επιδημιολογικών Κέντρων ελέγχου νοσημάτων σε τέσσερις Πανεπιστημιακές περιοχές της Βουλγαρίας σε συνεργασία με τις ιατρικές Σχολές τους καθώς και την διατήρηση της λειτουργίας ενός ακόμη κέντρου στην Φιλιππούπολη το οποίο είχε δημιουργηθεί το 1997 στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας INTERREG II.

Οι εργασίες για τον περιορισμό της εξάπλωσης των νοσημάτων περιελάμβανε την αιμοληψία 18.000 ατόμων και εξέταση των δειγμάτων αυτών, ώστε να καταρτισθεί επιδημιολογικός χάρτης της Θράκης και της Βουλγαρίας, και να εντοπισθούν οι φορείς νοσημάτων. Έπειτα ακολούθησε ο προληπτικός εμβολιασμός 9.000 ατόμων στις ομάδες υψηλού κινδύνου και η ενημέρωση του πληθυσμού μέσω των εντύπων.

Αναλυτικός Πίνακας Ενεργειών και Προϋπολογισμού του Έργου.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΔΡΧ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
1. Δημιουργία επιδημιολογικών κέντρων ελέγχου (οργάνωση & λειτουργία) για τα νοσήματα AIDS, Ηπατίτιδα Β, C, Σύφιλη στην Βουλγαρία (Σόφια, Βάρνα, Πλέυνα, Στάρα, Ζαγόρα, Χάσκοβο, Φιλιππούπολη)	19.000.000	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΒΡΟΥ Α.Ε. (ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε)
2. Χρήση χώρων και λειτουργικά έξοδα (ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση, καθαριότητα, νερό)	12.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
3. Κόστος εξειδικευμένων συνεργατών στις όμορες χώρες	25.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
4. Κόστος προσωπικού στην Ελλάδα 6 άτομα παραϊατρικού προσωπικού για την στελέχωση επιστημονικής μονάδας του κέντρου	20.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
5. Αντιδραστήρια για 18.000 αιμοληψίες και υλικό αιμοληψιών	79.000.000	ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΕΒΡΟΥ

6.Κόστος εμβολίων στις ομάδες υψηλού κινδύνου 9.000 εμβολιασμοί	31.000.000	ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΕΒΡΟΥ
7.Έξοδα ταξιδιών	10.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
8.Έντυπο διαφημιστικό υλικό για την ενημέρωση του πληθυσμού στην καταπολέμηση των νοσημάτων εκτύπωση 5.000 περίπου εντύπων στην ελληνική και βουλγαρική γλώσσα	10.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
9. Μελέτες/ έρευνες ο συντονισμός, η εκτέλεση, ο έλεγχος του όλου έργου, η επιστημονική επεξεργασία των στοιχείων και η παρουσίαση αυτών σε διάφορα συνέδρια, αρμόδια υπουργεία παγκόσμια οργάνωση υγείας και κοινότητα έγιναν από 5 ειδικούς επιστήμονες	23.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
10. Εξοπλισμός (αυτόματος ανοσολογικός αναλυτής Microelisa, Η/Υ και προγράμματα σύνδεσης αναλυτών, διαφανοσκόπιο)	18.000.000	ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΕΒΡΟΥ
11. Αντιδραστήρια για αιμοληψίες PCR	4.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
12. Εξωτερικοί συνεργάτες	2.000.000	ΑΝ.Ε.Ε. Α.Ε.
ΣΥΝΟΛΟ	253.000.000	

Πηγή: Τεχνικά δελτία του έργου «Προληπτική Ιατρική στη Θράκη και στη Βουλγαρία»

5.5.2 Δημιουργία Διασυνοριακών Κέντρων Δημόσιας Υγείας (ΔΙΚΕΔΥ)

Στο πλαίσιο του Προγράμματος INTERREG II Υποπρόγραμμα 5 Ποιότητα ζωής- Περιβάλλον, δημιουργήθηκαν στην Ορεστιάδα και Διδυμότειχο Διασυνοριακά Κέντρα Δημόσιας Υγείας (ΔΙΚΕΔΥ) σε σημεία πλησίον των συνοριακών διαβάσεων με στόχο να ερευνηθούν, καταγραφούν, επεξεργαστούν και ελεγχθούν οι κίνδυνοι για την Δημόσια Υγεία.

Ειδικά στο Κέντρο του Διδυμοτείχου στο Ν. Έβρου σε συνεργασία με τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας της Βουλγαρίας ανέπτυξαν προγράμματα, που αφορούσαν στους μείζονες παράγοντες κινδύνου για την υγεία δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο των μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, Ηπατίτιδα Α και Β, Πολιομυελίτιδα, Διφθερίτιδα, Μηνιγγίτιδες, Φυματίωση, Μελιταίος Πυρετός, Λείσμανίαση, Εχινόκοκκος), στον έλεγχο της ρύπανσης των λιμνών και ποτάμιων υδάτων από χημικά και άλλα απόβλητα, στην παρακολούθηση και έλεγχο των ανθρωποζωνόσων εξαιτίας της ανεξέλεγκτης μετακίνησης αγελών και γενικότερα

του ζωικού κεφαλαίου, στην παρακολούθηση και μέτρηση των επιπτώσεων από τη διάθεση των αποβλήτων στο περιβάλλον κ.λ.π.

Τα ΔΙΚΕΔΥ αποτελούν μια ολοκληρωμένη πρόταση του Υπουργείου Υγείας και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ), η οποία περιλαμβάνει ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο καθώς και διακρατικές δράσεις. Δημιουργεί ένα πλαίσιο για μόνιμη συνεργασία με προοπτική για τις διασυνοριακές Βαλκανικές Χώρες, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα γενικότερα προβλήματα υγείας που προέρχονται από την μετακίνηση ανθρώπων, αγαθών και ζώων.

Ειδικότερα οι χρηματοδοτηθείσες ενέργειες αφορούσαν:

- Στη δημιουργία της αναγκαίας υποδομής, και του εξειδικευμένου ιατρικού - εργαστηριακού εξοπλισμού σε κάθε επιλεγμένη περιοχή.
- Στην ανάπτυξη ερευνητικού έργου για τη διαπίστωση των αναγκών και την αντιμετώπιση των κινδύνων μετάδοσης νοσημάτων, στις συγκεκριμένες διασυνοριακές περιοχές, όπου η διακίνηση παρουσιάζεται αυξημένη και τα τελευταία έτη.
- Στην ανάπτυξη δράσεων διακρατικής συνεργασίας με στόχο τη λήψη των αναγκαίων μέτρων Πολιτικής Δημόσιας Υγείας από τις ενδιαφερόμενες χώρες.
- Στην υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης των στελεχών Δημόσιας Υγείας και την ενημέρωση του πληθυσμού.

Κάπου εδώ είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως το ΔΙΚΕΔΥ στην Ορεστιάδα δεν λειτούργησε λόγω της αμέλειας και αδιαφορίας του Υπουργείου Υγείας να προχωρήσει στη μόνιμη στελέχωση του κέντρου.

Ο Προϋπολογισμός του έργου ήταν 414.000.000 δρχ⁷⁸ και φορέας υλοποίησης του έργου το Υπουργείο Υγείας (ΕΣΔΥ).

Με την υλοποίηση του προγράμματος επιτεύχθηκε η ανάπτυξη της περιφερειακής υποδομής των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και η συμβολή στην υγειονομική ανάπτυξη των περιοχών, η ανάπτυξη στρατηγικών προσεγγίσεων, μελλοντικών σεναρίων και μηχανισμών, για την αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών στα Βαλκάνια και γενικότερα τόσο τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων των παραμεθωρίων περιοχών όσο και τη βελτίωση των υγειονομικών συνθηκών, όπως η προστασία της υγείας του πληθυσμού, ενώ

⁷⁸ Στοιχεία από την Διεύθυνση Οικονομικού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην προστασία της υγείας των κατοίκων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη μετάδοση επιδημιών από τρίτες χώρες.⁷⁹

5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ INTERREG II

A. Στο πλαίσιο του άξονα βασικών υποδομών, υπήρξε μια σαφής και συνεκτική μεταξύ των επί μέρους μέτρων στρατηγική που στήριξε την επικέντρωση των πόρων στους βασικούς κάθετους οδικούς και σιδηροδρομικούς άξονες καθώς και στα αντίστοιχα σημεία απόληξης τους (μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια).

Η επικέντρωση έγινε κυρίως στους δύο βασικούς κάθετους οδικούς άξονες σύνδεσης των χωρών, εκ των οποίων ο ένας αφορά το τμήμα του Διευρωπαϊκού Διαδρόμου Haskono-NonoSelo-Ορμένιο-Αλεξανδρούπολη. Από Ελληνικής πλευράς οι πόροι που διατέθηκαν στα πλαίσια του INTERREG II, ήταν συμπληρωματικοί εκείνων του ΚΠΣ όμως δεν ήταν επαρκείς ώστε να καλυφθεί το σύνολο των απαιτούμενων ενεργειών.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, από Βουλγαρικής πλευράς, χρηματοδοτήθηκε μελέτη για την αναβάθμιση σε αυτοκινητόδρομο ολόκληρου του άξονα Haskono-Nonoselo ώστε να υπάρχει ωριμότητα και με πόρους του PHARE CBC & ISPA, ολόκληρος ο άξονας από τον νομό Έβρου μέχρι το Χάσκοβο να αποκτήσει ενιαία χαρακτηριστικά. Με τους περιορισμένους πόρους του PHARE CBC απέκτησε χαρακτηριστικά αυτοκινητοδρόμου. Οι επιλογές αυτές οι οποίες συγκέντρωσαν πόρους και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές εκτός INTERREG & PHARE CBC θα πρέπει να προωθηθούν και στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

Η ανωριμότητα των έργων στις νέες διόδους και η έλλειψη πόρων οδήγησε στο να καλυφθούν μικρά τμήματα των απαιτούμενων επενδύσεων. Κυρίως χρηματοδοτήθηκαν τμήματα των μελετών ώστε να υπάρχει ωριμότητα για κατασκευή οδικών τμημάτων στην επόμενη περίοδο.

Δεδομένου του προβλήματος της λαθρομετανάστευσης, του λαθρεμπορίου και της μετάδοσης ζωνοδόσων με τη μετακίνηση των ζώων, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση για βελτίωση των εγκαταστάσεων και των εξοπλισμών στους Μεθοριακούς

⁷⁹ Στοιχεία από Διεύθυνση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου

σταθμούς Ορμένιου και Προμαχώνα καθώς και στους Σταθμούς Υγειονομικού και Κτηνιατρικού Ελέγχου (ΣΥΚΕ) των ίδιων μεθοριακών σταθμών. Οι παρεμβάσεις στους μεθοριακούς σταθμούς συμπληρώθηκαν με δράσεις κατάρτισης ώστε να υπάρξει καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών των μεθοριακών σταθμών.

Για αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης κατασκευάστηκε το δίκτυο οπτικών ινών Καβάλας-Ηaskονο.

Για αυτά τα σημαντικά έργα υπήρξε παράλληλη χρηματοδότηση από πόρους του INTERREG & του PHARE CBC.

Β. Στον τομέα του περιβάλλοντος υπήρξε σαφής στρατηγική στοχευόμενη κατά προτεραιότητα σε θέματα ποιότητας και διαχείρισης κοινών υδατικών πόρων, και δευτερευόντως σε θέματα εναέριας ρύπανσης.

Η συνεργασία σε θέματα υδατικών πόρων οδήγησε σε προμήθεια και εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ρύπανσης στο Βουλγαρικό τμήμα των κοινών ποταμών και συγκεκριμένα του Έβρου. Οι προδιαγραφές των σταθμών εναρμονίστηκαν με εκείνες αντίστοιχων επί Ελληνικού εδάφους οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν από το ΚΠΣ II. Επειδή η Ελλάδα δέχεται τις επιβαρύνσεις των υδάτων αποφασίστηκε με πόρους του PHARE-CBC η κατασκευή βιολογικών σταθμών καθορισμού ώστε να μην επιβαρύνονται οι ποταμοί με τα αστικά απόβλητα των πόλεων Ηaskονο, Dimitrovgrad & Stara Zagora.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι στις ανωτέρω παρεμβάσεις στους τομείς υγείας και συνεργασίας φορέων στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων δεν υπήρξε συμμετοχή από Βουλγαρικής πλευράς και δεν διατέθηκαν αντίστοιχοι πόροι ώστε να επιτευχθεί ικανοποιητικός βαθμός συνεργασίας. Εντούτοις η ελληνική πλευρά με διενέργεια συνεδρίων, συναντήσεων εργασίας και κυρίως δημιουργίας κεραιών (antenes) ή υποκαταστημάτων εντός τους βουλγαρικού εδάφους προώθησε κατά το δυνατόν το σκέλος της απαιτούμενης συνεργασίας στις δράσεις.

Επίσης υπήρξε συνεργασία για τη ραδιενεργό ρύπανση με την ανάπτυξη από την Ελληνική πλευρά τηλεματικών συστημάτων μέτρησης ραδιενεργών ρύπων, ενώ παράλληλα από τη Βουλγαρική πλευρά με πόρους του PHARE ενισχύθηκε η ασφάλεια πεπαλαιωμένης τεχνολογίας αντιδραστήρων του εργοστασίου παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στο Κοζλοντούνι.

Γ. Στον τομέα υγείας οι μετακινήσεις των πληθυσμών εκατέρωθεν, καθώς και η ύπαρξη μειωμένου πλέγματος υπηρεσιών υγείας στους κατοίκους των απομακρυσμένων παραμεθόριων περιοχών οδήγησε σε δημιουργία Διασυνοριακών Κέντρων Δημόσιας Υγείας ΔΙΚΕΔΥ, κοντά στα σημεία διέλευσης εκ των οποίων ένα στην Αλεξανδρούπολη και ένα στο Διδυμότειχο.

Τα ΔΙΚΕΔΥ για πρώτη φορά προέβησαν σε αναγνώριση και ταυτοποίηση υγειονομικών αναγκών για τη διασυνοριακή ελληνική ζώνη με παράλληλη συνεργασία ώστε να διατυπωθούν αντίστοιχες ανάγκες της Βουλγαρικής πλευράς. Ενημέρωση πληθυσμού και επαγγελματιών υγείας για την προστασία του πληθυσμού από εντοπισθέντες κινδύνους.

Η Βουλγαρική πλευρά λόγω μη ύπαρξης σχετικών πόρων που παρακολούθησε μόνο τις εργασίες της Ελληνικής Πλευράς και συμμετείχε εκπονώντας σχετικές εργασίες. Η περαιτέρω εξειδίκευση σε χωρικό επίπεδο, ώστε να προκύψουν τα μεθοδολογικά εργαλεία παρέμβασης, καθώς και η περαιτέρω εδαφική κάλυψη θα πρέπει να καλυφθούν στη νέα προγραμματική περίοδο.

Δ. Στον τομέα ανθρώπινου δυναμικού προωθήθηκαν προγράμματα κατάρτισης προσωπικού επιχειρήσεων που διαθέτουν υποκαταστήματα ή παραρτήματα στην Βουλγαρία ή αναπτύσσουν σημαντική οικονομική δραστηριότητα με τη χώρα αυτή, προσωπικού δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που συνεργάζονται εκατέρωθεν των συνόρων, κατάρτιση άνεργων επιστημόνων, που τους παρέχει γνώσεις για πιθανή απασχόλησή στη γειτονική χώρα καθώς και συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων για παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟ INTERREG III ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε μια δειγματοληπτική περιγραφή των έργων που υλοποιήθηκαν κατά την δεύτερη προγραμματική περίοδο στο νομό Έβρου. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο εξετάζουμε τη στρατηγική του προγράμματος INTERREG III και γίνεται μια μικρή αναφορά στις μελέτες των έργων που επρόκειτο να υλοποιηθούν στη τρίτη προγραμματική περίοδο.

Κατά την περίοδο 1994-1999 η πρωτοβουλία INTERREG II συνέχισε και διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής του INTERREG I το οποίο λειτούργησε εντελώς πιλοτικά και κινούνταν προς την κατεύθυνση της χάραξης μιας συνεπούς αναπτυξιακής στρατηγικής.

Ο γενικός στόχος των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ήταν η προώθηση της συνάφειας και της συνοχής του ευρωπαϊκού χώρου επιδιώκοντας στην περίπτωση των εξωτερικών παραμεθόριων περιοχών την άμβλυση των εκ της διπλής περιφερειακότητας μειονεκτημάτων τους, η οποία επιτυγχάνεται εν μέρει με τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας. Ο στόχος αυτός θα υλοποιούνταν μέσω 3 ειδικών στόχων και συγκεκριμένα:

- Ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών για να άρουν τα μειονεκτήματα που γεννώνται από την απομόνωσή τους
- Ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας
- Δημιουργία προϋποθέσεων ώστε οι εξωτερικές παραμεθόριες περιοχές να ανταποκριθούν στο ρόλο τους ως εξωτερικά σύνορα του ενοποιημένου ευρωπαϊκού χώρου.⁸⁰

⁸⁰ Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

Ο γενικός στόχος του INTERREG III A είναι να μην αποτελούν τα εθνικά σύνορα εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του Ευρωπαϊκού εδάφους.

Στο πλαίσιο λοιπόν του προγράμματος αυτού γίνεται μια προσπάθεια για προσέγγιση μέσω της από κοινού ανάληψης δράσεων συνεργασίας οι οποίες επιφέρουν τελικά αναπτυξιακό αποτέλεσμα στις παραμεθόριες περιοχές με την διεύρυνση της αγοράς και την αξιοποίηση συμπληρωματικών ικανοτήτων/πλεονεκτημάτων. Στη συνέχεια αναλύεται η δομή του INTERREG III A στην διασυνοριακή περιοχή του νομού Έβρου με στοιχεία τα οποία μας δόθηκαν από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Έβρου.⁸¹

6.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η στρατηγική του προγράμματος θα πρέπει να συμβάλλει στην ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη των όμορων διασυνοριακών περιοχών βελτιώνοντας τις οικονομικές δυνατότητες και ενισχύοντας τον κοινωνικοοικονομικό τους ιστό σε όφελος του συνόλου των πολιτών της διασυνοριακής περιοχής.

Η ανάδειξη της περιοχής ως στρατηγικού κόμβου διέλευσης διευρωπαϊκών δικτύων (ενεργειακών, μεταφορικών, τηλεπικοινωνιακών) θα προσδώσει έναν άλλο χαρακτήρα στην περιοχή, σε σχέση με την Βαλκανική και την Παραεuxeϊνία ζώνη.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της περιοχής (μεγάλοι ορεινοί όγκοι, ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες) οι οποίες αντικατοπτρίζονται κυρίως στον μεγάλο συντελεστή δυσκολίας στην προσπελασιμότητα των όμορων συνοριακών περιοχών, καθίσταται σαφές, ότι πρέπει να ενδυναμωθούν οι οικονομίες των επιλέξιμων περιοχών, ώστε να αποφευχθεί η περιθωριοποίηση και απερήμωσή τους τόσο εντός των εθνικών συνόρων όσο και στον διαμορφούμενο νέο Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο.

⁸¹ INTERREG III A/PHARE-CBC, ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Έβρου.

Επίσης η στρατηγική θα πρέπει να αξιοποιήσει συνολικά το πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής με στόχο όχι μόνο την υπέρβαση μεμονωμένων ή σημειακών παρεμβάσεων που υπολείπονται σε αποτελεσματικότητα και προκαλούν αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλα τα επίπεδα κοινωνικό-οικονομικής εξέλιξης της περιοχής, αλλά κυρίως στην υλοποίηση ολοκληρωμένου χαρακτήρα διασυνοριακών παρεμβάσεων. Τέλος, η ασφάλεια των κατοίκων από ανθρωπογενείς ενέργειες και φυσικές καταστροφές θα πρέπει να συνδυασθεί, μέσω της στρατηγικής και των επιλογών εξειδίκευσης της, με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος θέτοντας έτσι τις βάσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των διασυνοριακών περιοχών και την αειφορία της ανάπτυξης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η στρατηγική του προγράμματος θα πρέπει να επικεντρώνεται σε μια σειρά από συγκεκριμένες ενέργειες που θα ενισχύουν την διασυνοριακή συνεργασία με στρατηγικούς στόχους:

- την ομογενοποίηση και αειφορία του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος στη διασυνοριακή ζώνη σ' ένα επίπεδο ανώτερο του σημερινού
- την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος
- την βελτίωση των όρων διαβίωσης και της εν γένει ποιότητας ζωής των πολιτών

Συνοπτικά σαν γενικός στόχος του προγράμματος θεωρείται:

Η ανάδειξη της περιοχής σε πυρήνα και κομβικό σημείο της ειρήνης, της αναπτυξιακής διαδικασίας και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην ενδοχώρα των Βαλκανίων, την Παραευξείνια Ζώνη και την Ανατολική Μεσόγειο.⁸²

Με βάση τον παραπάνω στόχο, ο επιχειρησιακός στόχος του προγράμματος είναι:

Η ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και της ανταγωνιστικότητας της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής.

⁸² INTERREG III A/PHARE-CBC, ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Έβρου

Με βάση τους στόχους αυτούς οι τακτικοί στόχοι (ειδικοί στόχοι) του προγράμματος που συμβάλλουν στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων (άρα και στην υλοποίηση της στρατηγικής) είναι οι ακόλουθοι:

Άρση της γεωγραφικής και επικοινωνιακής απομόνωσης της περιοχής

Η θέση της επιλέξιμης περιοχής στα πλαίσια του προγράμματος ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ είναι στρατηγικής σημασίας ως κόμβος των διηπειρωτικών μεταφορικών, ενεργειακών και επικοινωνιακών δικτύων, ενώ βρίσκεται στην τομή των αξόνων των διευρωπαϊκών συνδέσεων (Βορρά-Νότου: κάθετες συνδέσεις Εγνατίας Οδού με Βουλγαρία) στα δημιουργούμενα διεθνή δίκτυα υποδομής.

Η βελτίωση των υποδομών είναι ουσιαστικής σημασίας για την περιοχή που αποτελεί κόμβο διευρωπαϊκών μεταφορικών δικτύων στην Νοτιανατολική Ευρώπη με τον Διευρωπαϊκό Άξονα E10 (Εγνατία Οδό), E79 και τον Πανευρωπαϊκό Διάδρομο IX (Ελσίνκι – Αλεξανδρούπολη) και καθιστά στρατηγικής σημασίας την θέση της σε διασυνοριακό αλλά και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Γι αυτό το λόγο έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στον εθνικό σχεδιασμό για την αναβάθμιση του επιπέδου των υποδομών (ύπαρξη διεθνούς αερολιμένα, λιμανιών εθνικής / διεθνούς σημασίας κλπ). Να σημειωθεί ότι οι υποδομές έχουν βελτιωθεί σημαντικά - λαμβάνοντας υπόψη του πόρους που έχουν διατεθεί στο INTERREG II, ΚΠΣ II (πχ λιμάνι της Αλεξανδρούπολης κλπ) αλλά και αυτούς που θα διατεθούν από το Γ΄ ΚΠΣ (ολοκλήρωση του ανατολικού τομέα της Εγνατίας Οδού, κλπ) ώστε να βελτιωθεί η διασύνδεση με την υπόλοιπη χώρα αλλά και με τις όμορες χώρες.

Η περαιτέρω βελτίωση των διασυνοριακών μεταφορικών υποδομών με αειφόρο τρόπο θα δώσει την απαραίτητη ώθηση στην περιοχή για την ενίσχυση της θέσης της ως κύριος μεταφορικός κόμβος στα Βαλκάνια με αποτέλεσμα την αύξηση της δυναμικότητας των κυρίων μέσων (διευρωπαϊκοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί άξονες) που θα τονώσουν επίσης την ευρύτερη διεθνή σημασία και εξωστρέφεια της ευρύτερης περιοχής.

Η διευκόλυνση της επικοινωνίας και μετακίνησης πολιτών, προϊόντων και υπηρεσιών που οφείλονται στις κομβικές διασυνοριακές μεταφορικές υποδομές που υπάρχουν στην περιοχή, δημιουργεί εκτός των σημαντικών πλεονεκτημάτων και

ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά την ταχεία και ασφαλή διακίνηση προϊόντων και ανθρώπων και την μείωση λαθρομεταναστών και λαθρεμπορίου.

Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και προώθηση της απασχόλησης

Η στήριξη και η ενθάρρυνση παραγωγικών δραστηριοτήτων στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών με έμφαση στον εξαγωγικό προσανατολισμό, αποτελούν την βάση της οικονομικής σχέσης της επιλέξιμης περιοχής. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μέσω του προγράμματος ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ με την υποστήριξη των διασυνοριακών επιχειρηματικών συνεργασιών που θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα, θα ενισχύσουν τις οικονομικές σχέσεις με τη μορφή διασυνοριακού εμπορίου και θα βελτιώσουν τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων αποτελεί προτεραιότητα τόσο σε εθνικές όσο και σε Ευρωπαϊκές πολιτικές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση του προγράμματος INTERREG III εξειδικεύεται στην υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού σε διασυνοριακό επίπεδο που θα επιτρέψει στην περιοχή να βελτιώσει την τοπική αγορά εργασίας, να αναβαθμίσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες και να συμβάλει σε ένα ποσοστό στη μείωση της μετακίνησης του πληθυσμού προς στα αστικά κέντρα. Αυτό αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη ευρύτερων διασυνοριακών κοινωνικό-πολιτιστικών και τεχνολογικών σχέσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για την περιοχή του προγράμματος ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. Τα παραπάνω πρέπει να λειτουργήσουν σε συνδυασμό με την ενίσχυση των οικονομικών συναλλαγών και την ανάδειξη των τοπικών παραγωγικών κέντρων ως κοινών στρατηγικών κόμβων διαμετακόμισης προϊόντων και υπηρεσιών.

Λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών επιδράσεων/ επιπτώσεων

Η επιλέξιμη περιοχή λειτουργεί ως διεπιφάνεια επαφής δύο διαφορετικών χωρών και υφίσταται κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις στα κοινά ευαίσθητα οικοσυστήματα, λόγω του αυξημένου όγκου μετακινήσεων εμπορευμάτων, ανθρώπων κλπ. Τα έντονα σημάδια της αλληλεπίδρασης των

πολιτισμών που είναι εμφανή εκατέρωθεν των συνόρων με το μεγάλο αριθμό αναξιοποίητων ως επί το πλείστον μέχρι σήμερα μνημείων αλλά και άλλων πολιτισμικών πόρων μπορούν να αποτελέσουν ένα αξιόλογο σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των στενότερων κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των λαών και την παραγωγή σύγχρονου πολιτισμού.

Η διασφάλιση του υψηλού επιπέδου παροχής υπηρεσιών στον τομέα της υγείας στην περιοχή πρέπει να υποστηριχθεί περαιτέρω με την εισαγωγή τεχνολογίας (τηλε-ιατρική) έτσι ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης στην περιοχή σε συνδυασμό με την βελτίωση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών. Στο πρόγραμμα INTERREG II υλοποιήθηκε η πρώτη φάση δημιουργίας διασυνοριακών κέντρων Δημόσιας Υγείας (ΔΙ.ΚΕ.ΔΥ.), η οποία εγκατέστησε δομές συνεργασίας, δημιούργησε υποδομές, ερεύνησε και κατέγραψε την υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα της υγείας στη διασυνοριακή περιοχή και στα πλαίσια του νέου προγράμματος θα συνεχιστεί αυτή η πρωτοβουλία.

Η σημαντική συγκέντρωση εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων διεθνούς εμβέλειας αποτελεί πολύτιμη βάση για την δημιουργία ενός πλαισίου συστηματικής συνεργασίας μεταξύ φορέων και υπηρεσιών σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος και με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχει η νέα τεχνολογία

Παράλληλα, δράσεις που αφορούν την προστασία και αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, την προστασία των παράκτιων περιοχών αλλά και των ορεινών όγκων και την δημιουργία υποδομών που σχετίζονται με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος αλλά και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αποτελούν σημαντική προτεραιότητα για την διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης.

Από την ανάλυση των ειδικών στόχων προκύπτουν και οι άξονες προτεραιότητας του προγράμματος ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.

Οι τρεις προαναφερθέντες ειδικοί στόχοι του προγράμματος θα υλοποιηθούν μέσω παρεμβάσεων που εντάσσονται στους ακόλουθους άξονες προτεραιότητας.

6.2 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Άξονες του προγράμματος

Το πρόγραμμα αποτελείται από τρεις (3) Άξονες Προτεραιότητας που περιλαμβάνουν εννιά (9) Μέτρα από τα οποία οκτώ (8) αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους Άξονες Προτεραιότητας. Η Τεχνική Βοήθεια είναι το ένατο Μέτρο και καλύπτει όλους τους Άξονες Προτεραιότητας.

Περιγραφή αξόνων

6.2.1 Άξονας 1-Υποδομές Μεταφορών

Σκοπος

Οι σκοποί του συγκεκριμένου Άξονα αφορούν την:

- Ενίσχυση των υποδομών μεταφορών.
- Βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων.

Οι σκοποί αυτοί θα επιτευχθούν μέσω παρεμβάσεων στους ακόλουθους επιμέρους τομείς:

Οι υποδομές μεταφορών και διασυνοριακών δικτύων θα ενισχυθούν με την βελτίωση, αναβάθμιση των:

Οδικών υποδομών, επιδιώκοντας την αναβάθμιση των ήδη υπάρχουσών συνδέσεων των παραμεθόριων περιοχών με την Βουλγαρία μέσω παρεμβάσεων στους κάθετους οδικούς άξονες με την Εγνατία Οδό την διάνοιξη νέων διόδων καθώς και στους συνδετήριους άξονες με τους υπάρχοντες ή προβλεπόμενους μεθοριακούς σταθμούς.

Σιδηροδρομικών υποδομών επιδιώκοντας την περαιτέρω βελτίωση των διασυνδέσεων με τη γειτονική χώρα μέσω παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης των γραμμών που συνδέουν τους κύριους μεταφορικούς άξονες αλλά και τους μεγάλους λιμένες με στόχο την δημιουργία κόμβων συνδυασμένων μεταφορών.

Η βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων θα επιτευχθεί με την βελτίωση, αναβάθμιση των :

Συστημάτων αποτελεσματικότερης παρακολούθησης για την σωστή και ασφαλή διακίνηση ανθρώπων, ζώων και φύλαξη προϊόντων, Προβλέπεται η κατασκευή νέων Μεθοριακών Σταθμών σε συνδυασμό με την διάνοιξη των νέων διόδων που θα αναβαθμιστούν με την προμήθεια σύγχρονου εξοπλισμού (π.χ. φορητές συσκευές, συσκευές εντοπισμού πλαστών εγγράφων και ναρκωτικών, συστημάτων ασυρμάτου επικοινωνίας, μέσα οδικής ασφάλειας μεταφορών).

Επίσης προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού, για τις παραμεθόριες αστυνομικές και τελωνειακές υπηρεσίες, για την ασφάλεια και τον έλεγχο στους συνοριακούς σταθμούς ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν το αίσθημα της ασφάλειας των κατοίκων στις περιοχές εκατέρωθεν των συνόρων. Επίσης προβλέπεται η κατάρτιση του προσωπικού των ως άνω Υπηρεσιών και των δύο πλευρών για την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Άρση της απομόνωσης της διασυνοριακής περιοχής και βελτίωση των συνθηκών ασφαλούς μετακίνησης ανθρώπων και αγαθών.

Το πρόγραμμα αναφέρεται στις παραμεθόριες περιοχές εκατέρωθεν των συνόρων που λόγω της ιδιαίτερης γεω-μορφολογικής τους θέσης αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα απομόνωσης. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά προκαλούν δυσχέρειες και προβλήματα που συνδέονται με την δυσκολία προσπελασιμότητας των όμορων συνοριακών περιοχών και την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των κατοίκων των περιοχών.

Ταυτόχρονα όμως πρέπει να επισημανθεί ότι πέρα από τα προβλήματα απομόνωσης η ιδιαιτερότητα της θέσης των επιλέξιμων παραμεθόριων περιοχών παρέχει ορισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ο νομός Έβρου, ως εξωτερικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το χερσαίο γεωγραφικό σύνορο με τον Βαλκανικό χώρο. Από την θέση αυτή καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο στην διασύνδεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Βαλκανικό χώρο με την εξασφάλιση ικανοποιητικής μεταφορικής υποδομής και επικοινωνίας υψηλού επιπέδου.

Όσον αφορά στην επιλέξιμη περιοχή της Βουλγαρίας, το γεγονός ότι η χώρα είναι σε διαδικασία προένταξης, ενισχύει τη στρατηγική της θέση - ως σύνολο και ως επιλέξιμη περιοχή ειδικότερα – τόσο στην ευρύτερη Βαλκανική περιοχή όσο και μέσα στο νέο διαμορφούμενο Ευρωπαϊκό χώρο και καθιστά τη συνεργασία με την επιλέξιμη Ελληνική περιοχή αναγκαία και επιβεβλημένη για την άρση της απομόνωσης της ευρύτερης περιοχής καθώς και προσδοκούμενη την ενοποίηση του Ευρωπαϊκού εδάφους.

Ο ρόλος αυτός καθίσταται σημαντικότερος λαμβάνοντας υπόψη τις νέες προοπτικές διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς ανατολάς, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη ανασυγκρότηση των οικονομιών των χωρών της Βαλκανικής διαμορφώνοντας σταδιακά ένα νέο χώρο δράσης για τις οικονομίες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ανάδειξη των παραμεθόριων περιοχών ως πύλες εξόδου-εισόδου προς την ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο με την ενίσχυση των υποδομών

Η άρση της απομόνωσης των παραμεθόριων περιοχών και η ανάδειξή τους ως πύλες εξόδου-εισόδου προς την Κεντρική Ευρώπη επιδιώκεται μέσω της στήριξης υποδομών μεταφορών- διασυνοριακών δικτύων οι οποίες αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη πολύμορφων συνεργασιών με τις όμορες χώρες

Για τον λόγο αυτόν, το άνοιγμα των νέων διόδων στα Ελληνο-Βουλγαρικά σύνορα αναβαθμίζει περαιτέρω την περιοχή ενισχύοντας την διασυνοριακή συνεργασία και συμβάλλει στην προετοιμασία της μεσοπρόθεσμης μετάβασης από

εξωτερικά σε εσωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω εντατικοποιημένης συνεργασίας και κοινής λειτουργίας των υποδομών.

Ταυτόχρονα ο στόχος του Άξονα 1-Διασυνοριακές υποδομές κινείται στις βασικές αρχές χάραξης της μακροπρόθεσμης στρατηγικής για τις μεταφορές στον ελληνικό χώρο-όπως έχει διατυπωθεί στο ΚΠΣ II, στα έργα του Ταμείου Συνοχής και υποστηρίζεται επίσης στο ΚΠΣ III-και η οποία εκφράζεται με την αναγκαιότητα προσδιορισμού του δικτύου υποδομών της χώρας στον άξονα Δύση-Ανατολή και Βορρά-Νότου. Η αποτύπωση αυτής της στρατηγικής στο πρόγραμμα επικεντρώνεται στην διασύνδεση των Διευρωπαϊκών Αξόνων E10 (Εγνατία Οδός), E79 και του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου IX (Ελσίνκι – Αλεξανδρούπολη) των κύριων λιμανιών και αερολιμένων από τα οποία αυτές διέρχονται.

ΜΕΤΡΑ

Μέτρο 1.1. Υποδομές μεταφορών

Μέτρο 1.2 Βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων

6.2.2 Άξονας 2-Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση

ΣΚΟΠΟΣ

Την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης της οικονομικής δυναμικής της διασυνοριακής περιοχής με την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων δομών

Την ενίσχυση ιδιωτικών φορέων ώστε να αναπτύξουν σε ιδιωτική βάση συμφωνίες επιχειρηματικής συνεργασίας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Υποστήριξη διασυνοριακών επιχειρηματικών συνεργασιών για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και την ισχυροποίηση της περιοχής στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο.

Στο πρόγραμμα εντάσσονται οι νομοί της χώρας που γειτνιάζουν με περιοχές της Βουλγαρίας που η οικονομία της χαρακτηρίζεται ως οικονομία σε μετάβαση. Για περίπου 40 χρόνια και ως απόρροια της ύπαρξης δυο διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών συστημάτων κατ' ουσία δεν υπήρχαν διασυνοριακές οικονομικές σχέσεις μεταξύ των μεθοριακών περιφερειών. Αυτές οι δυσκολίες επηρέασαν αρνητικά την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε κλάδους κοινού ενδιαφέροντος και εμπόδισαν την ανάδειξη της περιοχής σε σημαντικό οικονομικό παράγοντα για την Ευρώπη.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ιδιαίτερη ταυτότητα έργων μικρής κλίμακας στη συνεργασία INTERREG και PHARE CBC, προβλέπεται ότι μικρά έργα μέχρι 300.000 Ευρώ το καθένα θα συγχρηματοδοτούνται εντός των κατάλληλων μέτρων. Ένα ενδεικτικό ποσό μεταξύ 15-30% του συνολικού προϋπολογισμού του Άξονα Προτεραιότητας 2 θα χρησιμοποιηθεί για τέτοια έργα μικρής κλίμακας. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων θα ακολουθεί τις γενικές διαδικασίες του Προγράμματος και θα τονίζει την ανάγκη για αντίστοιχη δράση από τη Βουλγαρική πλευρά. Το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού θα εξειδικεύσει περαιτέρω τη διαδικασία, και θα προσδιορίσει τον ακριβή προϋπολογισμό όπως και μια συντομότερη διαδικασία αξιολόγησης και έγκρισης.

Στην επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος ο παραγωγικός ιστός δεν είναι ομοιογενής. Συνολικά η περιοχή χαρακτηρίζεται ως αγροτική, κυρίως σε όρους απασχόλησης αλλά και εξάρτησης των κατοίκων από τα αγροτικά εισοδήματα.

Στον τομέα του τουρισμού το πλεονέκτημα της ποικιλομορφίας και του φυσικού πλούτου της περιοχής του προγράμματος προσελκύει τα τελευταία χρόνια πολλούς επισκέπτες και έχει επιτύχει να αναπτύξει διάφορους τύπους τουριστικής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να αναδεικνύεται ως αναπτυσσόμενη οικονομική δραστηριότητα. Για να ισχυροποιηθεί περισσότερο, πρέπει να αναβαθμιστούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού για την αξιοποίηση των σημαντικών υφιστάμενων στην περιοχή φυσικών και πολιτιστικών πόρων, που θα βελτιώσουν την επιχειρηματικότητα στον τουριστικό τομέα, μέσω της κοινής προώθησης και αξιοποίησης των τουριστικών προϊόντων λαμβανομένου υπόψη τυχόν επικαλύψεις από το Πρόγραμμα LEADER + (Αγροτουρισμός)

Επίσης, η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων στήριξης επιχειρηματικής δραστηριότητας που αποτελεί συνέχεια των δράσεων του INTERREG II στις επιλέξιμες περιοχές θα συμβάλλει στην προώθηση του διασυνοριακού εμπορίου με την δημιουργία ζωνών εμπορίου με σκοπό την όσο το δυνατόν ολοκλήρωση και ενσωμάτωση των τοπικών περιφερειακών οικονομιών.

Υποστήριξη των διασυνοριακών συνεργασιών για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας

Η σημαντική παρουσία εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων διεθνούς εμβέλειας αποτελεί πολύτιμη βάση για τη δημιουργία πλαισίου συστηματικής συνεργασίας μεταξύ Α.Ε.Ι. και ερευνητικών φορέων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος και με στόχο την διάχυση της νέας τεχνολογίας και της καινοτομίας. Το παραπάνω είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τοπικές οικονομίες που μέχρι σήμερα χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό από την κυριαρχία των παραδοσιακών κλάδων εντάσεως εργασίας.

Προώθηση της απασχόλησης και των ίσων ευκαιριών για νέους και γυναίκες

Σε όλα τα παραπάνω συνδεδετικός κρίκος είναι το ανθρώπινο δυναμικό που πρέπει να υποστηριχθεί περισσότερο με την κατάρτιση και εξειδίκευση σε νέες ειδικότητες με ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στα πλαίσια διασυνοριακής συνεργασίας για την δημιουργία τοπικής αγοράς εργασίας που θα προωθεί ίσες ευκαιρίες για νέους και γυναίκες και θα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα μείωσης του υψηλού ποσοστού ανεργίας, στις παραμεθόριες περιοχές.

ΜΕΤΡΑ

Μέτρο 2.1 Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 2.2 Ανθρώπινοι Πόροι και προώθηση της απασχόλησης

Μέτρο 2.3 Συνεργασία Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων

6.2.3 Άξονας 3. Ποιότητα ζωής/ Περιβάλλον/ Πολιτισμός

Σκοπος

Την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης την οικονομικής δυναμικής της διασυνοριακής περιοχής με την ενίσχυση και δημιουργία κοινών δομών διαχείρισης, κυρίως στον τομέα της υγείας και του περιβάλλοντος

Την μείωση του περιφερειακού χαρακτήρα αυτών των περιοχών, που θα έχει ως αποτέλεσμα την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των παραμεθόριων περιοχών και θα ενισχύει την αίσθηση της προστασίας και υποστήριξης και όχι της εγκατάλειψής τους.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Υπέρβαση αναπτυξιακών προβλημάτων και ανάπτυξη της κοινωνικο-οικονομικής δυναμικής της διασυνοριακής περιοχής

Ως αναγνώριση της αναγκαιότητας ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, το πρόγραμμα PHARE-CBC μεταξύ της Βουλγαρίας και Ελλάδας υποστηρίζει και ενισχύει την συνεργασία στην κατεύθυνση της κοινωνικο-οικονομικής συνοχής της διασυνοριακής περιοχής βασιζόμενο στις καλές διμερείς σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Υπέρβαση των προβλημάτων που προκύπτουν από την ιδιαίτερη γεω-μορφολογική θέση και επηρεάζουν ευαίσθητους τομείς της κοινωνικοοικονομικής υπόστασης της περιοχής

Το πρόγραμμα αναφέρεται σε απομονωμένες περιοχές της χώρας που εκτός της ιδιαίτερης γεω-μορφολογικής τους θέσης αντιμετωπίζουν συχνά ελλιπή υποστήριξη από τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Η έλλειψη υψηλού επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών κυρίως στον τομέα της υγείας στις παραμεθόριες

περιοχές επιτείνει το αίσθημα ανασφάλειας των κατοίκων και συντελεί στην εγκατάλειψη των περιοχών. Οι δυσκολίες που πηγάζουν από τα ανωτέρω προβλήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο κοινών διασυνοριακών δράσεων επαγρύπνησης και συντονισμένης βοήθειας στους παραμεθόριους πληθυσμούς. Στο πρόγραμμα INTERREG II υλοποιήθηκε η πρώτη φάση δημιουργίας διασυνοριακών κέντρων Δημόσιας Υγείας (ΔΙ.ΚΕ.ΔΥ.), η οποία εγκατέστησε δομές συνεργασίας, δημιούργησε υποδομές, ερεύνησε και κατέγραψε την υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα της υγείας στη διασυνοριακή περιοχή και στα πλαίσια του νέου προγράμματος θα συνεχιστεί αυτή η πρωτοβουλία. Σε συνδυασμό με την υποστήριξη της νέας τεχνολογίας στον τομέα της ιατρικής και της τηλεϊατρικής και την ενίσχυση των απαραίτητων υποδομών θα βελτιωθεί ουσιαστικά το επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ανάδειξη της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής και ενίσχυση των πολιτιστικών ανταλλαγών

Το πρόγραμμα καλύπτει μια περιοχή όπου τα έντονα σημάδια της αλληλεπίδρασης των πολιτισμών είναι εμφανή εκατέρωθεν των συνόρων με μεγάλο αριθμό αναξιοποίητων ως επί το πλείστον μέχρι σήμερα μνημείων και άλλων πολιτιστικών πόρων. Η ανάδειξη των πολιτισμικών πόρων θα έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και σε άλλους τομείς της οικονομίας, κυρίως του τουρισμού. Η επίδραση όμως της τουριστικής ανάπτυξης στον πολιτισμό και το περιβάλλον θα πρέπει να προσεχθεί όσον αφορά τις επιπτώσεις επί των περιοχών NATURA 2000.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ιδιαίτερη ταυτότητα έργων μικρής κλίμακας στη συνεργασία INTERREG και PHARE CBC, προβλέπεται ότι μικρά έργα μέχρι 300.000 Ευρώ το καθένα θα συγχρηματοδοτούνται εντός των κατάλληλων μέτρων. Ένα ενδεικτικό ποσό μεταξύ 15-30% του συνολικού προϋπολογισμού του Άξονα Προτεραιότητας 3 θα χρησιμοποιηθεί για τέτοια έργα μικρής κλίμακας. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων θα ακολουθεί τις γενικές διαδικασίες του Προγράμματος και θα τονίζει την ανάγκη για αντίστοιχη δράση από τη Βουλγαρική πλευρά. Το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού θα εξειδικεύσει περαιτέρω τη διαδικασία, και θα προσδιορίσει τον ακριβή προϋπολογισμό όπως και μια συντομότερη διαδικασία αξιολόγησης και έγκρισης.

ΜΕΤΡΑ

Μέτρο 3.1 Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής

Μέτρο 3.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος

Μέτρο 3.3. Ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών και τουριστικών πόρων

6.2.4 Άξονας 4.Τεχνική βοήθεια

ΣΚΟΠΟΣ

Ο Άξονας αποσκοπεί στην ενίσχυση της εφαρμογής του Προγράμματος, και ειδικά των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, με οργανωτικές και λειτουργικές παρεμβάσεις

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Οι στόχοι του Άξονα ανάγονται στην κάλυψη των αναγκών του Προγράμματος με υποστηρικτικές ενέργειες για την αποτελεσματική διαχείρισή του και τη στήριξη των έργων και ενεργειών που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ με την κατά περίπτωση ανάθεση μελετών, χρήση ειδικευμένων συμβούλων κλπ.

ΜΕΤΡΑ

Μέτρο 4.1 Διαχείριση του προγράμματος

Μέτρο 4.2 Τεχνική Υποστήριξη

6.3 ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ INTERREG III ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΒΡΟΥ

Στα πλαίσια του προγράμματος INTERREG III και σε μία προσπάθεια διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδας-Βουλγαρίας στα μέτρα:

Μέτρο 3.3 «Ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών πόρων»

Μέτρο 3.1 «Βελτίωση Ποιότητας ζωής»

Μέτρο 3.2 «Προστασία ανάδειξη και διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος»

Προβλέπεται να υλοποιηθούν στο Νομό Έβρου τα εξής έργα των οποίων οι μελέτες έχουν γίνει:

6.3.1 Ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία Διασυνοριακού Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας νομού

Το σύνολο των δραστηριοτήτων που μπορεί να αφορά η εκδήλωση μιας κρίσης εντοπίζεται στις:

- A. Φυσικές καταστροφές από γεωλογικά φαινόμενα.
- B. Φυσικές καταστροφές από καιρικά φαινόμενα.
- Γ. Τεχνολογικές καταστροφές.
- Δ. Περιβαλλοντικές καταστροφές.
- Ε. Λοιπές καταστροφές.

Στόχος είναι να αναπτυχθούν έξυπνα και αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισης κινδύνων και ελαχιστοποίησης των καταστροφών.

Στην προκειμένη περίπτωση οργανώνονται ένα Σύστημα Διαχείρισης Κρίσεων από ένα κεντρικό συντονιστή φορέα ο οποίος θα είναι η Νομαρχία Έβρου.

Το έργο περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός Κέντρου Επιχειρήσεων θεμάτων Πολιτικής Προστασίας με διασυνοριακό χαρακτήρα με το απαραίτητη εξοπλισμό.

Χωροταξικά η θέση του Κέντρου θα είναι στην Ορεσιτιάδα με ένα υπόκεντρο στην Αλεξανδρούπολη⁸³.

⁸³ Συνέντευξη με την κα Καφετζίδου Μαρίνα, υπάλληλος της Αναπτυξιακής Εταιρίας Έβρου Α.Ε., στις 17/12/2003

Προϋπολογισμός έργου 2.105.000€

6.3.2 Διασυνοριακό Κέντρο Ελέγχου Ποιότητας και Ποσότητας υδάτων νομού Έβρου.

Παρ' όλο που τα αρμόδια Υπουργεία υλοποιούν προγράμματα με τα οποία παρακολουθείται η ποιότητα και η ποσότητα των επιφανειακών και υπόγειων νερών ο τρόπος συλλογής των στοιχείων διαφέρει με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η σύγκρισή τους.

Στο νομό Έβρου υπάρχει ανησυχία για τα νερά του ποταμού Έβρου αλλά και των παραπόταμών του, που κάποιες φορές μπορεί να υποστούν μόλυνση από το Βουλγαρικό ή Τουρκικό τμήμα τους.

Το έργο περιλαμβάνει διαμόρφωση χώρων κτιρίου του παλαιού Νοσοκομείου της Αλεξανδρούπολης, εξοπλισμό του κέντρου, πρόσληψη προσωπικού εξειδικευμένου, εκπαίδευσή του, ενημέρωση-ευαισθητοποίηση του κοινού, εκπόνηση μελετών, εγκατάσταση Αυτόματων Μετρητών ποιότητας και στάθμης νερού στον Άρδα.

Ο βασικός σκοπός λειτουργίας του κέντρου θα είναι η Παρακολούθηση και Μελέτη της στάθμης καθώς και τα επίπεδα μόλυνσης των υδάτων και υδάτινων όγκων του Ν. Έβρου.⁸⁴

Προϋπολογισμός έργου: 575.000€

6.3.3 «Ο Έβρος στη προϊστορία»

Το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία πολιτιστικής διαδρομής με μνημεία της πρώιμης εποχής του σιδήρου στον Έβρο που αντιπροσωπεύουν τη Θράκη και στη Βουλγαρία στο Δήμο Ιβαΐλογκραντ.

Συγκεκριμένα προτείνονται επεμβάσεις στα εξής μνημεία

⁸⁴ Συνέντευξη με την κα Καφετζίδου Μαρίνα, υπάλληλος της Αναπτυξιακής Εταιρίας Έβρου Α.Ε., στις 17/12/2003

- Μεγαλιθικό μνημείο Ρούσσας
- Βραχογραφία Ρούσσας
- Νεκροταφείο Κοτρωνίας

Η δημιουργία πολιτιστικής διαδρομής στοχεύει στην αξιοποίηση του μνημειακού πλούτου και στην ένταξη του σε μία ευρύτερη πολιτιστική διαδρομή που θα περιλαμβάνει και τα αντίστοιχα μνημεία της Βουλγαρίας με προσδοκώμενα οφέλη στην τοπική οικονομία τόσο από τη συντήρηση και κατασκευή των έργων όσο και από την εισροή τουριστών.⁸⁵

Προϋπολογισμός έργου 341.750€

6.3.4 «Τρενάκι Πολιτισμού»

Αφορά στην αξιοποίηση τριών βαγονιών που θα διαθέτει ο ΟΣΕ με σκοπό την οργάνωση διαφόρων πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δρώμενων σε σταθμούς πόλεων και χωριών σύμφωνα με την διαδρομή τακτικού δρομολογίου του Ο.Σ.Ε. έως το Σβίλεγκραντ της Βουλγαρίας.

Από το Σβίλεγκραντ και μετά αναλαμβάνουν οι σιδηροδρομικές γραμμές της Βουλγαρίας.

Τα βαγόνια θα είναι κατάλληλα διαμορφωμένα

1. Κουκλοθέατρο και θέατρο Σκιών.
2. Εκθέσεις βιβλίων, μεταφράσεις Ελλήνων και Βουλγάρων.
3. Μουσική και Θεατρικό Αναλόγιο⁸⁶.

Προϋπολογισμός έργου 361.200€

⁸⁵ Συνέντευξη με την κα Καρκαλίδου Μαρία υπεύθυνη στο τομέα Πολιτισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, στις 19/12/2003

⁸⁶ Συνέντευξη με την κα Καρκαλίδου Μαρία υπεύθυνη στο τομέα Πολιτισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου, στις 19/12/2003

6.3.5 Τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του ποταμού Άρδα και η αξιοποίηση του διασυνοριακού χαρακτήρα της.

Η πρόταση περιλαμβάνει έργα και δράσεις που στοχεύουν στην τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του ποταμού Άρδα και της αξιοποίηση του διασυνοριακού χαρακτήρα της. Στη διαμόρφωση της πρότασης, βασικά κριτήρια ήταν η γεωγραφία της περιοχής, οι προτάσεις των αντίστοιχων Δήμων και η αποτελεσματική διαχείριση του έργου συνολικά.

Περιλαμβάνει:

- Ανάπλαση του προαυλίου χώρου του Βαλκανικού πολύκεντρου Πολιτισμού και Τέχνης.
- Αξιοποίηση και προβολή φράγματος ποταμού Άρδα.
- Κατασκευή δρόμου σύνδεσης ελληνοβουλγαρικών συνόρων μεταξύ Δήμου Κυπρίνου- Ιβαίλογκραντ
- Καθαρισμός όχθης του ποταμού Άρδα από τη χαμηλή βλάστηση
- Δημιουργία πεζόδρομου και ποδηλατοδρόμου κατά μήκος του ποταμού Άρδα
- Σήμανση διαδρόμων
- Δράσεις ενημέρωσης πληροφόρησης
- Λειτουργία κέντρου Πληροφόρησης Άρδα.

Προϋπολογισμός 3.424.600€

6.3.6 Διασυνοριακό Κτηνιατρικό κέντρο εξωτικών νοσημάτων νομού Έβρου.

Ο Αφθώδης Πυρετός και η Ευλογιά των προβάτων εμφανίζονται κατά καιρούς στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Έβρου και λόγω της μεγάλης μεταδοτικότητάς τους, έχουν προκαλέσει κατά την τελευταία δεκαετία, μεγάλες απώλειες στο ζωικό κεφάλαιο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η κατά καιρούς ταχεία εξάπλωση αυτών των ασθενειών είχε καταστροφικές συνέπειες στις οικονομίες της

υπαίθρου, επηρεάζοντας τη γεωργία, τη βιομηχανία κατεργασίας τροφίμων, το εμπόριο και τον τουρισμό και προκαλώντας σοβαρές συνέπειες σε ολόκληρες αγροτικές περιφέρειες, εξέδωσε ψήφισμα⁸⁷ με το οποίο καλεί τα κράτη μέλη μέσα από μία δέσμη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων να συνεργαστούν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εφαρμογή δέσμης μέτρων αποζημίωσης σε σχετικές κρίσεις, να εντείνουν από κτηνιατρική άποψη τους ελέγχους και τις υγειονομικές επιθεωρήσεις και να τους διατηρήσουν σε μόνιμη βάση, έτσι ώστε να αποτρέπεται η είσοδος στην τροφική αλυσίδα της Ε.Ε. ζώων και ζωικών προϊόντων από κράτη και περιοχές όπου έχουν εμφανιστεί κρούσματα των παραπάνω ασθενειών.

Σε ορισμένες τρίτες χώρες που γειτονεύουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με την Ελλάδα όπως τα κράτη των Βαλκανίων και αυτά του Μαγκρέμπ, υπάρχουν ενδημικές εστίες αυτών των νοσημάτων. Αποδεικνύεται επομένως αναγκαία η λήψη προληπτικών μέτρων για την αποτροπή εισόδου των εξωτικών αυτών νοσημάτων στο κοινοτικό έδαφος και κατά συνέπεια και στη χώρα μας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κρίση που έπληξε τη Βρετανία το 2001, προκαλώντας ζημίες σε περισσότερες από 2000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις με συνολική ζημία 600 εκατ. Λίρες (330 δις. Δρχ.).

Υπό το πρίσμα αυτό, η επείγουσα σφαγή των προσβεβλημένων κοπαδιών, οι περιορισμοί που επιβάλλονται στις κοινοτικές συναλλαγές και οι έμμεσες συνέπειες στο περιβάλλον και τον τουρισμό στις πληττόμενες περιοχές αντιπροσωπεύουν ένα κόστος ιδιαίτερα υψηλό για τη χώρα μας αλλά και στο σύνολο της Κοινότητας.

Οι επιπτώσεις του στο νομό

Ιδιαίτερα στο Νομό Έβρου, κατά τα έτη 1994-2000, συνολικά 75.028 ζώα θανατώθηκαν εξαιτίας αυτών των ασθενειών. Οι επιπτώσεις είναι δυσβάσταχτες για το νομό μας, αφού πρόκειται για ένα νομό του οποίου η οικονομία βασίζεται στη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Το κόστος για τη θανάτωση των ζώων από τον Αφθώδη Πυρετό, ανήλθε στο ποσό των 6,5 δις δρχ. κατά την τελευταία δεκαετία σύμφωνα με τα στοιχεία της Κτηνιατρικής υπηρεσίας του Νομού Έβρου.

⁸⁷ Τα ψηφίσματα: Β5-0304, 0305, 0306, 0307, 0308 και 0309/2001

Στο κόστος των ζημιών που προέρχονται από την θανάτωση των ζώων πρέπει να συνυπολογιστούν οι οικονομικές ζημιές που προέρχονται και από τα περιοριστικά μέτρα, που επιβάλλονται σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το έτος 2000, με την εμφάνιση της νόσου στο Νομό Έβρου και κατόπιν της εφαρμογής δραστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της κατάστασης, και παρότι είχαν περάσει 21ημέρες από την εμφάνιση του τελευταίου κρούσματος, η **Μόνιμη Κτηνιατρική Επιτροπή** στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέτεινε για έναν ακόμη μήνα την απαγόρευση εξαγωγής κρεάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων από την Ελλάδα για τις άλλες χώρες της Ε.Ε. λόγω της εμφάνισης της νόσου στο Νομό Έβρου.

Περιγραφή του κτηνιατρικού κέντρου- Σκοπός- Αντικείμενο

Περιγραφή Κτηρίου.

Το Κτηνιατρικό Κέντρο θα ανεγερθεί σε οικόπεδο που παραχώρησε δωρεάν ο Δήμος Ορεστιάδας⁸⁸ Το οικόπεδο έχει έκταση 2.000 τ.μ. και βρίσκεται στην περιοχή Οινόη του Δήμου Ορεστιάδας.

Το υπό ανέγερση κτίριο, θα στεγάσει δραστηριότητες παρακολούθησης και μελέτης των εξωτικών νοσημάτων τόσο στο νομό Έβρου όσο και στην γειτονική περιοχή του Χασκόβου της Βουλγαρίας, με την οποία πραγματοποιούνται εμπορικές συναλλαγές ζώων, προς εκτροφή και κατανάλωση, και τον έλεγχο των συναλλαγών αυτών από κτηνιατρικής πλευράς. Επίσης θα διοργανώνονται διεθνείς και διμερείς συναντήσεις σε επίπεδο επιστημόνων, συνέδρια, σεμινάρια και διασκέψεις για την από κοινού μελέτη και αντιμετώπιση επιδημιών εξωτικών νοσημάτων, που τυχόν παρουσιάζουν έξαρση στις δύο χώρες.

Το κτιριακό συγκρότημα θα είναι σχεδόν εξ' ολοκλήρου ισόγειο και σε ένα τμήμα του θα διαθέτει και υπόγειο, για τη στέγαση βοηθητικών λειτουργιών, όπως αποθήκες και λεβητοστάσιο

⁸⁸ Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 14 Πρακτικό Συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Ορεστιάδας της 25^{ης} Αυγούστου 2003, και με αριθμό απόφασης 191/2003.

Το συγκρότημα αποτελείται από τρία κυρίως κτίρια που ενώνονται μεταξύ τους με ένα κεντρικό «Φουαγιέ», και περιβάλλοντα χώρο. Τα κτίρια αυτά είναι τα εξής:

1. Κέντρο Παρακολούθησης και Μελέτης Εξωτικών Νοσημάτων
2. Διασυνοριακό Κτηνιατρικό Κέντρο, και θα αποτελείται από τα εξής δυο κτίρια:
 - α. κτίριο Αίθουσας Σεμιναρίων – Συνεδρίων
 - β. κτίριο Διεύθυνσης και Ξένων Αντιπροσωπειών.
3. Κεντρικό Φουαγιέ και Κυλικείο, που ενώνει λειτουργικά τα τρία κτίρια
4. Ο Περιβάλλον Χώρος

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΚΤΙΡΙΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ		ΚΟΣΤΟΣ (€)
	Χώρος	Τ. μέτρα	
Κέντρο Παρακολούθησης & Μελέτης Εξωτικών Νοσημάτων	Υπόγειο	340	339,750
	Ισόγειο	340	339,750
Διασυνοριακό Κτηνιατρικό Κέντρο	Αίθουσα σεμιναρίων	150	135.000
	Διοίκηση και Τράπεζα Πληροφοριών	200	180.000
Κεντρικό Μπλοκ	Φουαγιέ και Κυλικείο	125	112.500
Περιβάλλον χώρος	Πλακόστρωτα, Πράσινο Στάθμευση	1.185	160.500
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ			1.200.000€

Πηγή: Διεύθυνση Σχεδιασμού – Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του νομού Έβρου

Επιπλέον, ο εργαστηριακός εξοπλισμός του κτηνιατρικού κέντρου θα κοστίσει όπως προϋπολογίσθηκε 65.500 €

Το προσωπικό που θα στελεχώσει το έργο θα προέρχεται από το προσωπικό της Νομαρχίας Έβρου. Επίσης η κάλυψη των λειτουργικών εξόδων του Κέντρου θα γίνεται από τη Νομαρχία Έβρου.

Σκοπός-Αντικείμενο

Ο βασικός σκοπός λειτουργίας του Κέντρου θα είναι η Παρακολούθηση και Μελέτη εμφάνισης και εξάπλωσης των Εξωτικών Νοσημάτων στο Νομό Έβρου, όπως ο Αφθώδης Πυρετός, η Ευλογιά των προβάτων, η Πανώλη των Μηρυκαστικών, ο Καταρροϊκός Πυρετός κλπ.

Αναλυτικότερα τα αντικείμενα με τα οποία θα απασχοληθεί το Κέντρο θα είναι:

- Η έρευνα και μελέτη των τρόπων μετάδοσης των εξωτικών νοσημάτων στα ζώα του Έβρου από γειτονικές χώρες.
- Η μελέτη των προκληθεισών ζημιών στην κτηνοτροφία του Έβρου και τις επιπτώσεις που έχουν στην τοπική και πανελλήνια οικονομία.
- Η συγκέντρωση και ανάλυση των επιζωοτιολογικών στοιχείων της Δ/σης Κτηνιατρικής του Νομού Έβρου, σχετικά με την εμφάνιση και διαδρομή των εξωτικών νοσημάτων και η αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας τα τελευταία 50 χρόνια για τα νοσήματα αυτά στην περιοχή μας.
- Η έρευνα και ταυτοποίηση των υπαρχόντων αιματοφάγων εντόμων της περιοχής του Έβρου, που πιθανόν να συμβάλλουν στη μετάδοση και εξάπλωση των εξωτικών νοσημάτων, καθώς και τρόποι εξόντωσης αυτών.
- Η υποβοήθηση – επιστημονική και τεχνική – των κτηνιάτρων του Έβρου στην πρόληψη και καταστολή των εξωτικών νοσημάτων με :

A. Τη δημιουργία ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (Συγκέντρωση ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας – νομοθεσίας – εργασιών – κειμένων – άρθρων – φωτογραφιών – ταινιών - πληροφοριών από το Internet κλπ.)

B. Και την σύσταση ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ή ΣΤΑΘΜΟΥ ΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ, για μια πρώτη εξέταση των αιμάτων των ύποπτων ζώων για τα εξωτικά νοσήματα με την δοκιμή της ανοσοδιάχυσης κλπ.

- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κτηνοτρόφων του Έβρου για τις καταστροφικές συνέπειες που έχουν τα εξωτικά νοσήματα στην εξέλιξη και ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στην περιοχή και η δημιουργία πνεύματος συνεργασίας αυτών με τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες του Έβρου, στην πρόληψη και καταπολέμηση των νοσημάτων αυτών με άμεσες επαφές – ομιλίες – συνεντεύξεις – δημοσιεύσεις κλπ.
- Η πραγματοποίηση διμερών και διεθνών συναντήσεων στην περιοχή με σκοπό την συνεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την πρόληψη και καταπολέμηση των εξωτικών νοσημάτων με ή χωρίς τη βοήθεια της Ε.Ε.
- Η ενασχόληση του Κέντρου με τα εξωτικά νοσήματα, θα συμβάλλει στην προστασία του ζωικού κεφαλαίου του Νομού Έβρου από αυτά τα νοσήματα.

ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ – ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ INTERREG III

Σύμφωνα στους Στόχους, την Στρατηγική και τους Άξονες Προτεραιότητας που αναφέρονται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος **INTERREG III A – PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία 2000-2006**, η επιλεγείσα διασυνοριακή περιοχή για την δημιουργία του Διασυνοριακού Κτηνιατρικού Κέντρου – **Νομός Έβρου / Περιφέρεια Χασκόβου** - , διαθέτει :

1. Τις φυσικές γεωγραφικές ιδιαιτερότητες (ορεινοί όγκοι, ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες), η οποία δυσκολεύει την επικοινωνία των περιοχών εκατέρωθεν των συνόρων.
2. Την παραδοχή ότι η λειτουργία του συγκεκριμένου Κέντρου με τις υπηρεσίες που θα προσφέρει, θα ενδυναμώσει τις οικονομίες της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής και θα αποτρέψει ενδεχόμενη περιθωριοποίηση και

εγκατάλειψή τους και θα συντελέσει στην ένταξή τους στο διαμορφούμενο ενιαίο Ευρωπαϊκό χώρο.

3. Την ανάγκη προστασίας και αξιοποίησης – μέσω του Κέντρου – του ζωικού κεφαλαίου της περιοχής ώστε να αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής των εκατέρωθεν περιοχών άμεσα και έμμεσα.

Η δημιουργία του Διασυνοριακού Κτηνιατρικού Κέντρου και οι υπηρεσίες που αυτό θα προσφέρει, καλύπτουν τον βασικό επιχειρησιακό στόχο του προγράμματος INTERREG III που είναι:

Η ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και της ανταγωνιστικότητας της επιλεγείσας διασυνοριακής περιοχής.

Ειδικότερα το Κέντρο με την λειτουργία του θα μπορέσει να ικανοποιήσει τους ειδικούς στόχους που θέτονται από το πρόγραμμα όπως:

1. Η άρση της γεωγραφικής και επικοινωνιακής απομόνωσης της περιοχής
2. Η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και η προώθηση της απασχόλησης
3. Η λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής, με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικο-οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εξάπλωση των εξωτικών νοσημάτων⁸⁹

⁸⁹ Στοιχεία από την Αναπτυξιακή Εταιρία Έβρου Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών Ελλάδας-Βουλγαρίας διαδραμάτισε η εξέλιξη της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Ο ρόλος αυτός στηρίζεται κυρίως στη συνδρομή των κοινοτικών πρωτοβουλιών INTERREG αλλά και της Προενταξιακή στρατηγικής για τις χώρες εκτός Ε.Ε σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε. Θεωρείται δε, ότι χωρίς τη κοινοτική συνδρομή η υφιστάμενη συνεργασία δεν θα είχε επιτευχθεί. Αρχικά η Ε.Ε καθοδήγησε τις δύο επιλέξιμες διασυνοριακές περιοχές στην ανάπτυξη συνεργασίας σε όλους τους τομείς (περιβάλλον, υδάτινοι πόροι, υγεία ..) δημιουργώντας παράλληλα συγκεκριμένες δομές συνεργασίας, οι οποίες δεν υπήρχαν αλλά και θα ήταν πολύ δύσκολο να δημιουργηθούν μεμονωμένα μέσω των εθνικών «πολιτικών γραμμών». Παράλληλα, η Ε.Ε συνέδραμε οικονομικά και τις δύο περιοχές για την επίτευξη καλύτερης συνεργασίας μεταξύ τους.

Βέβαια στη συνδρομή αυτή της Ε.Ε προστίθεται και η αναγνώριση της σημασίας της συνεργασίας από τις ίδιες τις δύο χώρες. Η αναγνώριση αυτή υπήρξε μάλιστα άμεση συνέπεια της ίδιας της διασυνοριακής συνεργασίας. Η συνεργασία που εμβρυακά αναπτύχθηκε κατά την διάρκεια της υποβολής προτάσεων αποκάλυψε τα κοινά στοιχεία των δυο περιοχών π.χ. πολιτιστικά στοιχεία, την αλληλεξάρτηση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών, τα κοινά προβλήματα που πολλές φορές ξεπερνούν τα όρια της κάθε περιοχής και τέλος την αλληλεξάρτηση των ευνοϊκών προοπτικών ανάπτυξης της κάθε περιοχής. Η συνειδητοποίηση αυτή αποτέλεσε αφορμή για την εγκαθίδρυση γόνιμου διαλόγου μεταξύ των προγραμματικών φορέων των δυο πλευρών όπου πλέον αναγνωρίστηκε ότι η διασυνοριακή συνεργασία αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην υπέρβαση συγκεκριμένων αναπτυξιακών

προβλημάτων και στην ανάπτυξη της κοινωνικό-οικονομικής δυναμικής της διασυνοριακής περιοχής.

Τα υλοποιούμενα προγράμματα INTERREG II & III/ PHARE μεταξύ της Βουλγαρίας και Ελλάδας και οι δράσεις τους είναι απόρροια της συνεργασίας που επιτεύχθηκε βασιζόμενα στις καλές διμερείς σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ των δημόσιων φορέων μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας δεν ήταν πάντοτε τόσο εκτεταμένη και ούτε ήταν άμοιρη προβλημάτων. Αρχικά η συνεργασία περιοριζόταν κυρίως σε σχέσεις μέσω των ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες ήταν εγκαταστημένες στις συνοριακές περιοχές της Βουλγαρίας. Αυτό αποτελούσε σημαντικό στοιχείο ανάπτυξης συνεργασίας με ιδιωτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες όμως δεν θα ήταν δυνατό να αναπτύξουν συνεργασία και σε άλλους τομείς. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που ειδικότερα στο πρόγραμμα INTERREG II, δημιουργήθηκαν οι βάσεις για τον ορθολογικό σχεδιασμό των Ελληνο-Βουλγαρικών επιχειρηματικών συνεργασιών. Οι συγκεκριμένες συνεργασίες επέτρεψαν και θα επιτρέψουν στο μέλλον να ισχυροποιηθούν οι δεσμοί μεταξύ των περιοχών και να συστηματοποιηθούν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες.

Ήδη, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σταθερή κοινωνικό-οικονομική κατάσταση με ειδικότερη αναφορά στην αναγκαιότητα θεσμικών αλλαγών στην Βουλγαρία με σκοπό την εναρμόνιση σε όρους ελεύθερης αγοράς που θα υποστηρίξει πλέον την ανάδειξη διασυνοριακών επιχειρηματικών συνεργασιών, ενισχύοντας τη δημιουργία δικτύων οικονομικών σχέσεων που θα επιφέρουν ουσιαστικά αποτελέσματα στον οικονομικό ιστό της περιοχής. Η σημαντική βελτίωση των υποδομών, οι διευρωπαϊκοί διάδρομοι, η προοπτική ένταξης της Βουλγαρίας στην Ε.Ε. και η αξιοποίηση των ενισχύσεων σε επιχειρήσεις από το INTERREG II δημιουργούν νέα δεδομένα και από τις δύο πλευρές των συνόρων, ισχυροποιώντας τη θέση της περιοχής σε πρώτη φάση στον Βαλκανικό χώρο, στην Παραευξίνη ζώνη και γενικότερα στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Η λειτουργία **Κοινής Επιτροπής Σχεδιασμού και Παρακολούθησης, Κοινής Γραμματείας και Κοινών Ομάδων Εργασίας** που δημιουργήθηκαν για θέματα μεταφορών και περιβάλλοντος αποτέλεσε σημαντικότερο βήμα στην ανάπτυξη συνεργασίας μέσω της ανταλλαγής απόψεων των μελών τους.

Η επιτυχής υλοποίηση κοινών προγραμμάτων στην περιοχή τόσο στα πλαίσια του INTERREG II αλλά και αυτών του INTERREG III (κατασκευή φράγματος ποταμού Άρδα, εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ρύπανσης των κοινών ποταμών και κατασκευή σταθμών βιολογικού καθαρισμού προς αποφυγή ρύπανσης τους, έργα βελτίωσης κάθετων αξόνων οδικών και σιδηροδρομικούς άξονες) αποτελεί σημαντικό δείγμα επίτευξης συνεργασίας.

Η υλοποίηση των κοινών προγραμμάτων δεν ήταν άμοιρη **προβλημάτων και δυσχερειών**. Αρκετές δυσκολίες παρουσιάστηκαν :

- στην απόφαση για ανάληψη κοινών δραστηριοτήτων,
- στην υλοποίηση ορισμένων έργων όπου σημειώθηκαν χρονικές καθυστερήσεις, κυρίως από βουλγαρικής πλευράς
- στην τελικά μειωμένη ανταπόκριση εκ μέρους και των δύο πλευρών για την ανάληψη κάποιων κοινών δράσεων.

Ως **βασικότερα αίτια** των προβλημάτων που εμφανίστηκαν αναφέρονται :

- Το δυσχερές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον στην Βουλγαρία κατά την περίοδο σχεδιασμού του προγράμματος με αποτέλεσμα την ελλιπή συμμετοχή της βουλγαρικής πλευράς.
- Επιπλέον η αυξημένη ανάγκη της βουλγαρικής πλευράς για έργα υποδομής για τα οποία έδειξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον διαθέτοντας τους περισσότερους πόρους σε αυτά, είχε ως αποτέλεσμα να μην δίνει βάση σε κάποια άλλα έργα που ίσως η ελληνική πλευρά να τα είχε περισσότερο ανάγκη.
- Τροχοπέδη στην συνεργασία των επιλέξιμων περιοχών αποτέλεσε και η υλοποίηση έργων με συμμετοχή μόνο της ελληνικής πλευράς ή μειωμένη ανταπόκριση της Βουλγαρικής πλευράς.
- Η διαφορετικότητα του πλαισίου των δυο πλευρών ως προς τη διενέργεια διαγωνισμών.
- Τέλος είναι απαραίτητο να αναφερθεί η δυσκολία συντονισμού μεταξύ των φορέων υλοποίησης των δύο κρατών λόγω της διαφορετικότητας τους ως προς τον τρόπο λειτουργίας, συντονισμού και επικοινωνίας.

Παρατηρήθηκε όμως και ασυνέπεια της ελληνικής πλευράς σε ορισμένα έργα, με την έννοια ότι αυτά δεν εξυπηρετούσαν τόσο την ανάπτυξη

συνεργασίας όσο την ανάπτυξη της ελληνικής περιοχής όπως για παράδειγμα τα έργα που αφορούσαν στην τουριστική προβολή του νομού Έβρου ή την ολοκληρωμένη παρέμβαση στην ορεινή περιοχή του νομού.

Η σχέση των δυο πλευρών έχει σίγουρα ενισχυθεί και δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις συνεργασίας μεταξύ τους παρά τα προβλήματα που υπήρξαν.

Το πρόγραμμα όσον αφορά την υλοποίηση έργων και την απορρόφηση σίγουρα λειτουργεί, αλλά η ανάπτυξη συνεργασίας μέσω των έργων αυτών, νομίζω πως είναι μικρότερη από ότι θα έπρεπε. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στις αιτίες που αναφέραμε, γιατί όπως πιστεύω, αν υπήρχε πραγματικό ενδιαφέρον και από τις δυο πλευρές θα είχαν λυθεί. Κατά τη γνώμη μου η κύρια αιτία είναι ο προσανατολισμός της Βουλγαρίας σε έργα υποδομής, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τη διασυνοριακή συνεργασία. Αυτό όμως πιστεύω πως είναι κάτι που θα εξαλειφθεί με το πέρασμα του χρόνου, όταν πια καλυφθεί η ανάγκη βασικών υποδομών και οι δύο νομοί και θα δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη συνεργασίας στην επόμενη περίοδο, μιας και το INTERREG II ήταν η πρώτη επαφή με την ανάπτυξη συνεργασίας σαν μέσο περιφερειακής ανάπτυξης.

Από την πλευρά της Ελλάδας θα μπορούσε να υπάρξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον και προσήλωση στον στόχο του προγράμματος που είναι η διασυνοριακή συνεργασία. Η μειωμένη αυτή προσήλωση πιστεύω πως οφείλεται στην προσπάθεια εξαγωγής άμεσων οικονομικών αποτελεσμάτων από τις ενέργειες.

Η δική μου πρόταση είναι πως θα πρέπει να εντοπισθούν τα αίτια των προβλημάτων, όπως αναφέραμε και να λυθούν.

Εξάλλου και για την ποιοτική και ποσοτική υλοποίηση του INTERREG III, βασική προϋπόθεση αποτελεί η επικαιροποίηση του, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως υποδομές τα αποτελέσματα του INTERREG II, να καλυφθούν οι αδυναμίες του αρχικού σχεδιασμού σε αυτό το επίπεδο και οι δράσεις που θα προκύψουν να έχουν αντίκρισμα στις πραγματικές ανάγκες της επιλέξιμης περιοχής. Παράλληλα οι στόχοι που θα τεθούν να ανταποκρίνονται στον Προϋπολογισμό των Μέτρων και στην ετήσια προβλεπόμενη απορρόφηση.

Απαραίτητη όμως είναι όσο πότε η άμεση ενεργοποίηση όλων των φορέων που σχετίζονται με το Πρόγραμμα, η συνεχής επικοινωνία μεταξύ τους καθώς και σαφής προσδιορισμός του ρόλου των φορέων που σήμερα δεν είναι απόλυτα καθορισμένος. Θεωρώ ότι η διασυνοριακή συνεργασία θα αναπτυχθεί περισσότερο στην συγκεκριμένη περίοδο, καθώς πλέον είναι απόλυτα κατανοητό ότι αποτελεί μέσο ανάπτυξης της περιοχής και από τις δυο πλευρές. Βέβαια, η διατήρηση ενός ευνοϊκού κλίματος συνεργασίας και εν τέλει αποτελεσματικής υλοποίησης προγραμμάτων επιβάλλει συνεχείς προσπάθειες επικοινωνίας και διαλόγου μεταξύ των μερών.

Το μεγάλο πλεονέκτημα της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της διασυνοριακής περιοχής εξακολουθεί να είναι η ύπαρξη του INTERREG IIIA /PHARE CBC και των δράσεων που αυτό προβλέπει, η επιτυχής υλοποίηση των οποίων σίγουρα θα επιφέρει νέα δεδομένα στη περιοχή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βαρβαρούση Π, «Εισαγωγή στις Διεθνείς σχέσεις», Αθήνα-Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκουλα.
2. Καζάκος Π. (1989), «Η εξέλιξη της εσωτερικής αγοράς στην Ευρώπη και την Ελλάδα». Αθήνα, Ιωνική Τράπεζα.
3. Klaus Busch, (1992), «Η Ευρώπη μετά το 1992: Οικονομικές, οικολογικές και κοινωνικές προοπτικές της ενιαίας εσωτερικής αγοράς», Αθήνα, Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη.
4. «Οι περιφέρειες κατά τη δεκαετία του 90', τέταρτη περιοδική έκθεση των Ευρωπαϊκών Κρατών». 1991.
5. Κούτρης Α. (1985), «Περιφερειακά προβλήματα και παρεμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», Αθήνα, Παπαζήση.
6. Κόνσολα Ν. (1997), «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση.
7. «Οδηγός Κοινοτικών Προγραμμάτων 1996 – 2000» (1996), εκδόσεις Apollo Media.
8. Μούση Ν. (1997), «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο - Οικονομία – Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση.
9. Χριστοφάκη Μ. (2001), «Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική», Αθήνα, Παπαζήση.
10. Ιωαννίδη Σ. (1996), «Από Το Erasmus στο Socrates - Δομή και προοπτικές του νέου προγράμματος», στο Παπαθεοδοσίου Θ. (επιμ.),

"Ημερίδα: Πρόγραμμα Σωκράτης", Αθήνα, Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

11. Παπαδασκαλόπουλου Α., Χριστοφάκη Μ. (2002): «Περιφερειακός Προγραμματισμός», Αθήνα, Παπαζήση.
12. Ανδρικοπούλου Ε. (1994), « Οι Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Αθήνα, Θεμέλιο.
13. Καστάνη Κ., Σκαρμαγκά Β. (1997), «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Από την ΕΟΚ στην Ε.Ε.», Αθήνα, Κέντρο Έρευνας Περιφερειακής Ανάπτυξης "Ιερώλυμος Πίντος".
14. Ανδρικοπούλου Ε. (2000), «Η Πολιτική Συνοχής και οι Προοπτικές της στο Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο», Αθήνα, Θεμέλιο.
15. Ανδρικοπούλου Ε. & Καυκαλάς Γ., «Ο νέος Ευρωπαϊκός Χώρος: Η Διεύρυνση και η Γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Ανάπτυξης», Αθήνα, Θεμέλιο.
16. Official Journal of European Community: Ser c215 90/08/30 (INTERREG I).
17. Official Journal of European Community: Ser c180 94/07/01 (INTERREG II).
18. ΥΠ.ΕΘ.Ο., «Ελλάδα-Βαλκανικές χώρες, εξέλιξη των οικονομικών & εμπορικών σχέσεων», Αθήνα, Μάρτιος 2000.
19. Interreg I. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.
20. Interreg II. Λειτουργικό πρόγραμμα για την Ελλάδα.

21. INTERREG III A/PHARE-CBC, ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Έβρου.
22. ΥΠ.ΕΘ.Ο. Μιράντα Κωσταρά. Πρόγραμμα Interreg. Διεθνές Συνέδριο ΣΕΠ. 1995
23. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,(1999), Ανακοίνωση της Επιτροπής στα Κράτη- Μέλη, COM 479.

ΑΡΘΡΑ

1. Άγγελος Κότιος, "Η βαλκανική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης", (Χειμώνας 2000), Αγορά χωρίς Σύνορα, Τόμος 5, Τεύχος 3.
2. Τζίνα Γιαννακούρου, "Το νέο πλαίσιο άσκησης χωροταξικής πολιτικής στην δεκαετία του 1990. Θεσμικές ανακατατάξεις και αβεβαιότητες". (8/94),. Άρθρο στον ΤΟΠΟ, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Συνέντευξη με:

1. υπαλλήλους της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης.
2. την κα Παρισίδου Δέσποινα, υπάλληλο της διεύθυνσης σχεδιασμού και προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
3. την κα Κοσμαδάκη Ευαγγελία, υπάλληλο της διεύθυνσης σχεδιασμού και προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
4. τον κο Ντακοζούδη Αθανάσιο, διευθυντή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
5. την κα Vania Serlakova, υπάλληλο στην Νομαρχία Χασκόβου.
6. υπαλλήλους της διεύθυνσης Οικονομικού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
7. τον κο Καρυπίδη Γεώργιο, υπάλληλο της διεύθυνσης πολεοδομίας και περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.

8. τον κο Παπακωνσταντίνου Παύλο, διευθυντή τμήματος Εγγείων Βελτιώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
9. υπαλλήλους της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
10. την κα Καφεντζίδου Μαρίνα, υπάλληλο της Αναπτυξιακής Εταιρείας Έβρου.
11. την κα Καρκαλίδου Μαρία, υπεύθυνη του τομέα πολιτισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.
12. τον κο Τιφτικίδη Σάββα, διευθυντή του τμήματος τοπογραφίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Έβρου.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. www.europa.eu.int
2. www.cordis.lu
3. www.mnec.gr
4. www.idec.gr
5. www.mou.gr
6. www.aneta.gr
7. www.ypes.gr
8. www.bulgarianeconomy.gr
9. www.interreg.gr

